

KRONIKA ŠESTAJOVICE

Opis v dubnu 2013 – Marie Lárová

Předmluva.

V prvních letech po světové válce, dne 30. ledna 1920 byl vydán zákon, jímž uloženo obcím celého státu Československého, aby opatřily trvanlivé knihy, obecní kroniky, do nichž mají býti řádně a pečlivě zapisovány místní události. Ve smyslu tohoto zákona byla pak po nejbližší příštích volbách obecního zastupitelstva v roce 1923 zvolena letopisecká komise dne 4. října 1923, jejíž členové byli p. Václ. Dušek z čp. 33, p. Jos. Falta z čp. 20, p. Jan Franc z čp. 9 a správce školy a Jarosl. Hojný. Obecním kronikářem zvolili členové letopisecké komise mne. Byla tím uložena povinnost nadmíru obtížná, zvláště když někteří občané projeli přání, aby byly v kronice uvedeny události dávno minulé, historické, pokud se dají nějak opatřit. Zemský archiv v Praze zaslal mi k mé žádosti několik historických dat, jež jsou v této I. kronice uvedena. S radostí také uvítal jsem nabídku p. Falty, že mi v kronikářské práci pomůže, zejména proto, že práce školní i pestrá činnost mimoškolní mne časově tak vyčerpávala, že na nějaké vážné zahloubání se do historie Šestajovic nebylo již ani chuti a síly, ani času. Uvítal jsem každou pomoc. Výsledkem práce páně Faltovy je 96 stránek této I. kroniky. Geologické poměry, Vznik naší obce, Pojmenování obce, Obec Šestajovice, Správa obce, Obecní budovy, Obecní pozemky, Obecní cesty, Mosty, Železnice a pošta, Obecní prostranství, Regulace Metuje, Elektrizace obce, Čestní občané, Dějiny selského stavu – část všeobecná i místní, část Dějin náboženského vývoje, Hospodářské poměry (6 stran), a Válka světová (20 stran). Těchto 19 statí p. Falty jsem místy doplňoval, rozšiřoval, zejména statí: Regulace Metuje. Děkuji na tomto místě panu Faltovi za velmi účinnou spolupráci. Další můj dík patří zemřelému již panu řídícímu Fr. Tomáškovu, jehož zápisků o světové válce jsem rovněž použil. Nemenší díky musím vzdáti panu Dr. Jos. Duškovi, nyní profesoru na gymnáziu v Praze, který mi laskavě zapůjčil spis Dra. Jos. Volfa „Soupis nekatolíků panství Opočenského z r. 1742 a Příspěvky k bouři opočenské.“ Z těchto spisů jsem vypsál nebo podal obsah celých statí. Nemohu nezpomenouti ani drobnějších spolupracovníků, zdejších občanů, které jsem svými dotazy obtěžoval, a oni rádi a s láskou ke kronice mi vyhověli. Nestačí mi místo, abych všechny ty milé spolupracovníky vyjmenoval. Všem náleží můj srdečný dík! Látku do kroniky počal jsem pomalu sbírat od r. 1925, ale vlastní zapisování počalo po náležité rozvaze o seřazení událostí teprve o prázdninách r. 1929. A tak vždy jen o prázdninách do kroniky přibývalo, protože jen prázdniny byly pro mne nejvhodnější dobou, kdy klidně a zcela nerušeně jsem se mohl oddat této práci, nemaje roztržštěnou mysl. Kronice jsem věnoval celkem devět hlavních prázdnin a to 1929 až 1937, a dopisuji ji ne již v Šestajovicích, kde můj pobyt a tím i zápisy do II. kroniky končí dnem 31. srpna 1935, ale již v novém svém působišti v Jaroměři.

Vím, že kronika mnou psaná není dílo úplné, leccos i úmyslně tam schází, ale je taková, jaká za daných možností časových mohla býti napsána. Předávaje obě kroniky obci, prosím, aby je náležitě opatrovala po všechna pokolení budoucí, jež jistě se zájmem v nich budou čísti.

Všem pak, kteří moje zápisy i po dlouhých letech budou čísti, přeji zdraví a zdaru při každé práci.

Dopsáno v Jaroměři v den sv. Bartoloměje dne 24. srpna 1937

Jaroslav Hojný
učitel – kronikář

Geologické poměry.

V nejstarších dobách předhistorických pokrývalo zemi naši moře, z něhož na různých místech vyčnívaly ostrovy s horstvem ze žuly, ruly a svoru.

V dobách dalších učinilo moře místo pevnině, aby přírodními vlivy opět později země se propadla a krajina naše znovu zalila se mořem. Na dně tohoto moře usazovaly se mocné vrstvy vrstvy opuky, pískovce, slínu a jílu.

V době útvaru křídovéhoho mocným nějakým zemětřesením, vrstvením tlakem, nebo

podobnou příčinou země se zvlhla, čímž moře z naší krajiny oteklo. Vrstvy pískovce, opuky neb slínu, případně na nich nanešeného štěrku se zdvihly, čímž možno si vysvětliti, že na různých místech katastru naší obce nacházejí se více méně mocné vrstvy písku i na kopcích.

V té době část severovýchodních Čech stala se jezerem, na jehož dně pozvolna usazovaly se nánosy štěrku, písku a jemné hlíny, až konečně postupem staletí neb tisíciletí jezero zaneslo se úplně a stalo se základem nynějšího úrodného Polabí a povodí řek. Proces tento děje se nepozorovatelně i za doby dnešní kalnými vodami z hor.

Sluncem, deštěm a mrazem povrchní součástky půdy se staly schopnými pro vzrůst rostlinstva, rostliny staly se podkladem pro vývoj živočišstva a člověka.

Vznik naší obce.

Ve které době byla obec Šestajovice založena, zakryto jest rouškou tajemnosti. Že krajina zdejší byla osídlena jež v době nejstarší, tomu nasvědčuje popelnicové pohřebiště v blízkém lese „Kopcích“. Při provedených vykopávkách nalezeny byly pouze jednoduché neumělé popelnice, tak zvané slzničky. Zbraně a ozdoby, dle nichž by se dalo souditi na stáří hrobů, nalezeny nebyly.

Určitěji dokazují osídlení zdejší obce vykopávky popelnic v čísle pop. 64, které byly však rozbity a jen jedna zachovalá byla získána pro sbírku starožitností p. Rydly v Nahořanech. Možnost dávného osídlení místa zdejší obce lze přiznati i tomu, že obyvatelé tehdejší nejráději stavěli svá sídla poblíž řek na místech vyvýšených, chráněných řekou a příkrými svahy.

Takové místo se nalézá na východní straně obce (čp. 13, 14. a 73) chráněné ze dvou stran řekou Metují a svahem k severu, který před úpravou obce v dřívějších dobách byl mnohem příkřejší.

Z první této zprávy tvrže, o které jsou zaznamenány první zprávy z r. 1385, nezachovalo se do dnešní doby žádných památek. Při nahodilém kopání v zahradě čp. 73 přišlo se však na nějaké základy z kamene starých staveb. Není i vyloučena možnost, že prolákliny, které jsou na poli za čp. 21, byly v té době hradními příkopy.

Pojmenování obce.

Udržuje se zkazka, že na místě, kde obec naše leží, bylo šest statků, o nich obec dostala jméno. Dle toho však, že každé místo obdrželo pojmenování ihned po založení prvního stavení, a dle historických dokladů, že ve zdejší obci byla tvrz s poplužním dvorem, nezdá se předcházející výklad pravděpodobným, a nutno se přikloniti k výkladu o pojmenování obce mnoha případy historicky doloženými.

Každé plémě slovanské, osídlivši určitou krajinu, založilo si hrad. Okolo těchto hradů postavena byla jednotlivá sedliska – vsi -, která obýval rod. Jednotlivá tato sedliska pojmenovala se jménem rodu v nich usedlého, na příklad Vršovici, Sendražici, Chotěbořici a j. Dle toho možno také pravděpodobně souditi, že v Šestajovicích zakladatelem rodu byl Šestaj, rod nazýván Šestajovici, sídliště jejich Šestajovice.

Pojmenování Šestajovice bylo v používání úředním ještě v 19. století. V běžné mluvě zkrátilo se na pohodlnější Šestovice, kteréhož názvu v pozdější době užívalo se i na jednání úředním.

V roce 1921 nařízením ministerstva vnitra byl obnoven původní název Šestajovice.

Obec Šestajovice

V dobách poddanství patřily Šestajovice ku panství Opočno, kde se nalézaly nadřízené vrchnostenské úřady. Když po zrušení roboty v r. 1848 byly zřízeny okresy a státní úřady, přičleněna obec do sousedního okresu Jaroměř a ku hejtmanství ve Dvoře Králové nad Labem.

Celková rozloha veškerých pozemků v katastru obce se nacházejících jest 628 248 ha. Obec hraničí s obcemi: Roztoky, Slavětín, Jasennou, Starý Ples, Rychnovek, Zvole, Volovka a Veselice. Dříve hraničila i s Velkou Jesenicí a Městcem, od kterýchžto obcí se Volovka a Veselice odkatastrovaly.

V roce 1651 připomíná se v Šestajovicích 47 rodin, a to 19 sedláků, 9 zahradníků, 5

chalupníků, 13 podruhů a 1 mlynář. Celkový počet obyvatelů toho roku napočteno 237 osob.

Jak mnoho bylo obytných budov, nelze ze soupisu zjistiti, ježto budovy nebyly tehdy ještě číslovány. Možno však souditi, že obytných stavení bylo asi 40, neboť někteří podruzi bydlili buď ve statcích, nebo v některém stavení bydlilo více rodin. V roce 1840 připomíná se v obci 59 popisných čísel, roku 1928 jest očíslováno 74 stavení.

Pozvolný vývoj obce a malý přírůstek obyvatelů jest odůvodněn ryze zemědělským charakterem, dosti značnou vzdáleností od měst i dráhy, a i nedostatkem stavebních míst. Ze živnostníků bývali v obci jako doposud hostinští, kovář, kolář, obuvník, krejčí apod.

Správa obce.

Až do r. 1848 představený obce jmenoval se rychtář. Byl vrchnostenským úředníkem a byl jmenován na jeden rok.

K rychtě šestajovické patřilo i 5 usedlostí a 1 podruh ve Velké Jesenici se 37 poddanými (r.1651), jak jest zřejmo ze soupisu lidu. Toho roku byl rychtářem v obci zahradník (půlláník) Jiřík Žák. Ve kterém popisném čísle bydlil, nelze zjistiti, ježto teprve dne 15. května 1770 za příčinou rektrutního systému nařídila vláda ustanovení komisí, které s pomocí matričního úřadu byly doplněny a všechna stavení postupným číslem byly opatřena.

Dodatek: Následující příběh, jenž má posloužiti jakožto doklad o rychtářově moci, vypravoval pisatelí kroniky mistr Václav Holeček, natěrač z čp. 63, který jej slyšel z úst starého p. Jos. Vaňáta, zemřelého 14. 6. 1930, jenž vypravoval: V čísle 5, k němuž tehdy patřilo i sousední stavení čís. 67, bydlil rychtář Jan Rundštuk, který uměl dobře německy. Ten pomohl dědovi, výše jmenovaného p. Vaňáta, na vojnu, ač měl doma matku vdovu, a takovým se synové na vojnu nebrali. Vojín Vaňát soužil v severní Itálii, která patřila k Rakousku. Tam se setkal se sluhou plukovníka. Při rozprávce řekl sluhovi, že je jediným synem matky vdovy, a že je tedy protizákonně na vojně. Sluha oznámil celý případ plukovníkovi, který si Vaňáta zavolal, na vše se vyptal, a když dotazem na zámku v Opočně zjistil pravdu, vymohl vojínu Vaňátovi propuštění z vojny. Když přišel Vaňát do Šestajovic, šel se k rychtáři Rundštukovi hlásit, při čemž nesmekl. I po výzvě rychtářově, aby smekl, tak neučinil, řka, že není z vojny zvyklý smekat, že tam ani před většími pány nesmekal. A nesmekl. Za tento čin vůči autoritě rychtářově chtěl mu rychtář Rundštuk znovu pomoci na vojnu, ale tolik moci již nyní nad ním neměl.

Ač tomuto příběhu chybí podrobnosti, zejména přesné časové umístění, přec jen je výmluvným dokladem, rychtářovi moci.

Posledním rychtářem v Šestajovicích byl Matěj Uhlíř, rolník z čp. 20.

Po zavedení konstituce r. 1848 v zemích rakouských zřízeny okresy a státní úřady, a vydán byl zákon o volbách do obcí, a dle toho r. 1849 provedeny první volby.

Ježto o volbách z tohoto roku a ani o volbách následujících nedochovalo se žádných zápisů, uvádím pro zajímavost alespoň jména zvolených starostů, jak mi je bylo možno zjistiti z různých, jimi podepsaných spisů. Na některých listinách uvedenými jsou radní. Soupis těchto nedal se však přesně provésti, pročež od vyjmenování radních je zde upuštěno

1849 – 1854	Matěj Uhlíř	čp. 20
1854 – 1857	Václav Cejnar	čp. 14
1857 – 1862	Matěj Uhlíř	čp. 20
1862 – 1867	Jan Pozdílík	čp. 26
1867 – 1870	Matěj Uhlíř	čp. 20
1870 – 1873	Matěj Špaček	čp. 35
1873 – 1886	Jan Pozdílík	čp. 26
1886 – 1891	Jan Franc	čp. 28
1891 – 1902	Václav Franc	čp. 9
1902 – 1911	Josef Schejbal	čp. 58
1911 – 1919	Václav Schejbal	čp. 2
1919 – 1923	Josef Falta	čp. 20
1923 -	Václav Schejbal	čp. 2

Dokud do r. 1848 správu obce vedl rychtář, veškerá téměř působnost obecního práva vyvíjela se ve prospěch státu a vrchnosti.

Po zavedení obecní samosprávy přestavený spolu s výborem měl na starosti i také správu obecního majetku a hospodaření jím. Obec Šestajovice vlastní ha pozemků, ze který je ha polí, ha luk, ha pastvin. Z budov jsou majetkem obce: škola (čp. 60), domek pro strážníka čp. 70, a chudobinec čp. 40. Mimo tento obecní majetek jest ve správě obce i veřejný statek, v němž jsou zahrnuty obecní a veřejné cesty, řečiště Metuje a obecní prostranství. Bohužel, ač obecní majetek jest rozlohou značný, nevynášel v dřívějších dobách mnoho a i v době pozdější jen částky nepatrné. Teprve po provedení regulace Metuje změnily se poměry, a pole i louky dávají výnos poněkud přiměřený.

Obecní budovy.

Původní škola v obci umístěna byla v čp. 41, v bývalém obecním chudobinci. Zajisté, že v této budově byl i byt učitele a nejspíše i chlév pro jeho dobytek. Když tato budova ukázala se nedostatečnou, přemístěna škola do sousedního stavení, nyní čp. 57, které ještě často starými lidmi zove se „starou školou“. V této škole poměry pro vyučování byly sice poněkud lepší, snad na tehdejší dobu až příliš dobré, vždyť tehdy se do školy příliš nechodilo a také ve škole ani mnoho neučilo. Učilo se hlavně čísti, psáti a počítati. Ostatní podmínky vyučovací byly jen pro „pány“. Během času požadavky vzdělání dětí se potřebami zvětšovaly, a ježto i tato budova nemohla pojmouti většího počtu žactva, vystavěna v r. 1860 – 61 na prostranství vedle čp. 57. přízemní budova s jednou učebnou a bytem pro správce školy.

Tehdejší správce školy – kantor – také nazývám pouze panem učitelem, Matěj Rundštuk, zapsal o stavbě školy do školní kroniky toto: „V roku 1860 stavěna byla nová škola v Šestovicích, na kteroužto stavbu vedly náklad obce Šestovice a Roztoky a sice: Šestovice 3/4 dílu a Roztoky 1/4 dílu, ku stavbě této dohlížel Schejbal Jan čís. d. 58. za představenosti obce Šestovické.

Na dne 2. ho října 1861 tato samá škola Šestovická svěcena od pana faráře Jesenického P. Havelky Jana evang. Nejprv měl řeč ten samý Pan farář. Napotom měl řeč Pan páter Jesenický Ignác Budina, co kaplan a katecheta. Při tom svěcení školy místní učitel Rundštuk zpíval s dětmi školními píseň: Svatý kříži, tebe ctíme, lůžko Pána Ježíše a.t.d.

Když pak počet žactva dosáhl čísla 105, bylo nutno rozšířiti školu jednotřídní na dvoutrídni. Pro druhou třídu najata zatím místnost v bývalé „staré škole“, a ihned přikročeno ku přístavbě prvního patra na školní budově čp. 60, a v přístavbě pak umístěny obě třídy a kabinet. Přístavba patra provedena v roce 1892. Nynější školní budova jest na svou dobu důstojným stánkem pro vzdělání mládeže, jest okrasou obce a svému účelu plně vyhovuje.

O přístavbě a přestavbě zapsal do školní kroniky tehdejší správce školy Karel Skultěty následující:

„Poněvadž budova dosavadní nikterak nevyhovovala požadavkům školství moderního, tož usneseno bylo jednomyslně celou školu přestavěti a o prvé patro zvýšiti. Byly vyhotoveny dvoje plány za sebou, ježto prvé byly nedostatečné, a druhé zaslány slavné c. k. okresní školní radě ku schválení.

V čase tom nastala i změna v představenstvu i v místní školní radě. R. 1891 na podzim zvolen starostou a tudíž i předsedou místní školní rady pan Václav Franc, muž to rázný, a znamenitý přítel školy. Jako členové místní školní rady zvoleni rovněž osvědčení přátelé školství, totiž pp: Jan Stuchlík, který ustanoven byl dozorcem, a Uhlíř Josef, za Roztoky zůstal p. Kavalír Václav, zdejší školy hlavní příznivec.

Místní školní rada uchopila se rázně přestavby, kteráž svěčena byla panu Janu Černému, staviteli na Opočně. Dnem 1. června 1892 zavedeno v najaté třídě polodenní vyučování a týmž dnem počato s přestavbou. Tato provedena byla do dne 8. září za počasí jasného a suchého, načež dne 8. září celá budova posvěcena byla vdp. P. Václavem Uhlířem, farářem ve Velké Jesenici za asistence dp. Františka Pospíšila, kaplana tamže, který zároveň byl slavnostním řečníkem. Dne 26. září r. 1892 dostavila se do Šestovic collaudační komise, majíc v čele slavnostního pana předsedu c.k. Okresní školní rady, okresního hejtmana p. Buchnera. Tato celou budovu školní prohlédla a na

nepatrné nedostatky poukázavši, také schválila.“

Při této nové pěkné budově nalézaly se však zcela nedostatečné dřevěné záchody, a je s podivením, že výše jmenovaná collaudační komise tento nedostatek přehlédla. Teprve v r. 1911 „hnuto“ i těmito záchody. Správcem školy byl tehdy František Tomášek, který o tom ve školní kronice učinil tento zápis:

„Dne 5. července 1911 odbýváno ve školní budově komisionelní řízení na přestavbu školních záchodů, jehož se zúčastnili tito pánové: c. k. okresní hejtman Jaroslav Nápravník, c. k. okresní lékař Mdr. Jindřich Schulhof, c. k. okresní vrchní inženýr Fišer, c. k. okresní školní inspektor Antonín Vancl, zástupci obecního zastupitelství Josef Příbyl jako starosta, p. Frant. Sadil a Jan Maček, jako zástupce Roztok pan V. Kavalír, a konečně správce školy Fr. Tomášek.

Předložené plány, které zhotovil p. Josef Jirsák, zednický mistr v Dobrušce, byly až na malé výjimky schváleny a nařízeno místní školní radě stavbu provést během prázdnin. Ježto však povolení u c. k. okresního hejtmanství se déle zdrželo, musela stavba na příští prázdniny se odložit. Dne 5. srpna 1912 započala stavba záchodů při budově školní, kterou provádí stavitel z Dobrušky p. J. Jirsák.“

Protože při zápisu o školní budově učiněna zmínka o 3 správcích školy, vypisují ze školní kroniky jména správců školy v časovém postupu za sebou:

1. Baše – počátek i konec jeho služby neznámý
2. Petřík – asi od r. 1790 – 1831
3. Matěj Rundštuk – od r. 1831 do 31. 8. 1883
4. Emanuel Winter, zatímní spr. šk. od 1. 9. do 31. 12. 1883
5. Karel Skultéty spr. šk. říd. uč. od 1. 1. 1884 do 27. 6. 1903
6. Vojtěch Koláč, zast. spr. uč. od 1. 7. 1903 do 31. 5. 1904
7. Frant. Tomášek, říd. uč. od 1. 6. 1904 fo 31. 12. 1923
8. Jarosl. Hojný od 1. 1. 1924 do 31. 7. 1924 zast. říd. uč.
Jarosl. Hojný od 1. 8. 1924 def. řídicí učitel.

Po skončení stavby této školy r. 1892 byla „stará škola“ čp. 57 prodána p. Hofmanovi. Po něm byl jejím majitelem p. Václav Dohnal z čís. 47, ten ji prodal p. Špačkovvi z čp. 21 r. 19.

Obci náleží též domek pro strážníka, který byl postaven v roce 1891, když stavby vynutily si nastalé poměry. Tohoto roku ustaven byl totiž v Šestajovicích Sbor dobrovolných hasičů, který potřeboval kůlnu pro stříkačku, a ježto téhož roku usneseno postaviti i mostní váhu, rozřešena celá věc tím způsobem, že v nově postavené budově umístěna kůlna pro stříkačku, obecní váha a byt obecního strážníka. Dosavadní strážníkům byt v pastoušce – čp. 41 - ponechán pro místní chudé.

Obecní chudobinec, původní nejstarší to zdejší škola, sloužila po přemístění školy za obydlí, od čehož dosud se udržel název „pastouška“.

Pastucha – slouha – pásal v obci dobytek. Pásával jej na obecních pastvinách zkrátka „Obec“ zvaných, nalézajících se hned za mostem po pravé straně silnice k Veselici. Za pasení dostával od majitelů dobytka obilí, které se mu snášelo o „obecní sýpce“ do hospody vždy v listopadu. Od těch, kteří pole neměli, dostával peníze. Slouha rána vyšel na kopec k hospodě nad Metují, zatroubil na roh, načež hospodáři ihned dohnali dobytek k pastoušce, odkudž jej pak slouha hnal na pastvu.

V Šestovicích pásal se dobytek na „Obci“, na „Stádníšti“, kteréžto názvy se dosud udržely, a na průhonech, kam se hnal dobytek po „drahách“. „Draha“ byly široké pruhy obecních pozemků, a jmenovaly se „hořejší draha“ podél cesty ke Slavětínu, a „dolejší draha“ podél cesty k Jasenné. Průhony byly pole oseté úhorem a každého roku se měnily.

Poslední slouha v Šestajovicích se jmenoval Pavel, a jeho povinnost pásiti zastávala i jeho dcera. V té době pasení dobytka již upadalo následkem zavedení pokročilejšího střídavého hospodářství, jmenovitě pěstováním cukrovky a zavedením jetele.

Pastevní hospodářství zvyšovalo velice dojivost, a selky měly stále zásobu mléka, másla a homolek. Chléb s máslem a homolkami byl jistě tehdy hlavním jídlem. Oběd vařil se již ráno, a po celý den jiného k jídlu nebylo než chléb s máslem a homolkami.

Obecní pozemky

Když přestalo pastevní hospodaření, byla větší část obecních drah jak hořejších, tak i dolejších proměněna v pole. Dolejší „draha“ později prodána k číslu popis. 1, část hořejších zase k číslu 16. Na pole byly proměněny i části obecních pastvin na „Ostrově“ i na „Rybníku“. Tyto pozemky byly rozděleny na korce (korec = 29a) a přiděleny za nepatrné nájemné rovnoměrně ke každému stavení v obci.

Obecní majetek pozemkový vznikl tudíž ze společně užívaných pastvin. Ovšem že si nesmíme tehdejší pole a louky představovati v takové podobě, jako jsou nyní. Kromě „drah“ byly to vesměs pozemky zamokřené, které ve starých spisech jmenují se často prostě „obecní bažiny“. Ještě dne 29. prosince 1853 hlásil obecní představený, že na obecních bažinách roste toho roku 4530 stromů. Při silnici z Josefova 675. A do tohoto počtu stromů, myslím, že nebyly započítány křoviny. Po těch stromech na nezoraných místech, zejména „Na obci“ a „Na ostrově“ jsou znáti místa, kde stály, ježto jámy po vykopaných pařezích byly špatně zaházeny. Zamokřené tyto pozemky nedaly mnoho výtěžku ani po zrušení pastev, „Obec“ nedala konečně výtěžek žádný, neboť byla až do regulace Metuje pastvištěm hus, od nichž se jí také přezdívalo „Husník“, který byl pro husy pravým eldorádem, neboť „Na obci“ byl i rybníček „Žabník“, a „Husník“ obtékán byl i řekou Metují, „Říčkou“ a „Tuní“.

Poněkud lepší poměry byly na pozemcích „Na rybníce“ a „Na ostrově“. Pozemky tyto, jak již jména ukazují, vznikly po vysušeném velikém rybníku. Jedna z místních tradic vypravuje, jakým originelním způsobem dostala obec Šestajovice tyto pozemky do svého vlastnictví.

Rybníky „dolní“ i „horní“ staroplesské patřily prý majitelům loveckého zámečku na Starém Plese. Týž stával blízko kapličky sv. Huberta, patrona a lovců. Jeden z těchto majitelů, známý svými rozmary, zrušil rybniční hospodářství v horním rybníce – asi proto, že se rybník zanesl bahnem – a když rybník nic „nevynášel“, usmyslil si, že polovinu, která byla úplně vysušena, dá buď občanům ze Starého Plesu nebo Šestajovic, tito že si ho však musí vyhrátí. V určitý den sešli se tudíž všichni muži a výrostci z obou obcí na hrázi bývalého rybníka, a museli se prátí. Ústní podání vypravuje, že Šestovičtí přizvali si ku pranicí na výpomoc i Slavětínské, a tak přesilou v práce vyhráli, a s ní i celou část nynějších obecních polí. Zbytek rybníku zůstal panským až do dnešní doby.

Jak již bylo pověděno, byla obecní pole přidělena za nízké nájemné ke všem hospodářstvím v obci. Když pak vznikla ve vsi nová hospodářství, tito majitelé již neměli přidělu z obecních pozemků, zatím co jiní občané, vlastníci více popisných čísel, užívali více dílů. Nespokojenost, vzniklá tímto zařízením, byla příčinou, že v r. 1905 začalo se jednati o jiné úpravě hospodaření obecními pozemky, které se uskutečnilo v roce 1908 veřejným pronájmem polí, když tyto byly dříve znovu přeměřeny a rozděleny. Pronájem tento byl pro obecní pokladnu mnohem výhodnější, a tím vzniklý větší zdroj příjmů byl příčinou nových podniků v obci. A těchto úkolů bylo v obci mnoho. Téhož roku 1908 byla obec vyzvána o příspěvek ku postavení hřbitova ve Velké Jesenici. Obec Šestajovice odepřela tuto podporu a postavila si r. 1908 svůj obecní hřbitov z části na vlastních, z části na vyměněných pozemcích. Podrobnosti o stavbě hřbitova nechť si čtenář kroniky laskavě najde v událostech r. 1908.

Větších příjmů docílila obec po regulaci řeky Metuje, kteroužto úpravou byly proměněny rozbahnělé mokřiny a pastviny v úrodné louky. Větších příjmů potřebovala obec k vyřešení ještě jiných svých úkolů, z nichž na prvním místě byla úprava obecních cest.

Obecní cesty

V dřívějších dobách byly osady spojeny cestami a stezkami vyšlapanými lidmi a zvířaty. Jen cesty častěji používané bývaly spravovány. Cesty tyto byly vesměs obecní.

Teprve za panování císaře Karla VI. započato se stavbou silnic erárních a roku 1813 začala se stavěti silnice z Hradce Králové do Náchoda, na kterouž všechny obce museli přispěti.

Obec Šestajovice v té době měla obecní cesty k Volovce, od Volovky k Jaroměři až po zvolská „draha“, dále byly obecní cesty ze Šestajovic k Roztokám, ke Slavětínu, k Jasenné, a ke

Starému Plesu. Cesta ke Slavětínu měla odbočkou k Rohenicům. Cesta k Jasenné vedla původně směrem ke štěrkovníku od čp. 64, po hrázi neb pod hrázi tamnějšího zrušeného rybníka. Cesta ke Starému Plesu vedla ke sloupu, odtud napravo podél pastviny „Na stádništi“, pak kolem pozemků „Na ostrově“, po hrázi rybníka a mezi pozemky od čp. 4. a 58., pak přešla na silnici, aby po hrázi rybníka pokračovala nynějším směrem. Asi v roce 1851 byly tato cesta, která činila značný oblouk, zkrácena tím způsobem, že byla zřízena místo ní – obecní silnice – nynější okresní silnice po obecních pozemcích. Pro odpor majitele pozemků z čp. 4. nemohla býti vedena přímo, nýbrž značnou zatáčkou kolem jeho pole. Cesty ke Starému Plesu a Volavce byly udržovány v dobrém stavu, ježto jich bylo používáno velice často.

Teprve roku 1864, když okresům udělena samospráva, započato se stavbou silnic okresních.

První obecní cesta, která byla do správy okresu převzata, byla část nynější silnice od Volavky k Jaroměři, jež však měla poněkud jiný směr, než má nyní. Vedla větším dílem po hranicích okresu Jaroměřského a Českoskalického. Okresy tyto se dohodly a každý z nich část silnice převzal.

Na silnicích byla zřízena u měst a obcí mýta, kde musil každý forman zaplatiti určitý poplatek zvaný mýtné, který vybíral mýtný. Takové mýto připomíná se roku 1874 v Jasenné na silnici Josefov – Opočno, kdy obec Šestovice žádá, aby byli občané zdejší zproštěni od placení mýta, když jedou do Libřic pro kámen (opuku).

Poznávaje důležitost řádné komunikace usnesl se obecní výrob roku 1874 vybudovati silnici ke Starému Plesu. Podobné usnesení učinil o stavbě silnice k Jasenné kolem lesa „Dubiny“, a roku 1883 odhlasováno postavení silnice k Roztokám a ke Starému Plesu.

Od prvního usnesení uplynulo však plných 14 let, a teprve roku 1888 hlavně vlivem pana Kavalíra, rolníka z Roztok, silnice k Roztokám a ke Starému Plesu byla vybudována a okresem převzata. Obec Roztoky vyšla uskutečněné této stavby tak dalece vstříc, že darovala veškerý štětový kámen, potřebný ke stavbě, zdarma. Jen menší množství použito ze skály pánů Nejmana a Vaňáta. Místo, kde tehdy kámen na stavbu silnice byl lámán, lze posud spatřiti. Je to důl po levé straně silnice k Roztokům při zatáčce hned za čp. 21, ovšem zpolovice již zasypaný. Návrh k postavení silnice z Jasenné uskutečněn v roce 1903 vybudováním nynější silnice od sloupu. Obě silnice byly zřízeny prací naturální.

Zřízením silnice k Roztokám stala se cesta ke Slavětínu a Rohenicům méně používanou. O obecní cestě k Volavce bylo však stále uvažováno, že by měla býti upravena a okresu předána. O zřízení této cesty bylo po prvé jednáno roku 1905, a jednání této bylo podporováno tím, že u Volavky měla býti postavena železnice se zastávkou. Uskutečnění tohoto projektu obec podporovala tím, že mínila zakoupiti na vlastní náklad pozemky zabrané pro železnici. Od projektované stavby železnice však bohužel sešlo, a tím pominulo i nadšení pro stavbu silnice k Volavce. Méně a méně přicházelo její postavení v úvahu také proto, že roku 1906 započato jednání o zřízení nové cesty k Veselici podél nového řečiště Metuje. Zřízením této cesty stala se již silnice k Volavce méně důležitou, neboť veškeré povozy do České Skalice jezdily po této nové kratší cestě. Mohl býti zrušen chodník s kamennou lávkou k Veselici, který byl postaven roku 1886.

Kamenné lávky používali zdejší občané jdouce do kostela nebo do záložny ve Velké Jesenici. Chodilo se na ni buďto mlynářovým dvorem, pak po lávce přes řeku a konečně „vohrádkou“, totiž nynějším mlynářovým sadem. Také se na ni mohlo po mostě u Rundštukových čp. 7, pak po pravém břehu řeky proti toku až k mlynářově „vohrádce“, odkud na lávku. Ta vedla skoro přímo přes louku od mlynářových až k nynějšímu mostu přes náhon u Veselice. Byla úzká, lidé mohli po ní choditi pouze za sebou. Sestávala z krčínských kamenů „placáků“ či „dláždáků“, které spočívaly na slabších dubových kolech tu vyšších, onde zase nižších, podle toho, jak vyžadoval značně zvlněný povrch louky, přes níž v době tání sněhu nebo po prudkých lijavcích až po šest týdnů se přelávala voda. Když byl pohřeb, vežena rakev s nebožtíkem po cestě k Volavce a dále kolem lesa „Ve vysokém“, kol „Nového dvoru“ až ke kříži se pohřební průvod setkal s těmi účastníky pohřbu, kteří ve vsi odbočili a šli po oné kamenné lávce. Byla-li zátoka tak veliká, že i cesta k Volavce a k Roztokám byla pod vodou, nezbyvalo jiného než zavésti nebožtíka do Jasenné a tam jej pohřbíti.

Zbudování nové silnice k Volavce přišlo však opět v úvahu r. 1909 po postavení betonového mostu přes nové řečiště Metuje, a v roce 1911 po schválení obecním výborem započato s výkupem pozemků pro rozšíření cesty, jakož i s částečnou její úpravou. Postavení silnice neuskutečnilo proto, že členové obecního výboru nebyli ve svých usneseních důslední, a co v jedné schůzi schválili, ve druhé schůzi zase zrušili. A konečně, když již zhotovením plánů, koupí štěrku a písku, a prací vzešly obci značné výlohy, učiněno dne 24. listopadu 1910 z osobních důvodů usnesení, že se stavba silnice konati nebude. K dovršení své nedůslednosti tehdejší obecní výbor žádal, aby starosta pan Josef Schejbal z čp. 58 vydání za práce ruční a potažní, které vznikly v částce 471,82 K hradil ze svého. Okresním výborem bylo samozřejmě této usnesení obecního výboru zamítnout. Ti členové, kteří si přáli postavení silnice, znechuceni takovým jednáním, resignovali. Jednání o stavbě silnice zahájeno teprve zase roku 1912 s majiteli štěrkovníků o koupi štěrku, a přivezením štětového kamene ze Zliče. V roce 1913 byla konečně silnice k Volovce vystětována, povezena šutrem, a když tato vše již bylo hotovo – stavba odložena na neurčito.

Po převratu usuzovalo se zejména o postavení druhého betonového mostu přes staré řečiště Metuje, o dohotovení „rozdělané“ silnice a o předání její okresu. Že by však silnice vyžadovala velikého nákladu vzhledem k požadavkům okresu, dále také proto, že se cukrovka již po této silnici nevozí, bylo od dokončení silnice opět upuštěno. Ostatní obecní cesty byly, pokud toho vyžadovaly a pokud bylo možno, opravovány v posledním čase. Stalo se tak zejména ve vsi, kde provedena i kanalizace.

Mosty.

Se stavbou cest těsně souvisí stavba přejezdů přes řeky. V starších dobách přejíždělo se přes Metuji brodem, který byl zřízen v nejširším místě řečiště nad nynějším mostem. V pozdějším čase postaven byl pod nynějším mostem dřevěný most z dubových silných trámů na sloupcích z dubových kolů.

Tento původní most byl v roce 1870 přeložen o několik metrů proti vodě, prsa mostu vyzděna z tesaných pískovcových kvádrů, z nichž postaven i pilíř uprostřed mostu. Mimo pilíře podepřeny i nové dubové trámy dubovými piloty.

V roce 1909 po zřízení nového železobetonového mostu přes nové řečiště Metuje, který byl postaven nákladem zdejší obce za přispění Vodního družstva „Metuj“ panem inženýrem drem F. Jiráskem z Hradce Králové za 10.000 K, jednalo se o postavení podobného mostu i přes staré řečiště v Šestajovicích. V obecním zastupitelstvu nenašla se však potřebná většina pro tento podnět, pročež návrh ten byl zamítnut s odůvodněním, že most jest zcela zachovalý. A tak se ještě 15 roků jezdilo vesele po starém mostě, který se znatelně chvěl, když po něm přejížděl povoz s těžším nákladem.

V místech, kde se spojoval s „Říčkou“ potok „Tůni“, jenž byl regulací zrušen, vedl na louky pod vískou Vinicí brod, který byl posledním brodem v katastru obce.

Mimo uvedené mosty jsou v katastru obce ještě: most v „Hluboké“, most v „Olšínách“ a na novém řečišti postaven jest jez se zdýmadlem u Rychnovka.

Železnice a pošta.

Dne 4. listopadu roku 1857 byla zahájena doprava na trati Pardubice – Josefov – Libava, a dne 25. července 1875 začalo se jezdit po dráze Choceň – Broumov, se stanicí Bohuslavice. Roku 1886 otevřena zastávka ve Velké Jesenici.

Do zřízení železnic konala se poštovní doprava dostavňiky a obecními posly. V roce 1874 obec Šestovice k žádosti občanů byla přidělena k poštovnímu úřadu v Josefově. Když pak měly býti Šestovice přiděleny k poštovnímu úřadu ve Velké Jesenici, bylo roku 1878 žádáno, taky tam přidělovány nebyly, ale aby zůstaly u Josefova. Přes tuto žádost, když dne 1. měsíce prosince léta Páně 1886 začaly „rurální“ venkovské přespólní pošty ve Velké Jesenici, byla obec Šestovice k tamějšímu poštovnímu úřadu přidělena. Jest možno, že kdyby se byl uskutečnil projekt železnice Josefov – Nové Město nad Metují se zastávkou Šestovice – Volovka, o němž v roce 1905 bylo jednáno, že by i u nás byl zřízen poštovní úřad. V pozdějších létech uvažováno o zřízení poštovní filiálky čili poštovny, ale zůstalo jen při úvahách, ke skutku bohužel, nedošlo.

V roce 1922 jednáno o nákladisti Doubravice, na kterýžto podnik uvolila se obec přispěti 15% celkového nákladu, ale tato akce, ač se v počátcích zdárně vyvíjela, nenašla dostatečného ohlasu u jiných obcí.

Obecní prostranství.

Komunikačním prostředkům, jak již dříve napsáno, věnovala se v Šestovicích péče dle pohotových prostředků, dle chuti ku práci, a mnoho ovšem záleželo na tom, kdo byl starostou, a kdo byli členy obecního zastupitelstva.,

Totéž nelze však říci o úpravě vsi. Snaha tato ztížena jest vybudováním obce na svahovitém terénu, jakož i tím, že obec stavěna jest dle prastarého slovanského způsobu - do kruhu.

První snahu ke zlepšení vzhledu obce projevilo obecní zastupitelstvo při stavbě školy, kdy zbylým materiálem byly zavedeny doly po vsi, zejména rybníček, vlastní louže u čp. 20. Roku bylo podél okresní silnice a obecních cest vysázeno lipové stromořadí, z nichž věk větší díl byl úmyslně sousedy zničen z obavy, aby jim lípy nepřekážely při jízdě. Jiné stromy byly poškozeny, čímž vzrůstu jejich bylo zabrzděno, a jen několik pozůstalých lip ukazuje, jak veseleji by návěs vyhlížela, kdyby se bylo lipové stromořadí zachovalo.

Po státním převratu roku 1918 učiněno několik vhodných náběhů k zlepšení vzhledu obecních prostranství, ku příkladu zřízením cesty za humny, vyrovnáním návěs zahrádkami, vysazením keřů za školou, a ještě jiné menší. Avšak tyto návrhy setkaly se u obyvatel z větší části s úplným nepochopením. Teprve roku 1925, když po stavbě mostu byly finanční poměry obce zase urovnány, zlepšen byl vzhled obce částečnou kanalisací, v níž má býti pokračováno. I místní rolníci v poslední době projevují snahu vzhled obce zlepšiti různými opravami svých usedlostí a zahrádek.

Obecní kronika.

V roce 1911 byl dán podnět k založení místní knihovny. Počátek ke knihovně byl učiněn, když několik dárců věnovalo ze svých soukromých knihoven darem některé knihy. Štědrým dárcem byl pan učitel František Vetter bydlící v Jasenné, který daroval as 40 velmi cenných knih. Příčiněním pana Josefa Falty, rolníka z čp. 20 a pana Václava Dušky, chalupníka z čp. 33 uspořádána po obci sbírka a požádán obecní výbor o příspěvek, který obec uvolnila z fondu dříve sebraného na postavení kaple. Začátek knihovny byl velmi utěšený, neboť již prvním rokem čítala téměř 200 svazků. Každoročně vzrůstala knihovna o řadu svazků a nyní v roce 1929 po 18ti letech náleží mezi nejpočetnější knihovny na okrese. Zákon o obecních knihovnách z 22. července 1919 ukládá obcím každoročně přispívati na rozšiřování obecních knihoven dávkou 50 haléřů na každého občana. Obecní zastupitelstvo zdejší poskytuje však každoročně 430 Kč obecní knihovně s vědomím, že tím ukládá peníze na dobrý úrok.

v roce	svazků	Knihovna měla vypůjčovatelů	přečetli
1911	161	44	od 12/9 do 31/12 389
1912	214	40	od 1/1 do 31/12 1144
1913	236	37	993
1914-19	342	34	771

Regulace Metuje.

V roce 1887 z podnětu P. Václava Uhlíře, faráře ve Velké Jesenici po dlouhém vyjednávání zájemníků, které tehdy nejvíce ztěžovali občané ze Šestovic a majitel panství Nově Město n. Metují, utvořeno „Vodní družstvo Metuj“, jehož úkolem bylo upravití tok Metuje tak, aby letní přívaly nezneškodnily kalnou vodou trávy na lukách, za suchého počasí pak, aby bylo možno louky zavlažovati, na jaře kalnými vodami pohnojiti, a konečně, aby byly odstraněny bažiny, tůně a mokřiny.

Dokud nebyla provedena regulace, zavlažovaly se zde některé louky pomocí vodních kol. Byla tu celkem 3, a patřila: panu Hrnčířovi z čp. 16, panu Cejnarovi z čp. 3 společně s panem Rundštukem, hostinským z čp. 7 a konečně třetí vodní kolo náleželo panu Rundštukovi z čp. 4

společně s panem Holečkem z Jasenné. Kola byla zhotovena z topolových, smrkových nebo jedlových prken, a měla v průměru 6 – 8 m. Na obvodu byly dřevěné, hranaté „konve, do nichž se nabírala při otáčení kola voda, jež se vylévala do širších dřevěných koryt či trok, z nichž se několika korýtky sváděla na kula. Kolo spočívalo na silném hřídeli tak dlouhém, jak je široká řeka v místech, kde bylo kolo umístěno. Na každém břehu dva stojící silné dubové trámy vzdálené od sebe asi půl metru nesly příčku s ložiskem, v němž se otáčela železná osa hřídele. Tuto příčku s ložiskem bylo možno posunouti výše nebo níže, podle potřeby, jak nízko nebo zase vysoko byla hladina řeky. Zvedání hřídele a příčky dalo se pomoci heveru, načež se pod oba konce příčky podstrčily železné svorníky do děr, jejichž byla celá řada v obou dubových trámech, které k vůli pevnosti a stabilitě byly ve březích zazděny. Tato vodní kola se otáčela pomalu. Byla jistě pro daleké okolí velikou zvláštností. Škoda, že se nezachoval ani obrázek tohoto zařízení! Ani já sám jsem je neviděl, a píšu o něm pouze z doslechu a z vlastní představy po předchozím vysvětlení.

Vraťme se opět k vlastnímu vyprávění o regulaci. Dříve, než a ní bylo započato, vykonáno bylo několik komisionálních pochůzek a měření, jež prováděli inženýři Zemědělské rady v Praze. Úprava toku měla se státi od Krčina po Josefov. Veškerých zájemníků bylo 670, vlastnících asi 1.000 ha pozemků.

Při valné hromadě prvním předsedou zvolen pan Václav Vojnar z Nahořan. Správcem stavby byl inženýr Bouda.

Úprava řečiště počata byla u Josefova v roce 1905 a trvala celou řadu let. První práce – vyvážení hlíny a úpravu řečiště vykonávali přistěhovalí Maďaři a Chorvaté, kterým se říkalo „bratránci“. Bydlili v malých těsných kolibách, boudách, které si vyhloubili v zemi. Nad jamou zrobili střechu z obručí, na něž nakladli dehtový papír. V zimě koliby vytápěli. Několik rodin pracovalo vždy na určeném dílu či figuře, v jehož blízkosti stály koliby pracujících. Když byl díl dodělán, přestěhovali kolibu k dílu dalšímu. Byli to dělníci velmi vytrvalí, vyváželi hlínu od časného jitra do pozdního večera na haldy, vedle nového řečiště na malých kolečkách. I mnoho zdejších lidí našlo při stavbě výdělek. Místní obchodníci měli od těchto dělníků dobrou tržbu, zejména hostinští, neboť bylo mezi nimi mnoho individuí, kteří celý svůj týdenní výdělek, jenž jim zbýval po zaplacení dluhů, propili. Soused pan Řízek, pekař z čp. 45, vypravoval mi o rodině Košových, jejíž synkovi byl kmotrem. Ježto koliba manželů Košových se nalézala na bývalé Shejbalově čp. 58. louce, nyní Hedvičákově, jež byla již v katastru obce Rychnovka, konal se křest v kostelíku ve Zvoli. „Křtiny“ vezl kočí Fr. Zajíček, sloužící právě u Rundstuků v hostinci čp. 7. Po příjezdu z kostela následovala hostina. Do malé koliby sezváni a hoštění jak patří. Nejvíce jim chutnaly pěkně na sádle usmažené karbanátky, jež hosté zapíjeli pivem. Aby nálada při křtinách byla dokonalá, vždyť se narodil kluk! - pamatovali hostitelé i na kořalku, již přichystán as pětadvaceti litrový demižón. Košovi nutili, hosté jedli a pili. Kočí Zajíček tak se napojil, že ani nebyl mocen udržeti opratě. Proto kmotr Řízek řídil povoz od koliby k Šestovicům. - Jiné dělnické rodině se těžce roztonal 12 – 14tiletý hoch. Pan Řízek přivezl z Velké Jesenice pana faráře P. Kováře, který hošíka zaopatřoval. Když pak chlapec zemřel, pochován byl na hřbitově ve Velké Jesenici. - Pan Řízek pekl pro větší počet dělníků pravý pšeničný chléb. Maďaři rádi jedli tarhaňo. Z vajec, pšeničné mouky a vody připravili tuhé těsto, které rukama protlačili sítem, tak že vznikly kuličky velikosti hrachu. Ty pak do růžova upekli a omastili špekem. Byl to prý pokrm velmi chutný. Slanina, paprika, cibule, pivo a kořalka mizeli ze světa. Nejživěji tu bylo, když regulovali od jezu po Slavětín.

Se zřízením koryta byly zároveň upravovány meliorační náhony na lukách, rozvážena hlína po lukách aj. Veškeré tyto práce byly dokončeny v roce 1912, a téhož roku byla stavba i kolaudována.

Dle předběžného rozpočtu měla celá úprava toku i luk státi půl milionu korun (přesně 253.729 zlatých, jehož části 60% při regulaci a 40% při melioraci měly býti uhrazeny podporou zemskou a státní. Ve skutečnosti dosáhly výlohy na regulaci 1.257.6314,47 K, na melioraci 838.123,95 K předválečných. Subvencí uhrazeno 1.123.856,82 K, zůstatek byl vypůjčen. Rozpočet překročen nejvíce u meliorace. Splátky byly rozvrženy na všechny zájemníky na 40 roků.

Ježto stavba byla v mnohém dosti pochybná, způsobují jarní přívaly veliké škody na březích,

i ještě jiné škody, pročež každoroční opravy vyžadují značného nákladu. V roce 1920 musila býti podniknuta důkladná oprava, která samotná stála asi půl milionu korun, a ještě mnoho prací nebylo úplně dokončeno.

V obvodu Družstva nalézají se 8 mlýnů, s nimiž sjednán paušál za použití vody při zavodňování, ale obtíže působí mimořádný výkup vody v suchých létech.

Na novém řečišti v obvodu obce Šestajovic postaven betonový jez a obecní most, na který Družstvo přispělo 6.000 K.

Roku 1919 nepřijal předseda Vojnar volbu, a zvolen byl předsedou pan Josef Hrnčíř, rolník ze Šestajovic, čímž Družstvo dostala jméno „Vodní družstvo Metuj v Šestajovicích“.

Roku 1919 vzrostl dluh v záložně jesenické na Kč. Ježto samotné úroky vyžadovaly, značných částek, byl nejprve obnos 200.000 Kč, a v r. 1920 obnos 1.000.000 Kč rozvržen na členy a zaplacen.

O provedené regulaci Metuje činí se zmínka na tomto místě proto, jelikož obec Šestajovice se svými téměř 20 ha luk byla a jest na Družstvu značně interesována, a regulací i meliorací zvýšen byl značné její příjem.

Elektrifikace obce

Jiným podnikem, který se dotýkal veškerých občanů v Šestajovicích, jest zavedení elektrické energie v obci. Na rozdíl od jiných obcí vznikla tu elektrifikace z podnětu zdejšího mlynáře pana Jaroslava Špačka, který koupil roku 1908 generátor o 6 HP pro svoji potřebu. Později roku 1912 opatřil silnější generátor o 12 HP, a dodával proud několika sousedům, kteří viděli v zavedení elektrické energie do svých hospodářství prospěch. U veliké většiny obyvatel setkala se však až do světové války elektrifikace s nepochopením. Teprve nouze o petrolej přinutila téměř všechny občany k zavedení elektřiny. Tímto rychlým připojením se četných zájemníků učiněny byly v ideálním kdysi pohonu i osvětlování poruchy. Generátor byl přetížen, nestačil vyrobiti spotřebu elektrického proudu, a silnější nechtěl okamžitě majitel elektrárny koupiti. Z toho povstaly rozpory mezi míněním pana mlynáře a konsumenty, a ty se vyvrcholily, když pan mlynář obstaral silnější dynamo, ale na jiné napětí. Tímto jednáním, jakož i předložením účtů bez náležitých dokladů všem odběratelům proudu byly obě strany roztrpčeny, a ježto nejevila se na žádné straně snaha ke smírnému urovnání, našli – jak pan mlynář, tak i konsumenty jediné východisko z trapného postavení tím, že pan mlynář Špaček elektrárnu zrušil a zřídil novou pro Svaz v Hradci Králové, z čehož měl třeba jen dočasný větší finanční efekt.

Obec s konsumenty koupila od pana mlynáře Jaroslava Špačka vedení po obci, utvořilo se Družstvo, a připojilo se na linku Svazu v Hradci Králové.

Řešení toto uspokojilo téměř veškeré obyvatele v obci, ač bylo spojeno se značnými peněžitými obětmi. Členských podílů ke Svazu bylo nutno zaplatiti Kč, z kteréžto částky obec sama zaplatila Kč.

Čestní občané.

Ve schůzi obecního výboru dne 4. měsíce března léta Páně 1893 zvolen jednohlasně čestným občanem zdejší obce Jeho biskupská milost Eduard Jan Brynych, biskup v Hradci Králové, „za zásluhy, jichž si získal jako slovatný kazatel i jako zpovědník jednak o celý katolický lid český svými převýbornými spisy.“

Ve schůzi obecního výboru dne 12. měsíce května léta Páně 1905 zvolen jednohlasně čestným občanem obce Šestovic za příčinou dosažení 70 roků Jeho knížecí Jasnost zemský maršálek Lobkovic.

Dodatek:

Tímto vypsáním není vše v obci Šestajovicích vyčerpáno. Některé události pomínuty úmyslně, k jiným chybí dokladů, aneb doklady jsou neúplné. I ostatní vypsána potřebuje v některých částech doplnění.

DĚJINY SELSKÉHO STAVU V ŠESTAJOVICÍCH DO ROKU 1848

I.

Část všeobecná

V nejstarší české minulosti v sociálním rozvrstvení národa pozorujeme jen dvě třídy obyvatelstva: svobodné, více méně zámožné, a obyvatelstvo otrocké, získané na válečných výpravách, hlavně však koupí.

O selském stavu jakožto určité třídě lze mluvit teprve od 12. století, kdy s hospodářským rozvojem země počala se tvořit ta část, která vstoupila mezi obě naznačené třídy. Tou dobou totiž vlastní hospodaření na velkostatech obstarávané bezzemky a otroky počalo se znenáhla obracet na výhodnější hospodaření rentové na ten způsob, že kusy panské půdy za pevné roční platby a povinnosti dávány bezzemkům. Půda zůstávala však i nadále panskou, a noví vzdělavatelé užívali jí toliko do vůle vlastníkovy, vstupující tak po tu dobu v určitou závislost. Závislost ta byla jen hospodářská, osobně byli svobodní a podléhali přímo knížecím úřadům, zejména soudním.

Průběhem XIII. století toto české právo bylo pozměněno na žádost selského obyvatelstva, ježto bylo pro sedláky příliš nevýhodné, nezaručujíc jim dědičného nájmu. Bylo tedy pozměněno dle německého práva, které dědičný nájem zaručovalo. Od XIII. Století vyvinul se selský stav tak, jak jej máme až do r. 1848.

S těmito dědičnými nájemci splývala znenáhla i nižší třída svobodných vlastníků půdy, z jakých národ původně se skládal. Obyvatelstvo toho osobně i hospodářsky nezávislé, z různých příčin ztrácelo svoji nezávislost, upadala ponejvíce v dobrovolnou závislost na vysoké šlechtě a zvláště na klášteřích. Kde zůstalo nezávislé i nadále, stalo se základem stavu svobodníků.

Původní pouze hospodářská závislost na vrchnosti během XIII. Století počala se značně zvětšovati. Vysoké duchovenstvo, později i šlechta vymohla sobě, že statky jejich i s lidmi na nich usedlými byly vyjmuty ze soudní pravomoci krajských úřadů, a tato pravomoc přímo jim, duchovenstvu a šlechtě přiznána. Byla nejdříve pravomoc nižší (to jest s výjimkou věcí hrdelních), později i pravomoc vyšší, hrdelní.

Selský stav stával se tak závislým na své vrchnosti i osobně, což se jevilo tím, že sedláci počali skládati slib věrnosti a poslušnosti nově nastupující vrchnosti. Selský stav ztratil tak ještě před válkami husitskými svoje přímé postavení v jurisdikci přímo pod panovníky ve prospěch vrchnosti, jež vsunula se mezi panovníka a lid.

V této době počaly již vrchnosti obmezovati původní svobodné právo prodeje statků nařízením že statek sni býti prodán jen se svolením vrchnosti. Zavedeno i právo odúmrtí, dle něhož statek připadl vrchnosti, nebylo-li přímých dědiců. Současně počíná selský lid platiti čím dále častěji i zemskou berni, obyčejně 32 grošů z lánu, takže již před husitskými válkami porozujeme znenáhle sice, ale soustavné utužování selského poddanství.

Husitské války stav selského lidu spíše zhoršily. Válkami ubylo totiž obyvatelstva volným odcházením do vojenských sborů, což ochromovalo důvody vrchnosti tou měrou, že tato zakázala volné stěhování.

Sněmovními nařízeními prikazováno vraceti sběhlé poddané původním vrchnostem, a zapovídáno přijímati poddané bez řádného propustného listu tak zvaného výhostu či vejhostu.

Pozorujeme však i jiné utužování poddanství selského lidu.

Od konce století XV. až hluboko do století následujícího jeví se pozoruhodný převrat v hospodářském národním vývoji. Značně vylidnění za husitských válek a válek českouherských, a také následkem soustavného klesání ceny peněz, v nichž ponejvíce vrchnost brala platy poddaných, vrátilo šlechtu opět k přímému režijnímu hospodářství, jímž úbytek příjmů měl býti vyrovnám. Z opuštěných gruntů selských zakládány panské dvorce, záměny a skupováním vytvářejí se rozsáhlé komlexy půdy seskupených ve velikém počtu vesnic kolem panského sídla.

Vrchnosti stavěly mlýny ve kterých poddaní byli nuceni mlít obilí, zakládaly pily, vařily pivo, které poddaní byli nuceni kupovati, zakázaly volný prodej obilí a dobytka, a zajistily si přednostní právo těchto nákupů.

Potřeba většího množství pracovních sil na panských hospodářstvích vedla vrchnost k tomu,

že sirotky a děti poddaných si vyhrazovala ke službám při dvorech, zakazovala dávat selské syny na studie neb řemeslo, ženiti a vdávati se na cizí panství bez povolení vrchnosti, a podobné. I volný prodej statků započala vrchnost ještě více ztěžovati, i prodej jednotlivých jeho částí, a zašla ve své pánovitosti a poručníkování tak daleko, že si osobovala i právo dozoru na selských statcích. Vrchnost usuzovala, že čím bohatší bude poddaný, tím více bude možno z něho vyzískati.

Přes to však všeobecný stav selského lidu v XVI. století nebyl zlý, ježto příznivá situace evropská měla i v Čechách svůj ohlas. Válka třicetiletá zvrátila však dosavadní poměry úplně. Dlouholetým krutým pleněním a zhoubami byl zemědělský stav hospodářsky ruinován. Avšak všeobecná bída postihla i velkostatek. Vylidněním ubylo pracovníků a mnohé vesnice vůbec zpustly. Vrchnosti hledaly si náhradu jako po válkách husitských. Ladem ležící pozemky přičleněny byly k panským dvorům aneb nové dvory byly z nich zakládány, a k jich obdělání byly zvýšeny poddaným roboty. Kdežto v XVI. století činil celkový počet robotní povinnosti 20 až 30 dní do roka, zvýšil se v polovici XVII. století až na 150 dní, nehledě ještě k jiným povinnostem.

Tím si sice vrchnosti brzy uhradily následky válek, selský stav se však již z pohromy nevzpamatoval. Zdravý hospodářský základ a zámožnost byly zničeny trvale, jelikož i stát zvyšoval berní břemeno, jež šlechta po třicetileté válce uvrhla opět pouze na poddané. Daně placeny dle soupisu poddanské půdy v létech 1654 až 1655 tzv. „berní rolla“. Za vlády Karla VI. platil sedlák skoro polovici veškerého výtěžku polního hospodářství. A poněvadž skoro celou druhou polovici zabírala vrchnost, bylo postavení sedláka téměř zoufalé.

Hrozné a přímo zoufalé tyto poměry projevíly se brzy selskými bouřemi zejména léta Páně 1680, kterých nedovedly a nemohl utlumiti ani vydávané robotní patenty, jimiž se snažil stát zabrániti horšímu a brániti poddané alespoň proti zvůli a přehmatům vrchnosti. Vydanými patenty byly sice odstraněny největší zlořády, ale roboty nebylo sníženo, ježto stanovení maximálního počtu pracovních dní na 3 dny v týdnu – kromě žní a senoseče – mohly vrchnosti obcházeti a nařízení tak vykládati dle své potřeby.

Proto za panování císařovny Marie Terezie vynesena selská otázka znova „na přetřes“, zejména pro opětovná selská povstání. Té doby stanoveno dle tak zvaného katastru tereziánského, jímž byla zdaněna i půda panská, že sedlák z výtěžku svého hospodářství má dáti nejvýše 1/3 hrubého výtěžku na kontribuci, a robotní povinnosti byly rovnoměrněji rozděleny.

Teprve za panování císaře Josefa II. bylo selskému stavu uleveno podstatně. V první řadě zrušeno nevolnictví, čímž selský stav nabyl osobní svobody. Od té doby mohl se poddaný svobodně ženiti a vdávati jen na pouhé oznámení vrchnosti, mohl se učiti řemeslu, oddati se studiu, jíti svobodně za výdělkem a svobodně se kamkoliv stěhovati. Zrušena i povinnost služby svobodných lidí na dvorcích, kromě sirotků, a uvolněna i možnost zadlužení selského statku. Současně vydány i patenty o trestním řízení, jimiž trestní moc a libovůle vrchnosti nad poddanými byla značně omezena. Roku 1785 založen tak zvaný josefinský katastr, do něhož zahrnuta i panská pole a rovnoměrně zdaněna. Tímto patentem zavedeny tak zvané katastrální obce.

Léta Páně 1789 vydán byl nejdalekosáhlejší patent Josefův tak zvaný berní a urbaniální, kterým poddanská povinnost berní i povinnost vůči vrchnosti znova byly upraveny. Poddanému z jeho výtěžku mělo zůstati 70%, ostatních 30% mělo dostačiti na výdaje státní (na kontribuci 12%, vrchnosti 18% i s desátkem farským), do čehož započítány už veškeré naturální dávky, platy a roboty, jenž měly úplně přestati.

Veliký tento čin, který staletý vývoj selského lidu v základech měnil, nepřetrval však dlouho svého původce. Již několik měsíců po smrti císaře Josefa II. Zrušil jej císař Leopold II. Toliko josefinský katastr a mírné berně zůstaly.

Po necelých však 60 letech s prvními záblesky konstituce snahy císaře Josefa Druhého dovedeny byly až do konce.

V prvním ústavodárném sněmu vídeňském léta Páně 1848 uzákoněno zrušení poddanství vůbec, sedláci prohlášeni za plné vlastníky svých gruntů a zproštění všech dávek i robot za poměrně nevelikou náhradu vrchnosti.

Tak byl dokončen staletý vývoj selského lidu českého od původní nesvobody nebo ztracené svobody přes stav rovnající se nevolnosti až k plným právům občanským. Byv osvobozen, rozvinul

své přirozené síly a stal se jádrem českého národa. Nejen že se sám obrodil a vzmáhal, ale dodával a dodává sílu všem vrstvám národa. Obrátiv staré pastviny a lada v úrodná pole, zvýšiv meliorací i regulací, soustavně prováděnou, úrodnost půdy, osázev stráně, meze a cesty ovocnými sady a stromořadím, přešel k racionálnímu zemědělskému průmyslu. Takovým postupem nezůstalo takřka kouska nezužitkované půdy, a tím počal se objevovat nedostatek půdy. Důsledkem toho bylo rozsáhlé vystěhovalectví zemědělského lidu do světa, zvláště do Spojených států severoamerických.

Nedostatek půdy vyvolal k životu myšlenku opatřili ji zabráním a rozparcelováním velkostatků. Myšlenka tato byla podporována také současným hnutím socialistickým. Prakticky dala se tato otázka řešit teprve po prohlášení samostatnosti r. 1918, poněvadž velkostatky byly z největší části v rukou šlechty nepřející národu českému. To však bylo právě jednou z pohnutek, z nichž došlo l.p. 192 k vydání záborového zákona: odčinití bezpráví spáchané na šlechtických rodech českých po bitvě na Bílé hoře tím, že by se zabraná půda rozdělila mezi český lid, a tak se vrátila zpět do českých rukou. Do jaké míry a jakým způsobem byl tento požadavek splněn, to jest otázka, jejímž posouzením se bude zabývatí budoucnost, až bude možno kriticky posouditi všechny okolnosti, v nichž pozemková reforma byla prováděna, i také její důsledky.

/Dle článku Dra Františka Hrubého v „Hospodářském slovníku naučném“

a

dle spisku profesora státní reálky v Jaroměři Václava Nováka: „Úvod do dějin selského lidu českého“/

DĚJINY ČESKÉHO STAVU V ŠESTAJOVICÍCH do roku 1848

II.

Část místní

Jakým způsobem bylo hospodaření a komu byli obyvatelé Šestajovic poddáni ve XII. až XIV. století, není známo. Pravděpodobně však dá se souditi, že byli poddáni místnímu vladykovi, který zde vlastnil tvrz s poplužním dvorem.

V roce 1409 přešla tvrz a obec Šestajovice do majetku pánů z Veselice.

Páni z Veselice byli rod panský a dosti mocný. Jedním jejich sídlem byl hrad Veselice, na němž za dob krále Karla IV. sídlili bratři Mladota, Jan neb Ješek, Petr a Jindřich, kteří se léta Páně 1371 – 1372 jako patroni kostela v Rohenicích připomínají.

Bratři tito se záhy rozrodili, a proto bylo zboží mezi ně rozděleno.

Ješek, čili Jan Dítě z Veselice roku 1380 vypálil Mladotu, tehdejšího držitele Veselice, a roku 1409 koupil dvůr Slavíkovský v Šestajovicích, prodal však dědictví své rodinné, to jest díly ve Slavětíně, Hlohově, Rohenicích a Jesenici, a seděl ještě roku 1427 na Slavíkově. Jan Dítě z Veselice zapsal se l. P. 1399 k Jednotě panské proti králi Václavu IV. Roku 1416 přitiskl pečeť ke klášteru v Jaroměři, potom vyskytuje se v létech 1417 až 1432 jako svědek v rozličných věcech, a byl konečně r. 1440 na sjezdu čtyř krajů v Čáslavi, kdež jest krajskému hejtmanu k radě a pomoci přidán. Jan Dítě z Veselice stal se praotcem jedné linie tohoto rodu, která držela panství Veselice sjednocené a rozšířené až do r. 1491.

Poddaní v Šestajovicích byli povinni na popluží zdejšími žiti (tj. žnouti) a mandelovati konopí, 15 zákonů prosa vytrhati, 7 sáhů řepy vypleti, 15 záhonů vykopati, chmel trhati, trávu sekati, a což posekou, obrátiti tolikrát, kolikrát potřebí bylo, a též shrabati.

Roku 1491 přebral panství Jindřich z Rychnovku, po něm léta Páně 1494 Zbyněk Buchovec z Buchova.

Zbyněk Buchovec z Buchova prodal dne 8. prosince roku 1495 od panství Veselice ves Rychnovek, Šestajovicích tvrz, dvůr, poplužní s dvory kmetskými, v Meziříčí dvory kmetci s platem, lesy: Slatiny, Hluboká, Kozinec, Žďár, v Uhlířích, Vysoká nad Zvolí, Vřesk, Jedlina, V kopcích, a les nad poplužím Slavíkovským. Ve Zvoli lučku jednu při Štepnici, u Roztok lučku menší s řekami od hranic slavětiských až do plesských, s kostelními poddanými v Jesenici a ve Zvoli, v Roztokách dvůr kmecí, ve Slavětíně dvůr s platem, ve Veselici půl hradu a dvůr poplužný Slavíkovský za 2200 kop grošů českých. Mikuláš mladšímu Trčkovi z Lípy a na Lichtenburku, hejtmanu království

Českého, jenž vše připojil ku panství Opočno. Trčka panství Opočno skupováním statků velice rozšířil a byl počítán k nejbohatším zemanům království Českého. Byl jedním z pánů, kteří Jiřímu z Poděbrad byli přikázáni k řízení království.

Ač byl Mikuláš Trčka velice bohat, štěstí se naň nevalně usmívalo. Pro nevěru manželskou dal roku 1507 před samými vánoce svou manželku Kateřinu ze Šellenberka zazdíti a hladem umořiti. Svůdce jejího Šanovce z rodu rytířského, který byl v jeho službách, kázal stíti, a bábu, která o tom hříšném poměru věděla, zaživa zahrabati. Praví se, že se prý Trčka od té doby nikdy neusmál. Mikuláš Trčka zemřel léta Páně 1516 v Mladé Boleslavi.

V tu dobu za panování krále českého Vladislava, krále „Dobře“, upadl obecný lid do úplné poroby tím, že r. 1479 bylo omezeno stěhování se poddaných od jednoho pána ke druhému, a roku 1487 uzákoněna úplná poroba selského lidu. Lid se proti tomu vzpouzel, houfně se zdvíhal a mstil se šlechtě. Byl však stíhán a smrtí pokutován. Průběhem třicetileté války přešla konečně poroba selského lidu v úplné nevolnictví.

Kdežto ve století XVI. až do války třicetileté obmezena robota na jeden, nejvýše dva dny v týdnu, a každá další práce byla placena, po válce robota byla zostřena dle libovůle vrchnosti až do té míry, že trvala 5 až 6 dní v týdnu, a sedlákovi zbyla ku práci jen doba noční a dny nedělní.

Aby nemusil ubohý poddaný vlastní pozemky nechati ladem, musil do pluchu zapřahati ženu s dětmi, poněvadž se svými potahem byl nucen ke konání roboty.

K robotě byl sedlák zavázán nejen svou osobou, nýbrž i celou rodinou a veškerou čeledí. Muži byli povinováni robotou od 18 do 55 let, ženy od 17 do 50 let věku. Často používáno i dítek od 13 do 18 let, k pasení a jiným lehčím hospodářským pracím.

Jaký tedy div, že selský lid ze svých statků houfně utíkal do ciziny, neboť mimo těchto povinností byl sedlák zavázán i k platům běžným, ku příkladu z tržišť, za různé smlouvy, vysvědčení a žádosti, z dědictví, nápadu, aj. Vrchnosti mohly libovolně s poddanými nakládati, roboty přitížiti nebo poleviti.

Jelikož v minulém odstavci činí se zmínka o žádostech poddaných vrchnostem, dovoluji si laskavému čtenáři této kroniky předložiti ihned na následující straně přesný opis – pokud se týče tehdejšího pravopisu i slohu – takovéto žádosti, pořizený z původní listiny, která jest v majetku pana Vojnara v Nahořanech, který jest dědicem celé musejní sbírky po neb. p. Rýdlovi.

Przed

Urozoneho Pana Enocha
Klemense Wratislawského
ze Zwolle / J.W.H.M./ wssech panstvi
Regerta a Panstvi Oppoczenského
Frymburského Plnomocnie Narzi-
zeneho Pana Heytmana toto
Manželskeho Sněti Swiedectwi
se Przedstira

Mikolass Posyrzyl
Soused vsy Schestajovice

My Nizie Podepsani Znamo czynime timto listem Swiediecznym tu kdež bytoho Potrzeba kazala Že gest Przed nas Prawo Rychtarze a Konsseli Obce Schestojovické /J.W.H.M./ Tytul/ Pana Pana Nasseho Milostivého a diedicznego Lidi Podany Przedstauzil Mikulass Posyrzyl Spolu Soused Nass a J.W.H.M. /Tytul/ didiczny Podany Weznamost nam prokazujice kterak gest s gistym Powolenim Urozoneho Pana Enocha Klemens Wratislawského ze Zwolle J.W.H.M. /Tytul/ wsech Panstwy Regerta a Panstwy Oppoczenskeho Frymburského Plnomocnarz Nadrzeczeného Pana Heytmana gakožto Wrchnosti nam Przedstavene Syna svého gmenem Jána Na Poctive rzemeslo Prowaznicke kuczeni odevzдал. Že pak tyž poctiwy Czech toho przy rodiczych Povyhledava a wieděti žada zdaliby z poctiwych rodiczu Splozeny byl, aby taky majice míti zawymoženau od Sveho lena Mistra list Poctiveho vyuczeni a dobreho przinem Zachowani dosahnauti mohl Nas zato

abychom gemu a gehu Poctivemu Směti Prawni Nasse Wyswiedczeni /pro dobre/ /J.W.H.M./ Tytul/ Wrchnosti Nassi Milostiwe a diediczne gako gi /Tytul/ Przedstaveneho Pana Heytmana dati odporne Nebyli se vssi Naležitou Poctiwosti požadal. Když my poznavajice gehu slussnau žadost byti o něm že gest wstaw W. S. Manželsky s Poctiwau Katerzianau Někdy Pozustalau dcerau po Nb. Janovi Rozmarkovi Sausedu Miesta Jaromerze Nad Labem Poctive wstaužil a témž Manželstvem Pobožnem Skrze Spravce Cyrkewného a fararze vsy Jesenicke dle rzadu Cyrkwe Svate Katolicke Slowem Božim kpotvrzeni przissli a tehož Jana Syna svého zpoctiweho lože manželského splodili. Tymž manželum tu kdež naleži /Przed Panem Heytmanem nassim/ Swiectwi wydawame, za niež až posawad gažby gegich Sausedskau Poctiwost hyzditi mohlo se prznich se nechazi. Kdiž my Nemagice tohoto Swiectwi gemu a czim opeczetiti. Že tomu tak aneginacz gest knassemu dobremu Swiedeomi a wirze Podle Nassich Zawazku prziginame.

Datem We vsy Schestajovicich
10 dne Miesicze February
den Swat. Školastiky
Letha Panie 1665

Konssele Jirzi Šala Rychtarz
 Adam Janku
 Waclaw Merwart
 Martin Jawurek
 Jan Dusska

Tomuto /J.W.H.M./ Tytul/ Dadonnemu Podanemu Toto Wyswiedczenij na Takovy zpusob dati Povoleno gest, aby se Budoucno na Kmetech Panstwi Oppoczenskeho se osaditi hledal a kdyby kdekoliv jinde se osaditi chtel, aaby gemu kžadne platnosti nebyllo a on kosazeni se nikdež przigat nebyl Tehož datum na zamku Oppoczne.

Maztg 1665

Dle data 1665 měla by být zařazena o něco dále.

Léta Páně 1613 dne 24. června Jan Rudolf hrabě Trčka polevil poddaným svým tím, že je propustil z práva „odúmrtí“ proti jistým ročním dávkám. Výnosem tímto nabyl Trčka značné oblíby, choť jeho Magdalena však pro svoji necitelnost mnohé lásky se netěšila u svých poddaných, kteří jí přezdívali „Tlustá“ neb „Zlá Manda.“

Zlé poměry poddaného lidu před válkou třicetiletou byly zhoršeny ještě více válkou a povstáními pro víru, které na panství Opočenském roku 1628 vypuklo a mělo za následek, že selský lid přišel o poslední zbytky své někdejší samosprávy. Nelze se tudíž diviti, že za nepřátelských vpádů saského vojska v létech 1631 a 1632, a švédského v létech 1637 a 1639 byl lid selský až do roku 1649 decimován, a v zoufalství prchal do ciziny, nebo se dával dobrovolně v řady žoldáků. Ti, kdož na rodné půdě setrvali, upadali v krutou bídu zvětšenými povinnostmi, které vrchnosti nemilosrdně na ně vkládaly, aby tím úbytek poplatných poddaných byl nahrazen.

Pan Jan Rudolf Trčka z Lípy měl syna Adama Erdmana, který byl generálem císařské jízdy, a jenž ženitbou s hraběnkou Harrachovou stal se švagrem Albrechta z Valdštejna. Albrecht z Valdštejna byl obviněn ze zrady, a byl v Chebu v noci ze dne 25. na 26. února léta Páně 1634 zavražděn. Adam Erdman Trčka bránil se udatně proti útočníkům, z nichž tři zabil, byl však přece přemožen a též mrtev klesl. Jeho otec usouzený hořem zemřel dne 29. měsíce září téhož roku 1634. Avšak po jeho smrti obviněn byl Jan Rudolf Trčka ze spoluúčasti na zradě Albrechta z Valdštejna, a z jiných ještě příčin všechny jeho statky zabaveny. Jmění Trčkovo odhadnuto na 3.107.865 zlatých rýnských, kromě peněz, klenotů a svršků za několik set tisíc.

Z majetku po Trčkovi bylo panství Opočno dáno nejprve dne 28. prosince roku 1635 do zástavy, načež dne 30. měsíce srpna roku 1636 dáno do dědičného majetku bratřím Rudolfovi a Jeronýmovi Colloredo z Walsee za 351.000 zlatých od císaře Ferdinanda II. Od toho dne i obec

Šestajovice byla poplatna novému majiteli.

Sedláci neradi slyšeli, že mají novou vrchnost, a byli hotovi povstati proti konfiskačnímu komisaři. Když však noví majitelé přebrali panství, chovali se poddaní klidně.

Hrabě Colloredo rozšířil v r. 1638 panství o tvrz, ves a dvůr Doubravice od Kustoše ze Zubřího za 28.763 zlatých rýnských.

Od nastoupení nového majitele panství tvoří celá historie selského lidu na Opočensku dlouhý řetěz svízeli a útrap války třicetileté, stále ukládání různých daní, dávek a výpalného, požáry a trýznění od císařského vojska, a více ještě od nepřátelských Švédů.

Léta Páně 1640 byl celý hradecký kraj švédským vojevůdcem Bannerem vydán v plen, a obce panství musily zaplatiti za vydržování vojska úhrnem 86.755 zlatých na penězích a naturáliích. Ku příkladu zaplatili obce: Rohenice 956 zlatých, Králové Lhota 3042 zl. 45 krejcarů, Meziříčí 3261 zlatých 64 krejcarů. To vojsko švédské byl pluk generála Hodice, Moravana, k Švédům přešlého. K tomu všemu ještě byla toho roku veliká neúroda.

Když Švédové z naší krajiny odtáhli, bylo nutno platiti zase na císařské vojsko. Tak v roce 1643 bylo na regiment nejvyššího Šporejtera účtováno: v Rychnovku 366 zlatých 1 krejcar, ve Zvoli 326 zl., v Králově Lhotě 3 klisny za 66 zlatých 30 krejcarů. Že ani obec Šestajovice nebyla ušetřena od nájezdů, jest samozřejmo.

V roce 1645 Švédové byli po celé 4 neděle ubytováni na opočenském panství, a způsobili tolik škod, že mnozí lidé o všechn majetek přišli. Byla veliká ruina a zkáza na staveních a gruntech spálených, na obilí, dobytku a nábytku komisi shledána. Bylo to zajisté v tom zlém roce 1645.

Téhož roku 1645 musilo se posílati mnoho lidí a potahů do Hradce na dělání šanců.

Roku 1646 bylo ještě hůře. Švédské vojsko padlo jako kobylky na opočenské panství a leželo zde od 9. do 24. října. Sedlákům načinilo škod pobráním 16.633 korců obilí, kromě škod, jež byly způsobeny vrchností.

V létech 1646 a 1647 po neobyčejné nouzi, bídě a hladu vypukl tak záhubný mor, že hřbitovy ani nepostačovaly pro pochovávání morem zemřelých. Těmito útrapami ztenčil se velice počet obyvatel v každé vsi.

Po skončené třicetileté válce byly zvyšovány berně a tak trudné existenční poměry ve spojení s náboženskou nespokojeností vedly k výbuchům povstaleckým, které v roce 1680 zachvátilo panství Opočno. Ubozí povstalci ale opět podlehli organisované moci vojenské a vůdcové lidu podél cest byli pro výstrahu pověšeni, takže přes 50 roků nedovedl se poddaný lid proti útiskům vzepříti.

Teprve roku 1738 strhlo se na Opočensku nové hnutí sedláků proti robotám. Poddaný lid právě ve žních odpíral buď zcela robotovati, anebo jen k menším robotám byl ochoten. Na sedláky přivedeny 3 setniny vojska, ti kdož nechťeli robotovati, byli vojáky schytáni, na zámek do Opočna sváženi a tam trpným čili útrpným právem trestáni. Původcové selského povstání odsouzeni na galeje.

Nemálo utrpení zažili poddaní opočenští na I. války pruské od roku 1740 až 1742, tak i ve II. válce pruské od roku 1744 do 1745. Prusové vandalským způsobem si počínali při zásobování vojska, pleněním, vydíráním výpalného a nucením k dodávce příprěží. Zejména Šestajovice a okolní obce v roce 1745 byly vpádem Prusů nejvíce postiženy.

Roku 1756 vypukla válka sedmiletá, a 14. září armáda pruská vnikla na Opočensko, kde způsobila mnoho škod. Krutěji řádili Prusové roku 1758, kdy pruská armáda byla založena na návrších u lesa Žďáru, Jasenné a Meziříčí. Všecka úroda od Meziříčí přes Rohenice k Slavětínu a Roztokám až po Šestajovice byla zkrmena nebo také zmařena. A co nezničili Prusové, strávilo vojsko generála Laudona.

Léta Páně 1771 sňatkem knížete Františka Gundakra Colloredo z Welsee s Marií Alžbětou, posledním potomkem hraběte Mansfeldů, přijali majitelé panství znak a jméno „z Mansfeldů“.

Léta 1769, 1770 a 1771 byla neobyčejně deštivá, takže žně se až do Václava opozdily. Z mokra toho naláhlo se mnoho plžů, kteří ozim sežrali, takže potom všechno jarním obilím se musilo osívat. Povstal hlad, a lidé byli nuceni pojídati trávu, plevy, moučný prach a cokoliv. Jindy zámožní lidé – živili se často i žebrotou. Povstalými nemocemi zemřelo prý v Čechách na 250.000 lidí, na

Hradecku 32.960.

Císař Josef II. za příčinou bídy navštívil Čechy, kázal vydati z vojenských zásobáren mouku, zrušil výsadu cechu pekařského a udělil každému právo péci si doma chléb. Ač tímto opatřením panovníkovým bída byla zmírněna, přec jen nebylo ještě všechno zlo odčiněno. Břemeno roboty a poddanství tížilo selský lid daleko více než hlad a mor. Ujařmený lid volal o smilování k nebesům a k císaři, od něhož čekal jisté pomoci. Často se modlíval „selský otčenáš.

V dějinách české roboty velmi často bývá jmenován, a zní doslovně takto:

„Pohled', kterak jsme souženi, od karabáčníků sedřeni
Otče náš!
Ohlédni jen se sám na nás, císaři milý, pane náš -
jenž jsi!
My víme, že toho nežádáš, ani milosrdný Bůh náš -
na nebesích!
Plačtivě na Tě čekáme, a za krále Tebe žádáme -
posvěť se!
Neb jest tuze povýšeno, ve všech zemích rozhlášeno -
jméno Tvé!
Slibujem Ti věrni býti, až budeš zde s námi žíti:
přijď království Tvé!
Všemu se chceme poddati, hled' s námi, co chceš dělati -
bud' vůle Tvá!
Nebo více dřeni, nebudem, tak v radosti živi budem -
jako v nebi!
Při tom budeme věděti, komu máme věrni býti -
tak i na zemi!
Vždyť nemůžeme už obstáti, neboť chtějí nám již bráti -
chléb náš vezdejší!
Ani do zejtrka čekat nechtějí, pořád karabáčem hrozejí:
dej nám dnes!
My dost prosíme sice. Ach pane, nebij nás více -
a odpusť nám!
Na prosby naše nic nedá, na zádech karabáčem hledá
naše viny!
Jsouť rovně měšťané poddaní od těch dřičů sužování
jakož i my!
My ledakdys s pacholky koně, když se jim zalíbí jezdit pro ně -
odpouštíme!
Císaři, Pane náš milý, zaporuč, by nás nesoužili -
našim viníkům!
Ach, dej nějaké polehčení, a sprost' nás toho soužení -
a neuved' nás!
Dej, dej prostředček malý, bysme všichni nezoufali -
v pokušení!
Nedej nás více soužití a více do krve odřítí -
ale zbav nás!
My sice v Boha doufáme a přece vždy coufáme -
od zlého!
Dejž nám, Pane Bože, boží stálost a po smrti věčnou radost!
Amen!

Tato lidová báseň a zároveň modlitba svědčí o lásce a oddanosti selského lidu k císaři Josefu II. Tak prý měli robotníci tento otčenáš rádi, jakoby robotnímu člověku kráva zlaté tele porodila.

Za tohoto panovníka bylo selským robotníkům robotním patentem ulehčeno. Již roku 1774 vydal císař Josef II. zákon o slevení robot na polovici. O druhou polovinu měly se dohodnouti vrchnosti.

Tyto ale vůbec ničeho poddaným neoznámily. Neúrodný rok 1774 zvýšil náladu proti vrchnosti, a když páni direktori nechávali z panských sýpek vyvážeti tajně obilí za hranice, dostoupila krise svého vrcholu. Na počátku roku 1775 vzniklo nové selské povstání ve východních Čechách, k jehož potlačení bylo potřebí silného vojska. Na počátku března t. r. sešlo se na Jaroměřsku na 10.000 vzbouřenců. Ozbrojeni kosami, cepy, podávkami a holemi mířili ku Praze. Byli však přispěchavším vojskem zahrnání u Chlumce do rybníka. Mnohý dnešní nezdar dosud opěvujeme starou, výmluvnou zkratkou: „Vyhráli jako sedláci u Chlumce“. Následovaly pak soudy a tresty. Mnohý ze vzbouřenců oběšen s potupnou cedulkou na prsou: „Zbaurzicz a Raubirz z rebelantský selský bandy“.

Pod vlivem těchto událostí vyhlášen nový patent v srpnu léta Páně 1775. Jím stanovena přesně přístupná výše roboty podle majetku. Dle tohoto patentu konala se na panství opočenském robota až do roku 1848, a řídila se dle následujících zásad: Kdo platil daní od 9 zlatých 30 krejcarů a robotoval před patentem s potahem, byl i na dále tak povinen činiti, ostatní byli povinni robotou pěší. Podruh byl robotou povinen 13 dní ročně, chalupník do 57 krejcarů daní 26 dní, do 2 zlatých 51 krejcarů 1 den v týdnu, a tak dále. Čtvrtsedlák do výše daní 14 zlatých 15 krejcarů s 1 kusem potahu 3 dny týdně, půlsedlák do 28 zlatých 30 krejcarů 3 dny týdně a od sv. Jana do sv. Václava týdně 3 dny pěší roboty. Vedle těchto povinných robot mohla vrchnost požadovati mimořádně práci za mzdu. Patent ustanovoval také délku robotního dne, a vyloučil nedělní a sváteční robotu.

Ještě větší úleva nastala zrušením nevolnictví patentem ze dne 1. listopadu roku 1781, jímž každý poddaný nabyl práva k ženění bez svolení vrchnosti, k volnému stěhování v zemi, k učení se řemeslu, ke studiím apod.

Když léta Páně 1779 byl dokončen plán stavby bývalé pevnosti Josefova, a vyměřováno místo, osvícený tento panovník byl si během stavby několikrát prohlédnouti pevnost. Při své návštěvě konal vyjížďky do okolí Josefova. I v Šestajovicích byl a dle pisatele „Paměti Josefova“ pana učitele Cyrila Štěrby, požádal v jednom zdejším statku o sklenici mléka. Sklenice a židle na níž císař Josef II. venku pod lipou seděl, byly chovány ve veliké úctě a dlouho opatrovány. Bylo to prý ve statku čp. 1. který v přítomné době náleží Josefu a Aloisii Francovým.

Léta Páně 1805 byla veliká drahota, z které povstala bída, hlad, a konečně přimorek.

V roce 1811 byl vydán zlověstný finanční patent, jenž bankocetle na 1/5 díl byly sníženy, následkem čeho utrpěli majitelé hotových peněz veliké ztráty a mnozí přivedeni na mizinu.

Následkem tohoto patentu stouply ceny obilí do nebývalé výše, takže stál korec pšenice 62 zlatých, žito 60 zlatých, ječmena 48 zlatých, 1 libra másla 3 zlaté 30 krejcarů, 1 libra hovězího masa 1 zlatý.

Co se týká útrap spojených s robotou po zrušení nevolnictví na Opočensku, byly dle zachovaných podání nestejně, dle toho, jaké úřednictvo a jací dozorcové byli v čele panské správy. Více než vrchnost sama, spadá utrpení poddaných na účet úřednictva, dozorců, surových „pánů Franců“ a drábů, před jejichž karabáčem se ubohý poddaný sedlák trásl. Za peníze bylo však možno od těchto podplatných služebníků dosáhnouti při robotě samé značných úlev, či připsání nějakého „odpracovaného“ dne.

Ještě v posledních létech trvání roboty vybuchlo na Opočensku nové jitrění poddaného lidu, jež v dalších důsledcích vedlo k opětovné a poslední vzpouře na panství v roce 1845, která však byla opět vojskem potlačena. Vůdcové vzpoury byli nelitostným bitím potrestáni i zmrzačeni, a sedlák Němeček z Meziříčí odpykal to svým životem. V každé vsi zůstalo několik vojáků, kteří sedláky na panskou robotu doprovázeli.

Konečně dne 7. září 1848 bylo zrušeno císařem Ferdinandem Dobrotivým poddanství se všemi závazky, a patentem ze dne 4. měsíce března 1849 stanoven byl způsob náhrady vrchnostem za škody utrpěné tímto zákonem.

Náhrada vypočítána byla tak ze 1/3 tratila vrchnost, 1/3 platila země a 1/3 platil poddaný do

vyvazovacího fondu k tomu účelu zřízenému. Likvidace prováděly zemské vyvazovací komise.

Prameny: A. Flesar: *Paměti panství opočenského*
P. J. Roštlapil, *Paměti Dobrušky a panství Opočno*
Dr. Dvořák, *Z paměti roboty*
Václ. Novák: *Úvod do dějin selského lidu*
Cyrill Štěrba: *Paměti Josefova*

Dodatek k robotě

V rolnické usedlosti čp. 15, jíž je nyní majitelem p. Josef Vaňát, žil jeho otec, výminkář pan Jan Vaňát, zemřelý 14. června 1930 ve stáří 77 let, 7 měsíců a 4 dny.

Týž mnoho ze svých dětských let pamatoval a rád o minulých časech vyprávěl. Zejména rád povídal o robotě, o které slyšel od svých rodičů a od svého děda. Proto je záhodno, abych několik zmínek z jeho vyprávění o robotě na věčnou památku zaznamenal i do této kroniky.

Rodiče zemřelého stařečka robotovali na panských polích náležejících vrchnosti v Opočně. Když se sušilo seno, chodili na práci k Ostrovu za Meziříčí. Musili tam být časně ráno, již o východu slunce. Hned po svém příchodu na luka byli zapsáni jako robotníci toho dne. Čekala je pilná práce až do západu slunce. Pracovali ještě potom tak dlouho, dokud bylo na práci vidět. Proto přicházeli z práce od Ostrova až i o 11. hod. v noci. O žních pracovali na polích u dvoru Doubravice. Tam prý chodili rádi, protože to nebylo tak daleko. Říkali, že tam jsou jako doma. Vaňátovi byli povinni robotovati tři dny v týdnu. Ani v zimě jim nedali páni pokoje, i tu našli pro ně práci: sekali roští a rovnali v otýpky. Denně musel každý robotník nasekati a svázati 1 kopy otýpek. I k řezání řezanky byl otec jeho kolikrát v zimě povolán. Veškerá práce „musela jít od ruky“, každý s sebou musel hnout, nesměl lelkovat a při práci se někam ohlížet! Za půl dne musil posekati obilí na měřici pole.

Když v roce 1845 nechtěli robotníci robotovat, přišlo z Králové Hradce vojsko Poláci, rozešlo se po vesnicích, sebralo robotníky a dovedlo je k Opočnu na práci. Mezi jinými nechtělo se do práce Pácaltovi z hostince čp. 14. Přišli však drábové, ale když ti u něho nepořídili, dostavili se vojáci, kteří jej odvedli do Opočna na zámek a tam v šatlavě zavřeli. Podobně přivedli a potrestali vězením ještě přes 200 robotníků, kteří nechtěli jít pracovat na stavbě silnice od Opočna do obce Přepychy.

Každý, kdo šel na robotu, musil si vzít s sebou všecko potřebné nářadí.

Každý hostinský musil odebírat lihové nápoje z panské palírny, vinopalny, a pivo jen z panského pivovaru.

Týž zemřelý dědoušek daroval pisateli kroniky „Tabelu“ o vyvazení gruntu jednotlivce, datovanou na Opočně 30. dubna r. 1851. Je uschována mezi přílohami k obecní kronice.

Dějiny náboženského vývoje

Po době pohanské, z níž jest dochována v našem nejbližším okolí popelnicové pohřebiště „V kopcích“, přeskupovali místní obyvatelé ke křesťanství často dobrovolně, častěji však asi z donucení. To dalo se ve století 9. a 10, tak že až do staletí 15. jediným náboženstvím v Čechách bylo římsko – katolické.

Ve století 14. a 15., kdy byli 3 papežové a jeden druhého a jeho věřící proklínal, kdy na stolci Petrově seděli mužové nehodní, kdy kněžstvo vedlo prostopášný, nemravný a velmi pohoršlivý život, vystoupil světec, vzorný kněz, učenec Mistr Jan Hus, který nebojácně všecky tyto nepřístojnosti církvi katolické vytýkal, který horlil pro čisté Ježíšovo náboženství, čistou víru, zbavenou všech přídavek papežských a různých dogmat vyhlášených církevními sněmy. Vlivem jeho učení vzniká v Čechách nové náboženské vyznání husitské, podobojí, které zejména u obecného lidu selského ve vsích se rozšířilo. Téměř s jistotou dá se souditi, že v Šestajovicích, jako v jiných vesnicích českých, snad všichni obyvatelé tou dobou byli „podobojí“. Usuzovati tak jest možno také proto, že husitství bylo přechodem k vyznání evangelického, kteréžto náboženství v pozdějších stoletích v Čechách a zejména v pohraničních krajinách bylo náboženstvím převážné části obyvatelstva. Toto náboženství šířilo se v Čechách až do počátku války třicetileté, kdy nastala

doba přísné a násilné protireformace.

Zejména na Opočensku prováděla se protireformace krutě a nelidsky. Veškerí nekatoličtí kněží patenty císaře Ferdinanda II. z roků 1621, 1622 a 1623 byli z Čech vypovězeni, obyvatelstvo přísnými tresty tělesnými a později i pokutami bylo nuceno k návštěvě služeb božích katolických, a lidem brány násilím a na hranicích za potupných zpěvů páleny „kacířské knihy“, zejména Kralická bible a spisy Husovy.

Tento nátlak vyvolal povstání selského lidu na Opočensku r. 1621, které teprve po děsném krveprolití od vojska markraběte Krnovského a Albrechta z Waldštejna bylo potlačeno. Přes 500 sedláků bylo pověšeno, přes 600 jiných uvězněno a vypálením cejchu označeno.

Roku 1627 bylo prohlášeno katolické náboženství za jediné oprávněné a uznané v Čechách. Novým patentem ze dne 31. července r. 1627 nařízeno, aby všichni, kteří do 6ti měsíců ke katolictví se neobrátili, opustili Čechy. Následek toho byl, že mnozí pánové čeští opustili svoji vlast, jiní povrchně se hlásili ke katolictví. Sedláci však kladli houževnatý odpor reformačním komisím, které s nimi měly proto veliké nesnáze.

Dne 2. února r. 1628 přijela reformační komise na Opočno, která vyslýchala sedláky, ti ale rozhodně zamítli přijmouti víru katolickou. Když nechtěli dobrovolně uposlechnouti, a byli ku přijímání pod jednou nuceni, odhodlali se sedláci na Opočensku tlaku na ně činěnému zhostiti se odbojem, který byl dosti dobře organisován. Začátkem měsíce března 1628 v počtu asi 4.000 mužů dobyli sedláci Opočna, Nového Města n. Metují a Náchoda. Byli však přivolavším vojskem Martina Don Huerta poraženi a krutě potrestáni.

Později pak následkem jiných starostí v době války 30tileté ochabla protireformační činnost, proto bylo možno navrátiti se mnohým nekatolickým kněžím, kteří sedláky v jejich nekatolické víře utvrzovali. V roce 1651 byl konán soupis lidu na panství Opočno, kterýmž zjištěno, že po všech pokusech protireformačních bylo z 9.465 poddaných pouze 256 katolíků a 9.209 nekatolíků! Z tohoto zdrcujícího počtu nekatolíků byla naděje k získání na katolickou víru u 5.284 osob, žádné naděje u 3.925 osob. Získati bylo možno pouze děti – a ještě ne všechny – a osoby mladistvé, svobodné, s povahou dosud poddajnou, neustálenou.

V Šestajovicích vykazoval soupis následující výsledek:

ze 275 osob nebyl tu ani jeden katolík!!

Z nich naději k získání byla u 137 osob, ne u 138 os.

Od této doby počíná kruté obrácení lidu na víru katolickou. Hejtman panství Opočenského Cyrill Geer, nechal lid 60ti domácími mušketry sháněti do Opočna, kde již jesuita Adam Kravařský se 7mi soudníky k dílu byl připraven. Lid vida nezbytí, poddal se – uprchnouti nebylo možno – prohlásiti za nekatolíky velice nebezpečno. Tak v roce 1652 přihlásilo se již pod nátlakem jesuitů a mušketyrů 73 mužů a 94 žen – celkem 167 osob k víře katolické! Uvedená čísla udávají výsledek počátku další protireformací v obci Šestajovicích. Později přistoupilo i ostatní nekatolické obyvatelstvo k víře římsko-katolické.

Avšak poddaní konali tajné schůze, při nichž konali bohoslužbu svým způsobem, a tito tajní nekatolíci byli ve víře utvrzováni občasným tajným příchodem nekatolického kněze – exulanta z Německa.

Za císaře Karla VI. (1711 – 1740) zostřena byla opět opatření proti nekatolíkům, a nastalo pronásledování horší než za obou Ferdinandů (II. A III.). Stanoven trest na hrdle proti kacířským učitelům, kazatelům, a jich přechovavatelům. Nastalo opět hromadné pálení knih zejména ukrutnými jesuity Mateřovským a Koniášem. Tito na základě patentu ze dne 26. ledna 1726 pátrali po nekatolících a knihách, a běda tomu, kdo byl přistižen, že čte Kralickou bibli, Kancionál, nebo Postillu. Proto začali lidé z panství Opočenského sbíhati do Německa, nejvíce do Žitavy. Kolem r. 1732 bylo opět na panství mnoho více méně tajných nekatolíků. Spisovatel Alois Jirásek napsal v historickém románě „Temno“ toto: „Ta Mezříč a celá ta strana, Rohenice v sousedství, a dál Slavětín, Šestovice, všecko samá prohlášená hnízda.“

Následující oddíl **Náboženského vývoje**, který se často dotýká přímo naší obce, v němž jsou jmenovány i osoby z naší obce a doslovně zapsány i dopisy některých vystěhovalců šestajovických,

bude vypsán podrobněji a obsírněji. Že tak mohu učiniti, stalo se laskavostí pana Dra Josefa Dušky, profesora na státním reálném gymnasiu v Brandýse n. Labem, který prostřednictvím svého bratra p. Frant. Dušky, rolníka v Šestajovicích z čp. 13 půjčil mi spis Dra Josefa Volfa „Soupis nekatolíků panství opočenského z r. 1742. Příspěvky k bouři Opočenské z r. 1732“. Spis je pracován dle výpisů z archivu opočenského. Z něho jsem čerpal všechny následující údaje číselné, dopisy i vypravování.

Ve století XVIII. žilo obyvatelstvo severovýchodních Čech ve stálém náboženském roztoužení. Účinky toho byly: útěk nekatolíků z Čech, různé protikatolické bouře, z nichž zvláště hnutí citově náboženské na Opočensku, a konečně odchod nekatolíků v letech 1740 – 1742 provedený za přímé účasti Pruska. Toto hnutí podporováno citově – náboženským proudy v Německu, podloudnictvím nekatolických knih do Čech, příchodem pruských emisarů, kteří lid lákali za hranice, a pak i útrapami, jež snášelo obyvatelstvo od katolických duchovních, zvláště od jezuitských misionářů a od vrchnostenských úřadů. Výsledkem toho byl odpor nekatolíků spojený s touhou vybaviti se z těžkých okovů českých poměrů.

V tomto počínání, zvláště v náboženských otázkách bylo mnoho neujasněného, neurčitého. Mnozí zpytatelé té doby dívají se na celé náboženské hnutí střízlivě, a míní, že vystěhovalci neměli vlastně žádného určitého vyznání, žádné určité víry, nýbrž že byli ve stavu jakési náboženské anarchie. Ať byly jejich náboženské představy sebenejasnější, ať jejich náboženství bylo pouhým citem, přece se z jejich požadavků rýsují dvě hlavní věty: kázati a vykládati svobodně slovo Boží a přijímati Večeři Páně pod obojí způsobou.

Klugar, katolický farář České Skalici od 26. XI. 1713 do 28. XII. 1747 o nich praví: „Splašení řečí vyslancův a zmotání spisem Liberdovým a jiných kacírů, nemajíce žádné víry, pasy sobě vyzdvihli.“ Dále je jmenuje: „bubáci, poběhlíci, zběhlíci, odpadlíci, falešní vyslanci, kacírští svůdci, bludaři, slepáci, harfenisté, tuláci, lháři, lucifera rebelanta náhončí-“ Těmito „krásnými“ a „ušlechtilými“ slovy vycházejícími z úst, z nichž mají plynouti jen slova o křesťanské lásce ke všem lidem bez rozdílu náboženského vyznání, nazývá sluha boží nekatolíky a emisary (poznámka pisatele kroniky).

Bouře opočenská

Vypukla ve druhé polovici r. 1732. Byla uměle vyvolána. Její podklad byl nejen náboženský, ale do jisté míry i politický. Bouře Opočenská byla prý „prací pro pruského krále“. Opočenským krajem procházeli vůdcové: Jan Moc, spisovatel náboženských spisů, kněz, dále Lukáš Piksa z blízkého Rychnovka, pak Jiří Urban ze Žďárku, jehož otec i sourozenci byli žalářem i bitím trestáni, dále Jan Fanta z Náchoda, a konečně žena Skalická z Libníkovic. Ti hlásali „novou víru“, „probouzeli lid“ a tvrdili, že kdyby císař k té víře nepovolil, že se jich ujme Brandeburák, a že jim přijde na pomoc. Tak pravil při výslechu v Dobrušce 3. listopadu 1732 Matěj Kupka ze Slavětína. Jan Franc z Roztok udal při výslechu 1732, že kněz Liberda posílá do Čech „psaní od Brandeburka“, které bylo nalezeno i v některých domech v Šestajovicích. Jan Javůrek ze Šestajovic při výslechu 14. srpna 1732 řekl částečně obsah dopisu, v němž byla připověděna i naděje na osvobození daná od mocného protestantského dvora skrze Liberdu ubohým emigrantům a českým protestantům. V dopise stálo: „V Potsdanu jsme se všichni (emisari) před něj (před krále) postaviti musili a dosti dlouho jsme s ním mluvili. On pak nám zapověděl, abychom nikomu nepovídali, co s námi mluvil. Protož, nejmilejší bratři, mějte naději, že Pán Bůh nám a našemu milému národu českému milostivě pomoci ráčí.“

Bylo to zejména 6 vesnic, které byly zachávaceny touto nezvyklou náboženskou bouří: Šestajovice, Rohenice, Slavětín, Mezříč, Jílovice a Jeníkovice. Duší celého hnutí byl Matěj Tauc, kdysi po 15 let kantor v Mezříčí, jemuž pro podezření z kacírství byl učitelský úřad vzat takže se potom živil zahradnictvím v Rohenicích. Měl své pomocníky. Chodil ode vsi ke vsi, pořádal tajné i veřejné schůzky, zpíval z „Harfy“ (od toho přezdívka „harfeníci“), a modlil se se shromážděnými. Schůzky pořádané potajmu v noci ve světnicích, stodolách, na půdách, nebo i v lese. Při nich vykládali jednotlivci slovo boží a kázali. Při tom rozšiřován „list, psaný prstem božím“, v němž byl lid vyzýván, aby se zapisoval k nové bratrské víře. Tohoto chování poddaných všimly si i

vrchnostenské úřady. Na udání, že ve Slavětíně se pořádají noční schůzky, hojně navštěvované, při nichž účastníci z různých knih zpívají a se modlí, byli vysláni do Slavětína 2 úředníci a 2 drábové, kteří ve společnosti vesnického rychtáře a konšelů měli celou záležitost vyšetřiti. Komise tato však neobjevila náhodou žádnou schůzku, avšak zabavila řadu nekatolických knih, a odvedla jako podezřelé na Opočno rychtáře Jakuba Jakla, poněvadž ničeho na zámeckou kancelář neoznámil, nekatolické knihy choval, a ve svém domě schůzky trpěl. Mimo něho odvedeni ještě 3 sousedé a 1 selka.

Na zpáteční cestě dověděl se jeden z drábů, že se právě v Meziříčí v jednom domě pořádá četná schůzka. Vešel tam. Shromáždění zpívalo a nabízelo mu zpěvník Harfu, aby jej předal vrchnosti se vzkazem, že v nejbližších dnech sami se svou žádostí na zámek přijdou.

15. září byli uvězněni Slavětínští na zámku od dvou úředníků vyslýcháni. Doznali, že jsou víry evangelické bratrské, které knihy mají, kdo jim ty knihy přinesl, kde se ku pobožnostem scházejí, a kdo vše bývá přítomen. Sedlák Mikuláš Jakl doznal, že bývá přítomno mnoho lidí, zejména ze Slavětína, Šestovic, Rohenic, Meziříčí, Rychnovka, Bolehoště. Jeho bratranec, Mikuláš Jakl, chalupník, mezi jiným doznal i, že se scházeli u selky vdovy Javůrkové v Šestovicích. Dorota Zoumarová, vdova ze Slavětína udala, že se scházejí 3x i 4x týdně, ve dne nebo v noci, kdo má kdy čas, a že jich bývá plná světnice, kde se mohl kdo stěsnat. Mnozí nechtěli býti proto v církvi katolické, že jim nedají slovo boží čísti.

Konečně byli vysláni drábové pro Václava Klance z Meziříčí a pro Matěje Touce do Rohenic. Mezitím přišli však tito sami v průvodu 35 osob z Meziříčí na Opočno a přednesli následující prosbu: chtějí na kolenou milostivou vrchnost prositi, by jim dovolila bratrskou evangelickou víru, ku které je Duch sv. pudí, litují, že tak dlouho žili v bludech katolické víry, a děkují Bohu, že Duch sv. je osvětil, uznávají pouze Bibli a zavrhují tradici. Při tom slibují, že budou konati všechny své povinnosti k císaři pánu i vrchnosti a neujdou z panství. Žádost svou podporují poukazem k tomu, že stejně smýšlejících je nejen na panství Opočenském mnoho, ale i u sousedních vrchností, ba dokonce i v celých Čechách.

Zpráva o tomto srocení lidu a jeho žádosti podány ihned přítomnému hraběti Rudolfovi Colloredovi. Týž vyzval pak regenta opočenského Karla Maxe Clannera, aby lid odvrátil od jeho úmyslu. Avšak Meziříčtí stáli na svém, že od své žádosti na žádný způsob neupustí a že své požadavky v nejbližší době podají písemně. Nálada této deputace byla velice bojovná, tak že vrchnostenský úřad je propustil bez překážek domů, obávaje se, že by došlo k povstání a vzbouření, kdyby účastníky uvěznil, neboť tito prý poručili svým rodinám a svým příznivcům z Meziříčí i okolí, aby je vysvobodili v případě uvěznění. Z té příčiny dopsal hrabě ihned krajskému úřadu, aby žádal co nejrychleji pomoc od zemského gubernia.

I další deputace z Jeníkovíc dne 16. září ničeho nepořídila, ba ani samému hraběti se nepodařilo mluvčí deputace přemluvit. Sedláci se neuspokojili, ale podali svou žádost písemně. Toto prohlášení, zvané „punkta“ psal kantor Mat. Tauc. Své požadavky, které měl zastrčeny na prsou za kabátem, podal ve jménu 500 příznivců na vrchnostenské kanceláři.

Dne 17. září 1732 došly na Opočno znepokojující zprávy z Jílovic. Rychtář oznámil, že skoro celá obec je na straně nového náboženství, a že sedláci prohlašují, že nebudou konati robotu a odváděti dávky. Na sv. Michala bude prý jim kázati po prvé predikant u sv. Jakuba v Ujezdě, a král pruský prý jim k tomu dopomůže, a kdyby vrchnost nepovolila, prodají své statky a odejdou k Branderburkovi.

V týž dnech došly regentu na Opočně 2 dopisy.

Jana Dušky, rychtáře ze Šestajovic.

I.

Pochválen buď Ježíš Kristus!

Poslušnou zprávu dávám urozenému panu regentu, že po odjezdu pana obročního sem u novoměstského mlynáře Václava Čejky přišel a i naši lidé, t. j. Novotný konšel, náš poddaný, při tom byl a zpíval ve mlýně novoměstským, který knihy tři nedobré měli, a já jim je vzal, však s velikým strachem utéci sem musel, že jejich panství, že proč se těch věcí ujímám, z toho mne upomínat chtěli, a já jakožto jejich panu regentu tutěž zprávu o tom dáti neopominul, a ty knihy za

sebou zanechávám do vůle urozeného pana regenta. Též při tom syna Zounarky v lukách sem natrefil nenadále, a přiznal se mi, že po dvakráte, nejprve u Havlíčka Mikoláše, chalupníka toho bílýho a na neděli u Havlíčka na Kopečku byl, a Piksa Rychnovský že jim zpívá. V ochranu Boží poroučejíce se zůstávám každého času věrný poddaný 14. září 1732.

Jan Duška ze Šestovic

II. dopis

..... věděti dávám, že hned na cestě trefen z Rohenici u té chalupy ve Žďáře Smiřický sem jednoho Žitavce natrefil, při tom naši lidé ho též doprovázeli, i toho sem s velkou bolestí nechati musel, nic méně hned odpoledne a dřív u nás u Jana Kryštůfka schůzka lidu velká, co jem pro mladost a starost se hýbati může, a z Slavětína i z Veselice nějaký díl lidu se sešlo a tam celou noc zpěv a vejklady se konají, a ten Javůrek, který do Prahy jezdí (Jan) prvním mezi nima jest, a jestli se líbí, zejtra nebo ve čtvrtek na večír některýho pana officíra pro lepší toho povědomost průbu udělati, zajisté tím větší schod lidu a smělej bude. Bože zachovej, aby z tý malý jiskry se velký oheň neudělal. V ochranu Boží poroučejíce se zůstávám.

16. září 1732

Jan Duška ze Šestovic

Ty události zalekly hraběte Collorada do té míry, že znovu žádal o rychlou pomoc u krajského úřadu v Králové Hradci. Tam bylo téhož dne usneseno, vyslati na Opočno 7 setnin pěchoty a 1 setninu dragounů, které měly 18. a 19. září ve vsi tichosti vtrhnouti do označených vesnic. Doprovázeti je měl jesuitský misionář P. Firmus.

Příchod vojska, vyšetřování, útrapy lidu.

Časový pořad událostí, jak je krátce a suše líčí úřední zpráva opočenská.

18. září 1732 vtáhla jedna setnina do Opočna, jedna do Meziříčí a jedna do Rohenic.

(Poznámka: V každé z ostatních vesnic, v nichž byli nekatolíci, umístěno pouze několik vojáků: v Šestajovicích 6, ve Slavětíně 12, v Králové Lhotě 4, v Jeníkovcích 4.)

Téhož dne 18. září 1732 přijel krajský hejtman Voračický na Opočno, aby vedl vyšetřování. Slavětínští (2) a Meziříčtí (3) sedláci, kteří téhož dne přišli na zámek, aby vysvobodili 4 Slavětínské sedláky a jednu ženu, byli chyceni a uvězněni.

19. září prohledávali vojáci příbytky a konfiskovali knihy nekatolické. Na Opočno bylo přivedeno a uvězněno 60 mužů.

20. a 21. září schytáno a uvězněno dalších 106 osob, a poněvadž vězení na Opočně nestačila, posláno 36 vězňů do Králové Hradce.

(Poznámka: Rukopisné zprávy vypravují, že vojáci chytali vzbouřence tím způsobem, že obstoupili celou vesnici a veškeré nekatolíky předem známé, nebo udané, nebo podezřelé zjímali.)

21. září přijeli dva vyšetřující komisaři od appellačního soudu.

22. září byli vězňové examinováni. Vyšetřovací protokoly nebyly zaslány ani biskupu královéhradeckému, ani arcibiskupu pražskému.

11. října vyslyšali komisaři v Novém Městě, později ve Smiřicích: 32 hlavních vůdců bylo rozděleno a rozvezeno po okolních městech: do Hradce 8, do Jaroměře 6, do Králové Dvora 2, do Bydžova 6, do Jičína 6, do Trutnova 4. To se stalo dne 22. října.

6. listopadu byly 3 setniny vojska z města Opočna a z vesnic odvolány.

Tolik zřejmo z úředního zápisu na Opočně.

S povoláním vojska přitáhl na Opočensko veliký postrach. Vojáci se dopouštěli různých útisků prostého lidu, a ten si vyprávěl, že vojáci vzbouřence bijí, až z nich kusy masa lítají. (Tak vypověděl při výslechu Matěj Hlaváček z Jeníkovíc dne 2. listopadu 1732. Důstojníci hospodáře, u nichž byli ubytováni, tahali za vlasy, tloukli do obličeje, hořícími loučemi mezi prsty pálili, při tom poroučejíce: „Zazpívej nám lutersou písničku!“ Ty, kteří se jim vzpírali, dávali do naha svléci, k lavici přivázati a od vojákův holemi, ve vařící vodě změkčenými bítí. Následek toho byl, že lid utíkal „k Ježíši Kristu,“ - jak pravili, to jest do Sas, k Žitavě a k Hennersdorfu, chtěje uniknouti

trýzni světského ramene. Utíkal „do lutriánstva“, jak o něm praví současné úřední zprávy.

Jak dojemně se takoví uprchlíci loučili s vrchností, s regentem, a se svými milými sousedy, zřejmě ze čtyř dopisů dále uvedených.

Listy Matěje Němečka, výměníka ze Šestajovic.

Matěj Němeček, vejměník ze zahrady v Šestajovicích, s manželkou a 2 dcerami, též se synem a jeho ženou a děckem ušel do luteránstva v noci 22. Aprile 1732 (7 osob) a několik listů vlastnoručních pozůstavil, s ním odešel sedlák Matěj Piksa s příteli a dětmi (8 osob).

Nalezené listy Němečkovi:

I.

Děkuji Pánu Bohu nebeskému za jeho velikou milost a lásku, kterouž mně a jednomu každému věřícímu dávati ráčí, kdož jeho rozkaz a vůli plní a zachovává, neboť sám Pán Bůh se prohlašuje, jak dí: Tentof jest syn můj milý, toho poslouchajte! I poněvadž sme mu k obrazu a ku podobnosti jeho stvoření, což tehdy budeme se mu protiviti? I nikoliv, neboť nám povídá u sv. Jana: mezi své vlastní přišel a svoji ho nepřijali a kteří pak koli přijali ho, dal jim moc syny božími býti, těm jenž věří ve jménu jeho. Též i já jsem pokřtěný ve jménu Boha Otce, i takeť já synem Božím chci býti, neboť přišel z nebe Kristus Pán, aby hledal a spasil, což bylo zahynulo, i tehdy my všichni sme zahynuli, od světla k tmě obrázení, nu prohlédnem a podívejme se do světla zákona Božího, který nám Pán Ježíš za světlo zanechati ráčil, a těm kteří nás od něho odvozují a nám ho čisti nedají, pokutu věčnou hrozí těm, kdo tomu nevěříš, čti sobě zjevení svat. Jana v kap. 12, 18 a u proroka Jeremiáše v kap. 50, 51, co Pán Bůh s tebou míní činiti, nu zanechme to moci jeho.

Ucházíme se k milostivému na čas dědičnému panu hraběti, aby nám to za zlé neměl, že odcházím k Pánu Ježíši neboť sme velice prohřešili proti jeho božské milosti: nezdrželi sme mu smlouvu křtu svatého, na křtu sme mu slíbili víru a dobré svědomí zachovati, a my sme to nezachovali pro příčinu tu, že sem více poslouchal světský vrchnosti a duchovní více nežli Pána Boha, proto sme z nich sobě modly nadělali, že sem s poručení vrchnosti a rychtáře v kanceláři na Opočně po dvě léta přísahu složití musil, a proti Pánu Bohu a jeho věčné pravdě a slovu jeho svatému lhářem a modlářem učiněn sem, i což tedy já bídny a hříšný člověk mám sobě pomyslit, abych nebyl odloučen od Tvé milosti a lásky, obrátě se teprve k Pánu Ježíši, aby se smiloval a hříchy mi odpustil a on pro hříšné s nebe stoupil, aby hříšné spasil, ale ti, kteří chtějí hříchu přestati a činiti pokání, nu tedy já se mu podávám a jeho rozkaz zachovám a tělesnýho pána opustím, a Pana Ježíše, bratra svého, držeti se budu, a Bůh Otec se k němu zná, že je synem jeho, takěť i já budu synem jeho a dědictví jeho na věky.

Nu tedy, já nyní vinšuji pánu, panu hraběti od Pána Boha štěstí a zdraví a požehnání od Hospodina Boha našeho, i s jeho nejmilejší paní i celému vzácnému rodu, i též urozenému panu regentovi, i též také urozené paní i dítkám jich všech zde na světě časně a v nebeském království věčně. Nu učiň to, Bože pro tvou velikou lásku, k nám kdo tobě věrně slouží, máš.

Amen

Milostivý a velmi vzácný pane hrabě z Koloredo, díka a chvála od Pána Boha předně a potom i ode mne, že mně na Vašem panství přáli se živiti od narození mého, za 58 a 32 léta ste mi najali živnůstku za čtyři pruty a čtvrt, z kterýž sem kontribucí císaři pánu, co přicházelo, platil, a pánu úroky, sejpky vánoční platil a robotu uloženou vybejval a robotoval, a spravoval všecko, jak sem nejlépe mohl, s vůli vrchnosti pustil sem ji synovi, aby hospodařil on, a nezůstal sem císaři ani panu hraběti nic dlužen, a každý den tři peníze sem musil vydělat, a to jeden pro císaře pána, druhý pro vyživení mne a mých dětí, a třetí až budu letitý a nebudu moci dělat, abych měl nač živ býti. Nu, že jest mne Pán Bůh na tom světě života prodloužil tak dlouho, že sem z požehnání Božího a prací rukou svých některou kopu na té zahradě vyplatil, abych na to živ byl, nu, Pán Bůh nyní k starosti mé chce, abych zanechal marností světa a sloužil jemu, že mne za syna přijme a že mně dá život věčný, a posílá ke mně ducha pravdy, jako někdy poslal k onomu králi Ezechiášovi, aby zřídil dům svůj, že umře, tak i nyní ke mně. Tehdy já poroučím nápad na té zahradě dceři Dorotě,

manželce Václava Maliny, aby ona to užívala, pokud já se nenavrátím zase ze školy Pána Ježíše, nebo já tu nemůžu být pro svědomí, že sem proti Pánu Bohu svému přísahal, a Pán praví ovšem: nikoliv přísahati nebudeš, ovšem nikoliv, a tak já se bojím toho Pána, kterej může a má moc spasiti a taky v horoucím pekle věčně a na věky zatratiti. A tak Vás prosím, pro Pána Boha, stvořitele nebe i země, nemějte mi to za zlé, že odcházím pryč, neboť nám praví: beze mne nemůžete nic učiniti nejmenšího. A tak já Vás všechny Pánu Bohu poručím, spravujte se Pánem Bohem a ne rozumem Vaším.

Amen

II.

Moji milí v Pánu Bohu milejší kmotrové a strejcové a všichni v obci zůstávající lidé, prosím Vás, jestli sem koho tůze rozhněval a pohoršil anebo komu křivdu udělal, ještě jednou prosím Vás, odpusťte mně to, a pomodlete se za mne Pánu Bohu nebeskému, tomu Pánu, který jest Pánev všech pánů a králem všech králů, aby mne chránil po všech cestách mých putování tohoto světa od takových protivníků, jakýchž sám dosti měl a má posud dosti. Nu, moji milí bratři, vemte sobě ze mne příklad, že sem pracoval na vinice světa toho, co sem nejlépe mohl a rozuměl a tu hlínu napřevážel z místa na místo. Nu tehdy co sem sobě za to u Pána Boha získal? I nic. A proč pak? I proto, že sem nekopal roli srdce svého. A čím sem měl kopati? Vírou a pravdou. A jak pak vírou? Že sem poslouchal lidí více než Boha, to pro bázeň těla, aby netrpělo bolest a pohanění. Nu, moji milí bratři, kteří chcete býti měšťané nebeští a oučastníci slávy jeho, tehdy poslechněte hlasu jeho, jakož dí Pán Ježíš: Kdoby ztratil život svůj, pro mne, nalezne jej, a kdo by zachoval život svůj pro mne, nalezne jej, a kdo by zachoval život svůj pro mě, ten ho ztratí. Nu, nejmilejší, neslužme světu, nebo on nás spasiti nemůže, nebo Bůh slovem svým svět učinil, ale držme se hlasu Boha živého, jak je slyšán byl s nebe, když svatý Jan křtil Pána Ježíše v Jordáně: Tentot' je syn můj milý, v němž mi se dobře zalíbilo, toho poslouchajte všichni. I poněvadž nás Pán Bůh tak velice miloval a syna svého za nás na smrt vydal za hříšné, nebo sme byli služebníci hřícha pro přestoupení přikázání prvních stvoření a obraz jeho, i poslal na svět své slovo tělem učiněno jest, a mezi své vlastní přišel a svoji ho nepřijali, a kteří pakkoli přijali ho, dal jim moc a sou synové Boží. Inu, nejmilejší, milujme Pána Boha svého, toho živého pastýře Krista Ježíše, kterýžto za nás za ovce své duši svou položil, aby nás z temnosti vysvobodil a k světlu věčnému nás přived, a aby pro nás poslal taky anděly, jako poslal do Sodomy a Gomory pro muže spravedlivého a pobožného, aby ho vysvobodil od bezbožných, aby ho s nima nezkazil, pročez jenom milí bratři, potřeba Pána Boha prositi, aby nás Pán Bůh též taky z toho Babylona vyvésti ráčil, abychom v pomstě Boží s nima nebyli zastiženi a taky trestáni, jak tam praví Hospodin u proroka Izaiáše v kap. 6, v 9, 10. I řekl: jdi a rci lidu tomu: slyšice slyšte a nerozumějte, hledíce hled'te a nepoznávajíte, zatvrd' srdce lidu tomu a uši jeho zacpej a oči jeho zavři, aby neviděli, neslyšeli a nerozuměli a neobrátili se a nebyli uzdraveni. Nu, nejmilejší, pohled'te a považte, jak Pán Bůh své dílo tajně dělá a kdo chce jeho rady a slovo jeho přijímati, jak on ho od smrti divně zachová. Nu moji nejmilejší bratři a kmotrové, všickni i všech společně sousedů Pánu Bohu Vás poručím. Nebo já sem přislíbil Pánu Bohu, že budu jeho služebníkem navěky, a on všechny volá, kdo jenom žádá a chce k němu jíti, proto posílá své učedníky po všem světě, praví jim: jděte, kažte evangelium všemu stvoření: a kdo by tomu nemohl rozuměti, radí a velí se ptáti písma, že v nich se domníváte míti život věčný, při tom láska a život věčný při vás zůstavej na věky.

Amen

III.

Vinšuji a také žádám urozenému a statečnému panu regentovi a také spolu hejtmanu na panství Opočenském u pana hraběte z Koleredy, aby mu Bůh Otec prodloužil na tom světě živobyť, a Pán Ježíš aby obměkčil srdce jeho tvrdé svým svatým slovem, a Duch sv. aby to potvrdil a smyl všelikou vinu, aby všechno k vůli Pánu Bohu svému činil a světu nic, nebo svět malou odplatu slibuje, proto že nic svého nemá, ale Pán Ježíš dá každému, kde přestane hříchu a činí pokání za hříchy své, u svatého Matouše v kap. 3, aby sobě přečetli a to evangelium též, při tom vás, pane

regent, prosím, můj milý a Pánu Bohu milejší, v čem sem vás rozhněval a pohoršil, abyste mně to pro Pána Ježíše odpustil, za to vás prosím, a já zase tím způsobem pro toho, který srdce člověka ví a zná všechno, a to mně byla nejlítější věc, že mojí manželce její purkrecht zadržujete, která od čtyřiceti let a více na něj čeká, a nyní nový purkrecht asi osm let ten pouštíte a její zadržujete. Nu, jestli vy ho žádáte mítí, tehdy sobě ho vemte, mne můj Pán Bůh hladem neumorí, nebo my nemáme místa zde časného, ale hledáme bytu věčného.

IV.

Vinšuji urozenému panu regentovi a jeho milé a vzácné paní a také milému a vzácnému jejich rodu, i prosím urozeného a vzácného pana regenta, v čem sem vás rozhněval a pohoršil, abyste mně to pro Pána Ježíše – toho, který se bratrem naším býti nazývá, - odpustili a já tou měrou všechno mile odpouštím, co sem k službě byl koli, na tom se pozastavuji stranu mého oudu, že ste mu zadrželi nyní purkrech, který jí otec věnoval, a ona jich nedostala, i nyní je do obce Šestajovické chudým lidem daruje k rozdělení.

Urozenému a vzácnému panu regentovi první epištolu k Timoteovi 6. kapitolu daruji k bedlivému přehlédnutí, verš 11. obzvláště daruji.

(Originál těchto dopisů nalézá se v archivu Opočenském, opisy v archivu Musea království českého)

Němeček a Piksa odešli do Sas, vzavše s sebou i část dobytka a hospodářského nářadí. 25.dubna – 3 dny po jejich útěku – píše misionář Antonín Koniáš z Jesenice regentovi Opočenskému o rozprodání zanechaného dobytka. Zpráva podotýká, že byli nejlepší hospodáři.

Za tři léta po Matěji Němečkovi podařilo se uprchnouti z Čech i **Matěji Machovcovi ze Šestajovic**,

který uprchl i s rodinou v roce 1735. I on zanechal dojemný list, ve kterém se se sousedy loučí.

Část listu Matěje Machovce ze Šestajovic. -

..... Rád bych všechny bědy a útrapy snášel, kdybych při tom mohl svobodně dle zákona Božího Pánu Bohu sloužiti, ale toho zde nemohu dojíti a mé svědomí jak od vrchnosti tak od kněží velikou mocí potlačeno jest a já mému svědomí víru vnutiti nemohu.

Pokračování v líčení bouře opočenské a jejích následcích

Mnozí uprchlíci se však vraceli zpět, byli chyceni a uvězněni s ostatními vzbouřenci. Celkem napočteno 133 pobloudilců, z nichž bylo do 4. října 1732 na Opočně 93 uvězněno.

Kde byli vězněni

1. V 5ti sklepích domu úředního 8 osob, v prvním sklepě Jan Javůrek ze Šestajovic
2. U vrátného Mat. Tauc a ještě 3 osoby, celkem 4
3. Ve věži zámecké uvězněno bylo 26 osob
4. Ve sklepě zámeckém uvězněno bylo 26 osob
5. V panském domě uvězněno bylo 4 osoby
6. U rychtáře městského 9 osob
7. V domě radním 16 osob
93 osob

Přehled uvězněných podle vesnic a zaměstnání

Vesnice	Sedláci	Zahradníci	Chalupníci	Podruzi	Ženy a děvečky	Chasníci svobodní	Suma	Z panství utekli		
								Zahradníci	Chalupníci	Podruzi
Šestajovice	4	2	7	8	1	11	33	-	-	-
Meziříčí	7	-	7	5	-	1	20	-	-	-
Slavětín	4	1	1	6	1	2	15	-	1	1
Rohenice	-	3	2	6	2	1	14	-	1	-
Jeníkovice	3	-	3	5	-	-	11	-	1	-
Králova Lhota	5	3	-	2	-	-	10	-	-	-
Jílovice	1	-	4	-	2	-	7	1	-	-
Podveselice	-	-	3	1	-	-	4	-	-	-
Bolehošť	1	2	-	-	1	-	4	-	-	-
Polánky	-	-	-	1	-	2	3	-	-	-
Doubravice	-	-	-	1	1	-	2	-	-	-
Semechnice	-	-	-	1	-	1	2	-	-	-
Jesenice	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-
Zvole	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-
Zarybnice	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-
Cizopanských							5	-	-	-
Roztoky	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
	25	11	28	38	8	18	133	1	4	1

Útraty obcí za uvězněné

Účet výdajů se řídil podle počtu uvězněných a podle počtu dní vězení: Šestajovice 280 zl, Miziříčí 350 zl, Rohenice 235 zl, Slavětín 235 zl, Podveselice 40 zl,

Podrobný přehled uvězněných ze Šestajovic

Jména osob a zaměstnání	Kolik za ně zapláceno zl.	Z čeho byli obviněni	Propuštění na konci, nebo převez. do jiného věz.
Jiří Reiman, sedlák	20	Naslouchal zpěvu a také sám zpíval	4. října 1732 propuštěn
Jan Stuchlík, nevlastní syn předešlého	10	Posluchač a spoluzpěvák	4. října 1732 propuštěn
Jan Němeček, chalupník	20	Byl dvakrát podezřelý z přechovávání majetku kacířů, již dvakrát zavřen ve vězení panském, a také v Dobrušce u soudu seděl, má také nyní zakázané schůze a srocování	Do Jičina
Matěj Machovec, chalupník	10	Naslouchal zpěvu a také sám zpíval	4. října 1732 propuštěn
Václav Bašek, zahradník	10	Naslouchal zpěvu a také sám zpíval	4. října 1732 propuštěn
Václ. Janků, syn chalupnice	5	Poslouchal zpívání	4. října 1732 propuštěn
Jan Kryštůfek, sedlák	5	U tohoto jest učiněn začátek vánočního zpívání, který také syna má, ten v této věci v Třebechovicích sedí	Do Jaroměře, tam zemř. 21. X. 1733
Jiří Mezlecký, syn sedlákův	20	Spoluzpěvák a posluchač, jehož otec s jedním emigrantem kazatelem v Chocni zajištěn jest, a rovněž již několik týdnů v Dobrušce sedí	4. října 1732 propuštěn
Václav Javůrek a jeho bratr Jan Javůrek matka a bratři jim drží statek	50	Tito jsou dva bratři, u kterých přes 1.000 osob zdejších i cizích poddaných se srotilo, jim Jan předního pěvce přivedl a odevzdal, jehož od prince náčelníka k potřeba dostali Ten druhý ale (Václav), jak se všeobecně povídá, do Branibor pro příznivý ochranný list měl odejít, a odtamtud dopis přinesl, který celé té chátře přečten byl	Do Jaroměře Do Hradce Král.
Jiří a Mikuláš Kryštůfkové, synové Jana Kryštůfka	5 5	Tito oba svolali dohromady lid, zpívali a k nepřipustnostem naváděli a k velkým žádostem ponoukali.	4. října 1732 propuštění
Jan Mezlecký, syn sedláka, bratr Jiříka	5	Spoluzpěvák a posluchač, který ještě v přítomnosti vojáka od svého úmyslu neodstoupil	4. října 1732 propuštěn
Václav Shejbal, sedlák	10	Tento byl jen posluchač	4. října 1732 propuštěn

Václav Rozum, zahradník	10	Tento byl jen posluchač při zpívání	4. října 1732 propuštěn
Jiří Šesták, výměník	5	Horlivý posluchač, takový křivý a ochromený muž	4. října 1732 propuštěn
Jiří Bašek, syn Jana	5	Jen přihlížel – mladý hoch	4. října 1732 propuštěn
Martin Janků, podruh	5	Posluchač a spoluzpěvák	4. října 1732 propuštěn
Václav Rundštuk, pacholek	5	Posluchač a spoluzpěvák	4. října 1732 propuštěn
Jan Bašek, při matce, svobod.	5	Posluchač a spoluzpěvák	4. října 1732 propuštěn
Jakub Brych, při bratru chlup.	5	Posluchač a spoluzpěvák	4. října 1732 propuštěn
Mikuláš Lhotský, chalupník	10	Posluchač a spoluzpěvák	4. října 1732 propuštěn
Jan Javůrek, chalupník	10	Posluchač a spoluzpěvák	4. října 1732 propuštěn
Jan Janský, podruh	5	Posluchač a spoluzpěvák	4. října 1732 propuštěn
Jakub Hofman, chalupník	10	Posluchač a spoluzpěvák	4. října 1732 propuštěn
Jan Přibíl, chalupník	10	Posluchač a spoluzpěvák	4. října 1732 propuštěn
Václ. Vondráček, podruh, kovář	5	Posluchač a spoluzpěvák	4. října 1732 propuštěn
Michal Malina, podruh	-	Posluchač a spoluzpěvák	4. října 1732 propuštěn
Jan Čechovský, podruh	5	Posluchač a zpěvák. Také před tím podezřelý z kacířství byl a zde seděl	4. října 1732 propuštěn
Mik. Mezlecký, syn Jana, sedláka	5	Velmi tvrdošíjný	4. října 1732 propuštěn
Václ. Chynský podruh	5	Posluchač a spoluzpěvák	4. října 1732 propuštěn
Anna Čechovská, bez zaměstnání	-	Tato jest v luterství vychována, včerejšího dne od smiřického panstva dodána, zůstane stále u evangel. víry	Do Trutnova
Jan Kristofek	-	Tento nechal v přítomnosti vojáků ve vsi zpívati	4. října 1732 propuštěn

Provinilci držáni ve vazbě až do října 1734, kdy podle nálezu císaře Karla VI. 30. září 1734 místodržicím českým zasláno 103 osoby propuštěny, kdežto ostatních 32 odsouzeno k pracím pevnostním a při invalidovně v Praze a Chebu v poutech a železech od půl roku až do pěti let.

Ze Šestajovic byli odsouzeni:

Jan a Václav Javůrkové, Jan Němeček, Anna Čechovská => vykonávají povinnou práci pánům bez časového omezení.

Do Prahy bylo posláno 21 odsouzených, kteří byli odevzdáni 20. října 1734 vojenským úřadům, jak ukazuje potvrzení komandujícího generála hraběte Ogilvi z 21. října 1734. Když byli povinilci přivezeni do Prahy, královské místodržitelství uvědomilo konsistoř, že „lidé takoví v Praze jsou a že dosud nebylo postaráno o jejich nápravu duchovní“. Konsistoř zvolila proto ihned zvláštní komisaře, kteří odsouzence jednak vyslyšali a jednak v pravosti katolické víry vyučovali. K výslechům přiváděla je vojenská stráž. Vyslyšání se dělo na Hradčanech v domě metropolitního sakristiana a na Novém městě na faře Svatopetrské na Poříčí. Když provinilci přísahnými reversy písemnými se zavázali, že neupadnou více do bludů, složili veřejné vyznání víry, a obdrželi rozhršení jednak v chrámu svatovítském, jednak svatoperském. Po té podána o tom zpráva guberniu a obsouzení propuštění po několika nedělích domů s prominutím dalšího trestu.

V době „Opočenských bouří“ vznikla píseň o bouřlivých sedlácích. Přináší nám zajímavé drobnosti o kantorovi Taucovi, líčí podrobně bouři Opočenskou, zmiňuje se o Šestajovicích a některých nekatolících odtud, přináší nové zajímavé údaje o náboženských názorech této nové sekty, o zpívání, o účastnících – podává malý, ale význačný obrázek o bouři Opočenské.

Píseň o bouřlivých sedlácích

1. Nejmilejší katolíci, nemeškejte pozor dát, co vám o nynější sortě budu v krátkosti zpívat, jak se bouřili sedláci, vůkol na mnohých panstvích, přes tisíc se jich sebralo do harfy bratrstva jich.
2. Vůkol Králového Hradce a už po Políšků most těch lutriánských bludařů byla na fasuňky dost. Však na panství Opočenském nejvíce se bouřili a aby měli svůj kostel, na vrchnost svou běželi.
3. „Pročpak bychom do papežských kostelův my chodili, jejich kněží poslouchali?“ Tak jsou oni mluvili. „Když obrazy z oujezdského kostela vyházáme, pod obojí my přijímat a tam chodit budeme.“
4. Co jim ale z toho pošlo, to potom zakusili, když na ně nětco vojáků přivolati museli. Svázajíc je do vězení ty sedláky vsadili, v němž oni zustávajíce tak lamentírovali:
5. Z hlubokých našich těžkostí volám k Tobě, Pane! Neoslyš našich žádostí, snažně my Tě žádáme, ačkoliv jsme pobloudili, nyní toho želíme, že jsme víru falšovali, nyní bychom honíme.
6. Ach jak byly velmi lživá ty slova Jana Moce, že tak mnoho lidu podved, též i Matěje Tauce, neb on skrze jeho bludné lutriánské učení připravil jest lidu mnoho do toho tam vězení.
7. Ach smutní, zle jsme činili, že jsme teď tak svázáni, proč Matěji Taucovi spěšně jsme uvěřili, když on zákon lutriánský falešně nám ho vykládal a nám před oči předstíral a tak nás podvozoval.
8. Jakž pak jsi tak študýroval, milý Matěji Tauce, žes chtěl býti predikantem u Mezdříče na louce, chtěls míti titule z toho, dost's ho na záda dostal, až's mohl na něm přestati, na louce nekázati.
9. Již jest naše moc zkažena, bylo nás dosti mnoho. Přes tisíc se lidu psalo již do bratrstva toho. Ach jak nás brzy ubylo, mnoho jich zutíkalo, jak vojsko na nás přitáhlo, zpívati nám nedalo.
10. Fundamenta jsou zkažena, které jsme my podali, pod obojím jsme žádali a nic jsme nedostali. Což máme smutni činiti, musíme se kořiti, nyní milosti hledati a punkta rozrhati.
11. Očistec jsme nevěřili, toho máme skušení, o jak musíme trpěti snad po smrti i nyní. Písmem jest nám dokázáno, že musí být svázáno, skrze oheň vyčištěno, co všedně proviněno.
12. Odpornost proti odpustkům naše již konec vzala, jak jest vojanská udatnost nás všechny pochytila. Tak nás lutriánská víra slepec, kuřat zbavila. Ó falešná ta zlá víra, kž jest nikdy nebyla.
13. Pochválen buď Ježíš Kristus, říkati jsme nechtěli, tu tak svatou konfirmací potupovat jsme směli. Kdo nám tak dal pozdravení, tomu jsme se vysmáli, aby víc nám tak neříkal, to jsme

- zapovídali.
14. U Křištofa v Šestovicích drželi jsme zpívání. Jan Javůrek to uslyšel, přišel ku pomáhání. Machovec z chaloupky běží, u Mezlockejch „harfa“ leží, pod'te zpívat bratří brzy, ochotně pod'te brzy.
 15. Mnoho sester se tam sešlo, jaké bylo zpívání, když jest Javůrek povídal, že on dobré noviny jim nese od pana otce, že chce kázat na louce, dost prostranné a široké u vesnice Mezdříče.
 16. Slavětínský mlynář slyšíc o tom jich shromáždění, ihned všechny knihy sebral, přišel jim k pomáhání, mezi ně byl jest přivítán, předním místem darován. Proto jemu dali primát, aby začínal zpívat.
 17. Však ale brzy jest dostal záplatu od zpívání, neb byl vzat na nové místo (Nové Město) a vsazen do vězení, se vším zbožím byl vyhozen, musil býti mlýna prázden, sám si ustrojil tu lázeň, proč jest on bejval blázen?
 18. Lukáš Piksa nám čet z bible, to u Javůrka v síni. Jan Javůrek dotvrzoval, že jest to pravda, co v ní, řka. Toť jsou slova Kristova, však byly zfalšována, to od Martina Luthera do bible přilepena.
 19. Protož věrní katolíci stáli bud'me, nechtějme lutriánské písmo míti, raděj my je odved'me, abychme ušli i pokut i také pekelných psot, tak nás milostivá vrchnost zase přijme na milost.
 20. Že jsme proti církvi svaté i Bohu se rouhali, zpívající proti víře, kdekolivěk jsme byli, želíc to, milost žádáme, poslušni býti chceme, toho ještě dokážeme, i smrti potvrdíme.
 21. Skladatel této písničky měl též mezi ně jíti, neb mu chtěli tu čest dáti, že jim má začínati, když od nich ta slova slyšel, brzy jim odpověď dal, že s lutriány nepíval, aby s nimi teď zpíval.
 22. A já taky s nimi nechci spolky míti nižádný, jako jest měl Martin Luther s Ďáblami bohaprázdný, nebo on se v knihách vyznal, které jest svou rukou sepsal, to není písmo svatý, z hlavy jeho jest vzatý.
 23. Lid věrný katolický já budu milovati, ke cti, chvále Kristu Pánu já vždy pozdravovati, při potkání i při smrti žádám opakovati: „Pochválen bud' Ježíš Kristus, Amen aneb na věky“.

Není znám autor této „duchaplné“ písně. Není-li to prý sám farář Klugar, pak jest to někdo jemu blízký.

Vysvětlivky k písni na předešlých stránkách:

Píseň zpívána nápěvem nábožné písně „Ukřižovaný Ježíši, moje jedinká radost“!!

V 1. sloce slovo „harfa“ znamená Liberduv kancionálek (zpěvníček), který se nazýval: „Harfa nová na hoře Sion znějící“. „Harfa“ byla u nekatolíků tak oblíbená, že farář českoskalický Klugar je nazval prostě „harfenisty“.

Ke 2. sloce: nakatolíci žádali o propůjčení kostela sv. Jakuba v Újezdě na kollatuře Třebechovické.

Sloka 3. upomíná na prosincové události v roce 1619 v Praze v kostele sv. Vity, kde „král zimní“ Bedřich Falcký před přijímáním pod obojí dal z kostela odstraniti všechny obrazy svatých jako modly.

V 10. sloce: „punkta“ jsou jednotlivé body v žádosti, kterou podal kantor Matěj Tauc jménem nekatolíků ve vrchnostenské kanceláři na Opočně.

K 11. stolce: Tehdy se říkalo: „Očistec je na světě, a po smrti je očistec kněžský měsíc, nebo není očistce ani pekla.

Ke sloce 13. - Podle nařízení bully papežské z počátku 18. století zavedli roku 1729 misionáři ve východních Čechách pozdrav: „Pochválen bud' Ježíš Kristus“. Kdo takto nepozdravoval, stával se podezřelým z kacířství.

Ke sloce 14. - Rada Marqard od applačního soudu v Praze psal r. 1732 hraběti Collerodu: „Plemeno Křištofovo, Mezleckého, Taucovo aj. Aby se vyhubilo, synové dali na vojnu, na statky jejich jiní hospodářové a t. d. dokud by se nevyhubilo a nevyplemenilo, poněvadž se zdá, jakoby od nepamětných dob to lutriánství jim v krvi vřelo. - Mikuláš Jakl, chalupník ve Slavětíně při výslechu v Opočně 15. září 1732 řekl: Jan Javůrek (ze Šestajovic) když mezi nás přišel, nám předříkával“. -

Machovec ze Šestajovic uprchl 1735. Viz část jeho dopisu na str.

Ke sloce 15. „Pan otec“ říkali Mat. Taucovi, který byl duší celého hnutí nekatolíků v našem kraji.

Zbožnost lidu

Náboženské hnutí na Opočensku vykazuje do značné míry svůj vlastní český ráz, který byl vytvořen tradicí učení českobratrského. Vyznačuje se všude hlubokou zbožností, při níž rozhoduje více cit než rozum. Čeští nekatolíci soudili, že k vykonávání obřadů svátostných není nezbytně zapotřebí kněze, a přijímali Večeři Páně i bez přítomnosti kněžské, avšak činili tak pouze při nedostatku kněze. Svátosti oltární – ovšem podobenjí – si vysoce vážili a spatřovali v ní útěchu v zármutku a posílení v životních trampotách.

Stěhování za hranice r. 1742

Účastníci bouře na Opočensku litovali po několikerých vyšetřováních svého jednání, slibovali pravé pokání a odřeknutí se kacírského bludu. Mnozí se zavázali i písemnými reversy, že do smrti zůstanou při pravé katolické víře a budou věrnými poddanými své vrchnosti. U veliké většiny to však nebylo míněno vážně, neboť sliby tyto byly vynuceny jen násilně. Skoro všichni, kteří r. 1732 byli pro víru uvězněni a vyslýcháni, opatřili si r. 1742 pasy k odchodu za hranice. To jest dostatečný důkaz, že návrat do církve katolické byl jen vnějšího rázu, aby je zbavil vojenských a vězeňských útrap.

Uvězněním nekatolíků a umístěním vojska bylo hnutí Opočenské pouze zaraženo, zvláště když i kněz Liberda byl uvězněn. Nová bouře náboženská vznikla v roce 1738.

Po smrti Bedřich Viléma I. za vlády krále Bedřicha II. nabyla pruská agitace velikých rozměrů. Čeští nekatolíci spatřovali v něm svého osvoboditele. Když v říjnu r. 1741 vtrhlo pruské vojsko do východních Čech, zorganizoval pruský král v obsazeném území agitaci a emigraci, při čemž mu vydatně pomáhal Liberda, cestující po východních Čechách pod jménem Dr. Frey. Týž řídil celou emigraci a kolonizaci Pruského Slezska. Od krále byl jmenován „inspektorem všech českých osad ve Slezsku“. Hlavní cíl emigrace byl Minsterberk, kam r. 1742 v únoru přišlo 30 vystěhovalců, za 8 dní se jejich počet zvětšil na 82, v květnu jich bylo již 1.100 a tento počet stále stoupal. Přicházeli z panství Opočenského, Smiřického, Novoměstského, Pardubického a odjinud na saních, na vozech, přivedše s sebou 122 koní, 34 kusy hovězího dobytka, kozy i drůbež.

V Čechách tvořil středisko emigrantů Králové Hradec, kde v letech 1741 a 1742 ležela pruská posádka pod velením generála Křištofa Viléma Kalcksteina. Týž se svolením pruského krále organisoval odchod nekatolíků. Liberda na vše dohlížel. Vystěhovalci obdrželi od pruské vojenské kanceláře pasy a jako odznak červený obojek, jako by náleželi k slezské rekrutě. Na své cestě přes příkazy pruského krále zkoušeli mnoho útrap.

Celkem ušlo z Opočenska 54 rodin, z nichž bylo 10 sedláků, 2 zahradníci, 25 chalupníků a 13 podruhů. Před odchodem prodali, pokud mohli, svůj majetek, zanechávající prázdná stavení. Vrchnost se musela starati o nové osadníky

(Zde končí výpisy ze spisu Dra Jos. Volfa)

Vývoj náboženský do roku 1920

Ve válce sedmileté 1756 – 1763 nekatolíci opět zjevněji vystupovali. Po válce vydány opět nové patenty proti jinověrcům, až konečně 13. října r. 1781 císař Josef II. tolerančním patentem učinil konec všemu pronásledování nekatolíků.

V době vydání tolerančního patentu v obci Šestajovicích nekatolických rodin již asi nebylo, a byly-li, měly jejich děti zůstatí pak již při víře jim vnucené nebo dobrovolně jimi přijaté. Věřící katolíci ze Šestajovic patří koláturou do Velké Jesenice, kde se připomíná kostel již roku 1384. Na hřbitov okolo jesenického kostela pohřbívali se občané šestajovičtí do r. 19. Víra římskokatolická byla v Šestajovicích jediným náboženským vyznáním až do ukončení světové války 1914 – 1918. Po ní s osvobozením vlasti prohlášena byla i naprostá svoboda náboženská.

Dějiny náboženského vývoje od roku 1920

Vznik československé církve

Již před světovou válkou, ale hlavně za světové války sloužila katolická církev v Rakousku – jako církev státní – výhradně panujícímu rodu Habsburků, a tím pak i válce: modlila se za vítězství zbraní armády rakouskouherské, světila zbraně, děla, zákopy, povzbuzovala vojíny v poli k nadšenému boji s „nepřáteli“, ani jednou v době války nepřipomínala lidu a vojsku: 5. Nezabiješ! Některá vítězství Rakouska-Uherska oslavovala děkovnými bohoslužbami, nezbraňovala odevzdávání posvěcených zvonů a píšťal varhan na uliti nových děl k zabíjení lidstva, a t. d., a t. d.

Když rozumní lidé pozorovali toto „věrné společenství“ církve katolické se státem, když viděli naprostou netečnost církve při hrozné persekuci našeho národa za války, mnozí z nich, dříve zbožní katolíci, stávali se ve víře vlažnějšími, ba víru i ztráceli. To stávalo se největší měrou u vojínů vracejících se z bojiště. Zavládla náboženská lhostejnost, ba i nechuť k účasti na náboženských církevních úkonech.

V pravdě zbožní a věřící křesťané, chápající důsledky zavládnutí nevěry, úpadek mravů, rozvrácenost společnosti lidské, toužili po ozdravení poměrů v katolické církvi a po oživení náboženského života.

Uvědomila si to i část českého katolického kněžstva, sdružená v „Jednotě duchovenstva“ a rozhodla se po válce v době, kdy našemu národu vrácena ztracená svoboda, uvést probuzený náboženský proud do řečiště, určeného dějinami a duchem té doby. Svůj obrodný program vtělila „Jednota katolického duchovenstva“ do těchto 8mi bodů:

1. Obnova samostatného církevního území z doby cyrilometodějské zřízením československého patriarchátu.
2. Demokratická správa církve volbou biskupů i kněžstva za účasti lidu dle zvyku církve prvotní.
3. Zrušení patronátu a spravedlivé obsazení far.
4. Zavedení českého jazyka do veškeré bohoslužby.
5. Úprava studia a výchovy kněžského dorostu
6. Zdobrovolnění kněžstva bezženství (celibátu).
7. Úprava řeholí.
8. Odpolitování kněžstva

Tento program předložila deputace „Jednoty“ papeži a žádala o schválení reforem. Jejich nutnost dokazovala trpkými zkušenostmi a obavou, že dojde u nás k duchovnímu rozvratu a snad i k odřesťanštění většiny národa, z něhož dle sčítání lidu přihlásilo se na 3/4 milionu k bez vyznání. Nemá-li tento proces pokračovati, je přestavba katolické církve u nás nezbytna.

Co na to odpověděl Řím?

V listě zaslaném 3. ledna 1920 pražskému arcibiskupovi nazval papež požadavky českého duchovenstva „nemoudrými novotami a nemoudrými požadavky“. Papež prý nikdy nestrpí, aby si kněžstvo osobovalo nějaké právo mluvit do zřízení církve, a že se nikdy nestane, aby celibát, tato ozdoba katolického kněze, byl zrušen nebo zmírněn. Nad „Jednotou“ pak pronesl soud, aby byla rozpuštěna.

Dne 8. ledna 1920 sešlo se kněžstvo Jednoty v Národním domě na Smíchově. Sedadla byla hustě obsazena. Bylo přítomno 215 refomistických římsko-katolických kněží. U předsednického stolku seděli spisovatel Bohumil Zahradník – Brodský, Dr. Karel Farský a letovický farář Holba, který schůzi předsedal. Atmosféra nabita elektřinou, krev tepala rychleji, jednání se stávalo každou chvílí vzrušenějším.

Poslechneme, či nepodrobíme? Ve chvíli nerozhodnosti rázně vyzval přítomné k hlasování Gustav Adolf Procházka, farář z Jenišovic u Turnova. Předseda dal hlasovati. Bylo odevzdáno 206 lístků, z nichž 140 „ano“, 60 „ne“, a 6 nerozhodných.

Shromáždění zazpívalo státní hymnu a chorál „Svatý Václave“. Byl přijat návrh, aby bylo vydáno svolání k národu a podepsali je zmocněnci Klubu reformního duchovenstva: spisovatel

Zahradník – Brodský, dr. Karel Farský, Gustav A. Procházka a Ferd. Stibor. Předseda „Klubu“ dr. Farský přečetl připravený návrh organizačního řádu nové církve, který byl schválen. Provolání bylo uveřejněno v novinách, a v neděli 11. ledna 1920 veřejně vyhlášeno v Mikulášském chrámu na Starém městě v Praze při českých bohoslužbách, které sloužil dr. Karel Farský, a kázal Emil Dlouhý – Pokorný. Tak byla založena církev československá.

Vznik náboženských obcí církve českoslov. na Jaroměřsku

Ze 140 přihlášených kněží ujalo se jich ihned práce pro novou národní církev 40.

Mezi nimi byl i jaroměřský kaplan P. Alois Kuřík, s nímž přistoupilo do československé církve přes polovici jaroměřských měšťanů. Tito nadšenci v čele s knězem Kuříkem zabrali pro bohoslužby církve československé chrám sv. Mikuláše v Jaroměři, chtějíce jej spoluožívat s církví katolickou. Katolický pan děkan však již do jmenovaného chrámu nevstročil, konaje potom bohoslužby v menším kostelíku sv. Jakuba. Podobně se stávalo i v jiných obcích, kde se většina občanů přihlásila k církvi československé. Dříve ovšem konal farář Kuřík ve všech snad vesnicích kolem Jaroměře přednášky o církvi českoslov., po nichž brzy konány první českoslov. bohoslužby v těchže místech. Pak zabírány kostely ke spoluožívání. Tak v našem blízkém okolí zabrána kaplička sv. Huberta na Starém Ples, kaple Panny Marie v Dolanech a kostel v Holohlavech. Všichni ti, kteří se zabírání kostelů činně zúčastnili i s farářem, měli potom časté výslechy u soudu a byli mnozí z nich podmíněně, někteří i nepodmínečně odsouzeni do vězení. Sám farář Kuřík pouze milostí presidenta republiky. T. G. Masaryka byl trestu vězením zproštěn.

V této době třídění národa byly mezi katolíky a československými občany spory, hádky i nadávky k vůli víře. Tyto spory rozdmýchovány hlavně katolickými kněžími, kteří proti národní církvi kázali, „českozlodějskou“ ji nazývali, a jména přestoupivších občanů veřejně v kostelích oznamovali, jako se stalo i pisateli této zprávy. Týž byl přítomen kázání v Libřicích o svatodušních svátcích r. 1920, tehdy ještě upřímný katolík. Slyše britká slova z úst kazatele. P. Václava Kozy proti církvi československé, proti jejím kněžím a vyznavačům, kteří zváni odpadlíky a kacíři, tak se rozčílil, že nemoha se opanovati, aby se knězi neozval, raději odešel z kostela a hned potom přestoupil k nenáviděné církvi čsl.

V obcích konány československé bohoslužby na návších u křížů, v kostelích evangelických, kteří je ochotně propůjčovali, v sokolovnách, v sálech hostinců a konečně ve školách, když místní školní rady i okresní školní výbory udělily povolení. Zprvu byli kněží oděni při bohoslužbách jako kněží katoličtí, později tato nádherná roucha odstraněna a mše sloužena v prostém černém taláru s červeným kalichem a prsou. Den upálení Mistra Jana Husa slovem kněžstvem i laiky církve československé hned v prvním roce založení církve 1920 velmi okázale.

Náboženská obec v Jaroměři používala chrámu sv. Mikuláše přes rok, pak byla nucena předati jej katolíkům, načež byl chrám znova vysvěcen. Církev čsl. nalezla potom na čas útulek ve třídě staré nepoužívané školní budovy hned v sousedství chrámu sv. Mikuláše. Tato neútluná a malá místnost mohla vyhověti pouze z nouze, ale v brzku získáno povolení k používání velmi pěkné a prostranné tělocvičny v dívčí měšťanské škole. Tam konány i první oddávky a křtiny příslušníků církve čsl. z naší obce.

Dějiny náboženského vývoje v Šestajovicích v letech 1920 – 1935

V době založení československé církve dál se jistě náboženský přerod v duších mnohých zdejších občanů. Podle toho, jak které noviny o jejím založení, rozvoji jejích úkolech psaly, a kdo z občanů z kterých novin o nové církvi četl, podle toho vypadal i jeho úsudek o československé církvi. Jako všude jinde, tedy i zde mnozí její založení vítali a toužili ji poznati, mnozí zase byli proti ní zaujati. Snad někteří byli odtud v Jasenné, když tam o českoslov. církvi přednášel farář Kužík z Jaroměře, kde byla pak československá mše u kříže před školou.

Do zdejší obce nebyl zmíněný farář pozván, aby o církvi přednášel. Snad toho byla příčinou lhostejnost ve věcech náboženských, snad i zcela oprávněná obava před nepokoji a třenicemi, které

v četných obcích, v nichž čsl. církve zakotvila, vznikaly. Teprve v úterý 21. června 1921, kdy celý československý národ vzpomínal potupné popravy 27 českých pánů na Staroměstském náměstí v Praze před 300 léty, uspořádal zdejší Republikánský dorost přednášku „O náboženském vývoji v Čechách o popravě českých pánů“. Přednáška byla velmi čteně navštívena. Oba lokály byly Dorostem i ostatním zdejším občanstvem přeplněny. Přednášející učitel Jaroslav Hojný musil se ke konci své řeči zmínit v krátkosti o nové církvi a jejích krásných, českých, každému srozumitelných bohoslužbách, jímž byl již několikrát přítomen a které jej dojaly k slzám. Mezi jiným i pravil:

„Vždy, když jsem přítomen československé mši svaté, vzpomínám na naše nebohé předky, kteří museli své bohoslužby konat tajně, aby mohli Pána Boha svým způsobem uctívat, k němu se česky pomodlit a pod obojím přijímat. Vzpomínám na jejich útrpy a utrpení, co pro víru zakoušeli. Při této vzpomínce vždy mi vstoupnou slzy do očí. My dnes máme náboženskou svobodu, nás nemůže a nebude nikdo sužovat proto, jestliže vystoupíme z církve, která našemu národu tolik ubližovala a přistoupíme k národní církvi československé, a tak se staneme celými Čechoslováky, nejen národnostní, ale i náboženským vyznáním.“

Po přednášce přihlásilo se hned několik přítomných že přistupují do církve českosv. Bylo nutno napsati trojmo přihlášky, které byly posílány odtud okresnímu hejtmanství do Dvora Králové n. L. Tak zapustila kořínky církve čsl. i v naší malé obci.

První českosl. bohoslužby konány téhož roku 1921 o pouti v neděli 21. srpna. Mši svatou sloužil farář Alois Kuřík z Jaroměře u prostého oltáře před křížem ve školní zahradě.

První členové církve československé:

Jan Rundštuk, výměnkář s manž. Annou	z čp. 68
Jan Rundštuk, rolník, s manž. Marií a dětmi: Josefem, Janem, Jaroslavem a Marií	čp. 4
Josef Rundštuk, hostinský s manž. Kateřinou a dětmi: Karlem, Josefem, Bohumilem, Jarosl. a Marií	čp. 7
Václav Kroupa, řezník, s manž. Antonií a dětmi: Ladisl. Kadečku a Antonií	čp. 11
Josef Hezký, chalupník s manž. Anežku a dcerami: Věrou a Vlastou	čp. 38
Miroslav Cejnar, rolník s dětmi: Vlastislavem, Miladou a Věrou	čp. 14 a 73
Jan Šramar, dělník, s manž. Alžbětou a dětmi: Jaroslavem, Josefem a Annou	čp. 74
Václav Dušek, chalupník, s manž. Annou	čp. 33
František Malý, krejčí, s manž. Marií	čp. 71
Marie Purmová, vdova, dělnice s dětmi: Jaroslavem a Františkou	čp. 5
Karel a Jaroslav Cejnarovi, synové rol.	čp. 3
Jaroslav Hojný, učitel	čp. 35
Ladislav Kánský, dělník	čp. 20
Jan Vébr, strojník	čp. 73
Anna Žídková, dcera dělnice	čp. 34
Božena Nováková, 12 letá, sirotek u V. Dušky	čp. 33

Celkem 46 členů, z nichž je 24 dospělých, 22 dětí.

První pohřeb s obřady církve československé měl p. Jan Rudnštuk, letý rolník na odpočinku z čp. 68. Pohřeb konán ze statku čp. 4, na jehož dvoře sloužil jaroměřský farář Alois Kuřík československou mši svatou. Na pohřbu, který byl za krásného odpoledne na den sv. Václava 1924, přítomen veliký počet lidí domácích i cizích bez rozdílu náboženského vyznání.

Druhý pohřeb konán 18. srpna 1926. Pohřeb byl Vilém Hradecký, ženatý, otec jedné dcerušky, který se zabil svou neopatrností při skládání uhlí z vagonu na nádraží. Nešťastníka pohřbil p. Josef Beneš, pomocný duchovní a katecheta čsl. v Jaroměři.

Třetí pohřeb československý konán 27. ledna 1930 Josefa Červeného, 15ti letého čeledína u

rolníka P. Vác. Kryštofa. Nerozvážný mladík oběsil se zcela bez příčiny ve stáji k večeru dne 25. ledna. Byl pochován na oddělení pro sebevrahy. Pohřbil jej P. Viktor Šinták.

Čtvrtý pohřeb československý měla pí Alžběta Šramarová dne 20. dubna. Tuto pracovitou ženu pohřbil zatímtní duchovní správce z Josefova P. Václav Šustr.

Při sčítání lidu 1. prosince 1930 přihlásilo se k církvi československé 65 lidí, skoro 1/5 obyvatelstva.

Na jaře roku 1935 bylo v Šestajovicích zase jen 44 Čechoslováků. Ostatní ubyli odstěhováním. Tito žili v čp. 4, 68, 7, 11, 15, 73, 89, 22, 25, 33, 38, 38, 60, 41, 12, 39

Hospodářské poměry

Část všeobecná místní

Dle zápisků pana Josefa Falty, rolníka v Šestajovicích čp. 20

Za doby poddanství až do válek napoleonských byla každá ves jedinou rodinou.

Tak tomu bylo snad i v Šestajovicích.

Hospodářské poměry lidu byly bídné, všichni byli chudí, o krejcar všude nouze – spíše se našel v chalupě než ve statku. Tím nebylo skoro žádného rozdílu mezi sedlákem, zahradníkem a chalupníkem. Všichni se věřili, rádi si pomáhali, a tehdejší život ve vsi byl upřímnější, sousedský a účinný. Jeden druhému více potřeboval.

Z nedostatku peněz bylo selské hospodářství extensivní a naturální. Čeledín, podruh i chalupník byli jaksi účastníky na selském statku. Všechna práce konala se ručně ke stravě nebo za díl úrody. Byla-li úroda, najedl se sedlák, čeledín i podruh nádeník. A nebyla-li úroda, trpěli zase všichni pospolu. Oč více utržil sedlák než chalupník, o to měl zase více platů a povinností, a tak v jejich životě valného rozdílu nebylo.

A nebylo v tehdejších dobách ani zájmu na větších příjmech. Kromě panských a zemských platů venkovan nepotřeboval mnoho peněz. Téměř veškeré potřeby v domácnosti pocházely z hospodářství. Strava selská byla prostá, jednoduchá, a byl i oděv prostý, větším dílem doma vyrobený. Hospodářského náčiní ke zpracování půdy mnoho nebylo, a to, co bylo, bylo jednoduché většinou doma vyrobené, cepy počínaje a hákem na orání konče. Jen kování bylo nutno platiti. A na tato jednoduchá vydání příjmy z prostého hospodářství stačily. Vždyť často i obytná stavení byla bez větších nákladů s pomocí sousedů vystavena.

Ve francouzských válkách začaly se poměry měniti. Všecko počalo platiti, ať to bylo, co bylo, a lid začal tržít pěkné peníze. Utržil více, než na staré, jednoduché hospodářství potřeboval. Záložen ani spořitelén nebylo, a proto se přebytek začal ukládati do šactva. Kroj stával se honosnějším, dražším. Tím, že plodiny začaly platit, jakož i tím, že robotní povinnosti byly mnohem mírnější, sedláci měli možnost svoje pole doposud úhorem ležící vzdělati, a tím svůj příjem rozmnožiti. A peníz vložil mezi vesnický lid nesvornost, a porušen byl starý soudružný život vesnický. Pro majetek nastala roztržka a nesvornost. Jednotlivci počali ostatní spoluobčany předstihovati šatem, stravou i stavením.

Svoboda roku 1848 přeměnu dovršila, přeměnu i v obci. Ves hleděla se v mnohém vyrovnat městu. Čeledi i podruhům se sloužití nechtělo. Změna majetkových poměrů přešla v neučinnost.

Pokud všechno platilo, ani občasná neúroda rozhladný postup vesnické soudružnosti nezastavila. Všecko šlo ještě dobře.

V Šestajovicích netrvala tato nesnášenlivost dlouho. Každoroční živelní pohromy zastavily její postup a přivedly sousedy občas k větší pospolitosti. Ovšem že neučinila tato pohroma jediná, musilo jich býti několik. První z nich byl veliký požár r. 1854, a téhož roku veliké lijavce zničily úplně otavu. V létech následujících opět veliké požáry zničily značnou část obce, v r. 1859 stihlo obec velké krupobití. K tomu všemu vypukla téhož roku válka s Itálií o Lombardsko, a ta měla vliv na zvýšení daní. Příští léta veřejné dávky se zvětšovaly, čím více se blížil rok 1866, kdy vedena válka s Pruskem.

Ač přímo válečná litice nezasáhla naší obce, přec jen nezůstala bez vlivu na smýšlení

obyvatelstva. Synpatickou pro obyvatelstvo dozajista nebyla, jak lze souditi z odpovědi obecního úřadu, již před válkou dne 29. května roku 1866 okresnímu hejtmanství. „Pro vojsko obilí, ani seno, ani místo není. Osm párů koní však každou chvíli se může postavit, když by potřeba kázala.“ Náhrady za tyto potahy byly vyplaceny v roce 1867. Na opevněních Josefova pracovalo i mnoho zdejších obyvatelů za denní plat 20 krejcarů tehdejší měny.

Rok 1867 byl beze sněhu, a teprve v květnu napadlo větší množství sněhu. V roce 1868 v Šestajovicích, Veselici a Volovce průtrž mračen dne 12. července, a téhož roku dne 7. prosince nadělala obrovských škod vichřice.

Tímto rokem dovršeny každoroční živelné pohromy. Byly to těžké doby, a k tomu jak obilí, tak i dobytek klesly v ceně. A mnohým obyvatelům v obci tak těžko se zapomínalo na minulé dobrá léta! Muži nemohli zapomenouti na pivo, kořalku a karty, ženy na lepší ústroj, z lepších dob zvyklá velká věna zůstala však i v létech špatných, čímž se statky zadlužovaly, a mnohé z nich pod tíží dluhů se neudržely.

Tyto těžké hospodářské poměry opět lid sblížily, utvořily se opět skupiny sousedů, kteří si věřili a dle možností si vypomáhali.

Léta od r. 1869 byla klidnější, bez větších hospodářských poruch, a nastala tak znovuvzkříšení hospodářské činnosti v obci. Pokrok nešel sice krokem křekotným, pokračoval pomalu, ale jistě. Pozemky byly lépe vzdělávány, úhory rozorány a zavedeno střídavé hospodářství. Místo úhory zaveden jetel a pěstována ve značné míře řepa cukrovka. Ta vyžadovala značné práce, a proto i drobný zdejší lid našel většího výdělku a sedlák více tržil. Vytěžené peníze vkládány byly ke zlepšení hospodářství. Půda pro řepu vyžadovala pozemky odvodněné, a proto alespoň některými rolníky na ten čas pokročilými byla pole meliorována. Byla to léta přeplněná jak činností ve vlastním hospodářství, tak i v životě spolkovém (akciové cukrovarny), i v činnosti samosprávné, i v životě politickém (volby).

Léta 1848 – 1900 přeměnila v obci hospodářské poměry velice. Mnoho statků – čp. 2, 4, 8, 9, 13, 18, 22, 27, 35 – se rozparcelovalo, a pole koupili si chalupníci, kteří tak stali se téměř soběstačnými. Úbytek těchto nejlepších pracovníků na statcích a snaha po úspěšnějším hospodaření přivedla do užívání nové stroje. Bylo to nejprve zlepšené ruchačlo, které vykonalo kus nedocenené práce v hospodářstvích, a po něm jiné a jiné stroje vnikaly do obce, jak toho pokrok a potřeba vyžadovala. Tuto horečku po zavádění strojů omezila poněkud léta pozdější, která s poklesem ceny řepy cukrovky přivedla i pád rolnických cukrovarů: v Meziříčí r. , v Černožicích r. , v Josefově r.

V létech kol r. 1900 hospodářské poměry se změnily tím, že průmysl ve městech a jiná odvětví skýtaly dělníkům větší výdělky proto zručnější dělníci odešli na práci do měst. Aby jejich odchodem nebyl porušen chod hospodářství, byli rolníci nuceni opatřiti si pomocníky jiné, spolehlivé, to jest hospodářské stroje. První žací stroj v naší vsi zakoupil rolník pan Jos. Cejnar čp.3 roku 1904, a o rok později týž rolník si opatřil obrabeč na seno, který byl zase prvním strojem toho druhu ve vsi. První benzinový motor ku pohonu mlátičky opatřil pro svoje hospodářství pan František Sadil, majitel čp. 1, v roce 1912. Tak se dělo hojně před světovou válkou, a když po válce se stav tento ještě přiosťřil následkem pozemkové reformy, která poskytla možnost bezzemkům koupiti si pole, tu staly se hospodářům nejspolehlivějšími pomocníky stroje. Po válce měli také rolníci zvětšenou možnost potřebné stroje si opatřiti také proto, že za světové války a v létech poválečných, kdy veškeré zemědělské produkty měly nejvyšší možné ceny, zbavili mnozí rolníci svá hospodářství starých tíživých dluhů.

A nyní se historie opakuje. Jako za doby útisku a poroby v době poddanství lid v obci si navzájem pomáhal, tak dělo se i za dob těžkých hospodářských poměrů a za světové války.

A jako po uvolnění poddanství a po dosažení osobní svobody a při zlepšení hospodářských poměrů – tak i po dosažení národní samostatnosti lze na venkově pozorovati jiný, nepěkný úkaz lidské povahy: peníze vnesly mezi vesnický lid nescornost a porušily dříve pospolitý život, na čemž ovšem mají také veliký podíl i úporné boje politických stran a některé nově zavedené sociální reformy.

Místní události do světové války

pokud v nich mohly být získány zprávy dotazem u zdejších občanů, kteří je buď sami zažili, nebo o nich slyšeli vypravovati

nebo

pokud o nich byly záznamy ve starých školních kronikách a v protokolech o schůzích obecního výboru a v protokolech o schůzích hasičů.

Požáry

L.P. 1854 zachvátil veliký požár skoro 1/3 obce. Stihl čp. 13 a další v řadě, až čp. 29. Doškové střechy byly dobrou potravou zhoubnému živlu. Pro pohořelé podniknuta zde sbírka, která se úplně minula s výsledkem. Materiál ke stavbě pomohli však svážeti všichni občané mající svůj potah.

L.P. 1857 v létě o otavách vypukl požár v chalupě čp. 31, kde tehdy bydlil Václav Rundštuk, člověk slabomyslný, svobodný. Dosud byl zdrav, vyučil se krejčovně a uměl tak pěkně šít, že pracoval i ve městě. Při koulení kuželek v horním hostinci dostal nešťastnou náhodou ránu do hlavy kulí. Od té doby byl slabomyslný, tichý blázen. Kouřil i na půdě a zapálil. Oheň se rozšířil i na okolní stavení a zachvátil čp. 32, 33, 34, 35, 36, 37, 1, 2, 3 a 4. Tehdy zde nebylo ještě sboru dobrovolných hasičů. Šíření ohně hleděli zameziti uléváním vodou z konví, které s sebou přinášeli občané místní i cizí vždy, když šli k požáru. K tomuto hroznému požáru přišli na podívanou i důstojníci z Josefova.

Majitelem čp. 4 byl tehdy sedlák Václav Uhlíř, který ve výklenku pilíře vrat do dvora měl sošku sv. Floriána. Když požár zachvátil jeho stavení, nebyl právě doma. Jakmile přijel a uzřel svůj statek v plamenech, bil holí do sošky sv. Floriána a volal: „Ty krobiáne, já jsem tě dal na vrata, abys mě chránil od ohně, a tys mě nechal vyhořet.“ - Za tuto urážku náboženství byl potrestán v Hradci Králové 6ti týdny vězením. Všecka stavení počtem 11, která tehdy lehla popelem, byla kryta doškovými střechemi, a některá z nich byla i celá dřevěná.

L.P. 1874 v měsíci prosinci vznikl požár ve mlýně, který tehdy náležel panu Matěji Špačkovi. Shořel pouze krupník. Okolním stavením nehrozilo přímé nebezpečí, protože jejich střechy chránila sněhová pokrývka.

L.P. 1879 dne 7. listopadu vyhořela stodola u čp. 25, jehož majitelem byl pan Václav Schejbal. Byla to pravá staročeská stodola, celá z trámu, vysokou, doškovou, téměř k zemi sahající střechemi. Požár byl založen ze msty a vypukl v 9 hod. večer. Stodola vyhořela do základů a s ní i spousta obilí. Jiného stavení oheň nezasáhl. Hasilo se vodou z konví. Byla pojištěna ve Spy na 300 zlatých, které byly do krejcaru pohořelému vyplaceny.

L.P. 1877 v den 25. dubna, v pátek po 9. hod. večer vznikl zde požár staročeské stodoly při čp. 16. Ve stodole shořela veliká zásoba slámy. U téhož statku shořela i kolna se dvěma chlévy, na jejichž půdě i veliká zásoba sena. Pouze stavení byla pojištěna. Oheň rozšířil se i na čp. 17, kde ztrávil stodolu, chlévy a zásobu dubových a smrkových prken. Tak přenesl se i na čp. 18, kde shořelo domovní i hospodářské stavení, pouze kryt. Spodní část se musela rozbourati, protože byla velmi chatrná. U čp. 18 shořela i stodola, která také jakož i obě dvě výše jmenované, byla dřevěná, slamou krytá. Majitel čp. 18 Jan Valášek měl již před požárem stavební materiál – mimo krytu – přichystaný, proto hned po požáru začal stavěti. Požár tento byl založen, ale žháře nebylo možno vypátrati. Podle nápadných příprav ke stavbě soudilo se všeobecně, že jím mohl být J. V. Tehdy zde ještě nebylo hasičského sboru. Přijeli sem hasiči z Nahořan, Jasenné a z České Skalice. Všichni tři hospodáři pp. Hrnčíř, Kryštof a Valášek byli pojištěni ve Spy, a byly jim řádně vyplaceny pojistky.

L.P. 1881 dne 17. prosince vypukl oheň v čp. 57 pod školou, jehož majitelem byl Jan Hofman. Požár vznikl v pátek ráno, když se majitel vypravoval do Jaroměře do trhu. Chtěli si vzít s sebou otýpku sena. Když ji na půdě vázali, převrhli lucernu s malou petrolejovou lampičku, od níž

se vzňalo suché krmivo. Shořel jen kryt, který byl ještě do vánoc obnoven. Požár zůstal omezen pouze na čp. 57, protože střechy okolních stavení byly chráněny sněhem. Kryt byl pojištěn na 333 zlatých u pojišťovny ve Spy. K požáru přijeli hasiči z Jasenné.

L.P. 1888 dne 26. června udeřil blesk do stodoly Duškovy čp. 13. Ta měla kamenné pilíře, mezi nimiž „dražení“ ze slabších dřevěných trámků, a střechu krytou došky. Po udeření blesku byla celá stodola ihned v plamenech. Jen prudkému lijavci bylo možno děkovati, že se požár nerozšířil i na okolní stavení. Hned následujícího dne po ohni káceli najatí dělníci v Duškově lese dorostlé stromy na vazbu. Platu řádného nedostali, pracovali pouze „za pití“ neboť tehdy byla kořalka velmi laciná a chuť na ni veliká. Pracovalo se „plnou parou“, tak že do žní byla stodola vystavěna.

L.P. 1890 právě na Nový rok o 4. hod. ráno vznikl požár v čp. 30, jehož majetníkem byl František Andrejs, který měl ve stavení čtyři nájemníky - „lepší sortu lidí“. Ti prý kradli jako straky, vše co se dalo. Říkalo se, že si majitel sám zapálil, aby si assekurací dopomohl k penězům. Dluhoval v jesenické záložně, která naň naléhala, aby z assekurace dluh zaplatil. On si však pořídil vazbu. Aby záložna o peníze nepřišla, zabavila jeho nemovitost a vyhlášena na ni dražba. V noci před dražbou dal majitel rozbourati novou vazbu s krovy již olařovanými, a prodal ji narychlo a tajně dvěma kupcům, z jeden byl místní, druhý ze Starého Plesu. Ostatní holé zdi i polnosti byly prodány v dražbě. Obojí koupil Jan Schejbal, který část pozemků rozprodal. Pole i louku koupil pan Václ. Rejchrt, majitel čp. 32. Andrejs se odstěhoval do České Skalice.

L.P. 1891 koncem měsíce června krátce po 10. hod. večer vypukl oheň ve stodole patřící tehdy k čp. 43, dnes k čp. 86. Mimo dvou krajních pilířů vzadu a nízké podezdívky vpředu byla stodola dřevěná, slamou krytá. Požár byl asi založen, a vyšel z kouta přistodolku, kde bylo trochu zbylé slámy. Protože byla jinak prázdná, a venku úplně bezvětrí, vystupoval kouř vzhůru, oheň dlouho netrval a ani nejbližší, doškami kryté chalupy čp. 15, nezachvátil. Požár tentohasil již zdejší sbor dobrovolných hasičů téhož roku založený, jehož nová stříkačka byla po prvé v činnosti. Nynější stodola je postavena na místě bývalé.

L.P. 1902 v měsíci červnu sjel při bouřce blesk do topolu, který stál u obecní silnice jen pár kroků od Mačkova stavení čp. 40. S topolu se oddělil blesk oknem do síně a odtud po traverse do chléva, ale dobytku neublížil. Jiný odštěpný blesk sjel na půdu, kdež zapálil. Požár zdolávali hasiči zdejší, z Jasenné i ze Starého Plesu. Shořel pouze kryt domovního stavení. Stodůlka s kůlnou, stojící jen přes úzký dvorek proti domovnímu stavení čp. 39, na niž padaly jiskry, byla pílí hasičstva uhájena.

L.P. 1904 dne 9. října vypukl požár ve stodole vdovy paní Františky Francové, majitelky usedlosti čp. 1. Stodola byla skoro plná obilí, které padlo v oběť dravému živlu. Říkalo se, že oheň zavínil čeledín, který hořící cigaretu položil na mlátičku a tam ji zapomněl. Byl vyšetřován, ale vina mu nebyla dokázána. Jisto však bylo, že šel s hořící cigaretou do stodoly, aby odtud vytáhl vozík. V době požáru byla majitelka na návštěvě u příbuzných v Rasoškách. Zpráva o požáru jí byla sdělena rychlým poslem. Oheň zachvátil celé stavení. Ušetřil pouze malou maštálku stojící osamotě přes dvůr proti domovnímu stavení. Kolem se šířil tak strašný žár, že povozy jedoucí kolem po okresní silnici musily odbočiti okolo humen. Požár, který hasily místní sbor i sbory z nejbližšího okolí, se jejich přičiněním dále nerozšířil.

L.P. 1913 brzy po vánocích lehla popelem zpolovice dřevěná doškovou střechou krytá stodola pana Jana Stuchlíka čp. 26. Byla zapálena ze msty po 9. hod. večer. Oheň byl velmi nebezpečný, ježto stodola byla plna slámy a lnu, a kouř s jiskrami táhl do vsi. Úsilí hasičů podařilo se okolní budovy ochrániti. Podezření z paličství padlo na jistého zdejšího občana, který byl z téhož důvodu vyšetřován, avšak bez výsledku.

Dodatky:

Počasí

Zaznamenány pouze výraznější úchylny počasí od roku 1854 do 1914

L.P. 1854 v srpnu nastaly velké lijavce, že se řeky rozvodnily tak velice, že voda neměla odpadu a louky byly pod vodu od 12. až do 30 srpna. Otavy byly úplně zničeny.

L.P. 1859 dne 13. července stihlo obec veliké krupobití, které nadělalo mnoho škody na dozrávajícím obilí.

L.P. 1887. Zima tohoto roku byla beze sněhu, a teprve v měsíci květnu napadlo větší množství sněhu, který nadělal mnoho škod na ovocných a jiných listnatých stromech tím, že bylo mnoho slabších větví sněhem polámáno.

L.P. 1868 dne 12. července byla v Šestajovicích, Veselici a Volovce průtrž mračen. 7. prosince téhož roku nadělala obrovských škod na staveních a stromech vichřice. Tímto rokem byly dovršeny každoroční živelní pohromy.

L.P. 1874 bylo takové sucho, že lidé byli nuceni chodit do lesa, kde drhli se stromů listů, aby měli dobytku co dáti. Na poli skoro nic nevyrostlo. Brambor se urodilo málo a byly velmi drobné.

L.P. 1882 byly velmi deštivé žně, obilí vzrostlo, cena jeho klesla na polovici a nastala léta hospodářské krise.

L.P. 1886. Zima v tomto roce byla nadměru tuhá a dlouhá u porovnání s léty minulými. Sníh ležel po celý březen všude vysoko napadlý, a jeden mráz stihal druhý, o čemž vzdychavé svědectví vydávaly zásoby paliva ve dřevnicích. Toho jaká ve zdejším okolí nepršelo po celý duben a květen, tak že na polích obilí velmi špatně stálo a trávy taktéž řídko bylo. Konečně dne 6. června připravilo se k dešti vydatnému, který naděje na úrodu lepší opět oživil.

L.P. 1889 koncem února a počátkem března přišly veliké vánice a napadlo tolik sněhu, že se musely cesty prohazovati a jezdilo se vesele na saních.

L.P. 1902 byly již ve druhé polovici listopadu takové mrazy, že led rychle „rostl“ a koncem měsíce hostinští a řezníci pilně ledovali.

L.P. 1903 počátkem dubna v sobotu a v neděli první po velikonocích byly ohromné sněhové vánice. Napadly spousty sněhu a byly místy takové závěje, že byly po několik dní silnice nesjízdné. Prudkým táním potom sníh rychle mizel.

L.P. 1904 bylo krátce přede žněmi, ve žních a po nich tak veliké sucho, že pro nedostatek vody ve studních byly odvolány i císařské manévry. Pole a zvláště meze byly tak rozpučány, že jen s největší opatrností bylo možno po nich přecházeti. Místy byly pukliny tak široké, že slabší dětská noha by do nich zapadla.

L.P. 1909 nastaly přede žněmi a na počátku žni dlouhé a vytrvalé deště, které horzily zničení požehnanou úrodou. Leč žně šťastně se skončily. Trvaly od 24. července do 22. srpna, a po celý ten čas se udrželo celkem pěkné počasí, tak že až na malé výjimky vše suché a zdravé se sklídilo. Ježto úroda byla v každém ohledu požehnaná, byla i naděje, že přespřílišná drahota snad poleví.

Cena potravin: 1 kg másla až 1K 60h, 1 kg mouky 1.č = 50h., 1 kg chleba 30 h, 1 kg masa hovězího 1.36 K, vepřového 1.90 K, telecího 1.36 K, vejce 8h, tvaroh 24 h. Denní plat dělníka byl 2K50h, řemeslníka 4 až 5 K.

L.P. 1909 – 10. Zima v tomto přechodu let byla velice mírná, až na několik mrazíků v listopadu za celou zimu vůbec nemrzlo. V měsíci únoru byly časy již tak příznivé, že se čp. 58. dne 23. února zasil pšenici. Ježto se vědělo, že se 18. května 1910 nejvíce Zemi přiblíží Haleiova kometa, prorokovalo se, že veliká parna až +40° panovati budou, přičítaly se i mírné časy zimní této kometě. Však celý březen, duben i květen trvaly časy velmi studené, a mnohé zaseté obilí zmrzlo.

Celé léto, ale zvláště senné žně byly velice deštivé, a mnoho sen se zkazilo. I úroda na poli dešti velmi utrpěla, a ve vzrůstu se opozdila. V čase žni však přece se počasí poněkud ustálilo a úroda dosti dobře se sklídila.

Očekávání zmírnění drahoty se nedostavilo, ba naopak, všemu přidražilo, zvláště masu. 1 kg hovězího masa 1K 52h, vepřového 1K 84h, telecího 1K 60h.

Celé léto bylo provázeno velikými bouřemi, které mnoho neštěstí způsobily. V blízkém Městci zabil blesk hostinského Mareše a v Roztokách omráčil souseda Svědika a jeho manželku. Z bázně před bleskem bylo zde v obci postaveno na stavení mnoho hromosvodů.

Rok 1911 byl velmi suchý. Od května až do září nezapršelo. Parna byla nebývalá. Teploměr na slunci ukazoval 40° – 50° C. Následek toho byl, že obilí dobře nevyrostlo, tráva na lukách vyhořela, brambory a řepa se neurodily. Naproti tomu jakost zrna byla výtečná. Drahota stále stoupá: maso hovězí 2K, vepřové 2K 20h, vejce 10h, pár kuřat 3K, nekrmená husa 8K.

Rok 1912 byl celkem velmi mokrý, zvláště podzim, tak že mnoho obilí na poli shnilo, a brambor a řepy na poli mnoho zůstalo. Drahota tím neklesá, ale spíše stoupá.

Rok 1913 byl pro rolnictvo nepříznivý. Do června byla pohoda a vše na poli a na lukách se dařilo, a každý se těšil na požehnanou úrodu. Od června až dlouho do srpna stále pršelo, tak že úroda velmi krásná ve žních na poli se zkazila. Obilí se namlátilo sice mnoho, ale bylo vlhké, ztuchlé. Cena jeho velmi poklesla a nikdo nechtěl kupovat. Hospodáři byli nuceni obilí zkmovati a tak je zpeněžit. - V tomto roce pocítilo rolnictvo také neblahé následky regulace luk. Poplatek na korec 16 K.

Tragická úmrtí 1870 – 1914

Na podzim r. **1870** skočil do řeky Metuje z mostu „V hlubokém“ výměnkář z čp. 14 pan Pácalt, který skončil svůj život v rozrušení mysli, která byla občas zakalena. Doma se prý k němu špatně chovali. Odpočívá ve Velké Jesenici.

V létě při koupání roku **1877** utopil se v Metuji „Pod Cejnarovou skalou“ čeledín z čp. 14 a 73. Čeledínovi říkali Nácek (Ignác) a pocházel odněkud z hor. Jeho mrtvola byla hákem nalezena, přitažena po vodě až ke mlýnu, tam z vody vytažena a úplně nahá na trakaři dopravena do kůlny obecního domku čp. 41, kde tehdy na čas byla ubytována chudá rodina Rohlenova. Ta nechtíc spát s mrtvolou v téže místnosti, odešla na noc jinam. Nebožák Nácek měl slušný, ale tichý pohřeb do Velké Jesenice. Kněz vykonal pouze nejnutnější smuteční obřady.

L.P. 1894 v lednu utopil se nešťastnou náhodou mládek ve zdejším mlýně. František Tulman z Říkova, který vysekával led ve žlabu, jímž přitékala voda na vodní kolo, jehož se tehdy používalo. Při práci sklouzl do vody a dostal se pod silný led, kde musil zůstat až do jara. Když odešly ledy, byl nalezen, vytažen a ve Velké Jesenici pohřben.

Zajímavý byl jeho sen v poslední noci před smrtí. Zdálo se mu, že proň přišel nějaký cizí člověk. Velmi neklidně spal, na lůžku se převaloval, až konečně spadl na podlahu a tím se probudil. Vyšel ven a viděl, jak onen cizí člověk, jehož viděl ve snu, se sekerou na rameni přechází přes zahradu. Poděsil se jej, vrátil se do mlýna a ihned vzbudil druhého mládka, jemuž svůj sen i svoje vidění sdělil. Oba vzali lucernu, aby zjistili stopy, kam neznámý odešel. Stop však nenalezli, ač nebylo větru, který by je byl ve sněhovém poprašku zavál.

L.P. 1898, na jaře utopil se pod splavem po nešťastném pádu s lávky František Hánl, asi 45 letý bydlící v čp. 14. Byl kočím ve mlýně pana Jaroslava Špačka. Byl v Jaroměři u soudu jako svědek ve sporu pana mlynáře se sousedem Stillerem. Cestou z Jaroměře se zastavil kdesi v hostinci a teprve k večeru došel do Šestajovic. Přišel směrem od Volovky a nechtěje jíti po vsi, kráčel do mlýna zadem po lávce nad splavem. Když se ho nemohli doma dočkat, sháněli jej. Kdosi jej náhodou zahlédl na lávce a Hánlovům to oznámil. Využili možnost utonutí, proto jej hned následujícího dne hledali pod splavem. Jeho mrtvola byla pitvána a pohřbena ve Velké Jesenici.

L.P. 1902, v zimě, právě v „masopustě“ přišel se utopiti do mlýny pod kola chalupník Hofman z Vinice. Skočil pod vodní kola, která mu způsobila četná velká zranění, načež utonul. Byl stár asi 40 let. Domácí nesváry ho dohnaly k sebevraždě. Následujícího dne byl vytažen. Voda, která nebyla právě pokryta ledem, vynesla jej na mělčinu. Příbuzní si jej odvezli domů na Vinici, odkud měl pohřeb do Velké Jesenice.

L.P. 1914 dne 4. května, v pondělí po volovské pouti, as o 8. hod. večer třekly dvě rány z

pušky u zahrádky Šitinova stavení čp. 32. Zastřelil se tam p. Josef Uždil, svobodný, 26letý mladík, který se nešťastně zamiloval do Šitinovy dcery Marie, jež jeho lásku odmítala. Zmíněného dne v podvečer ji vyvolával ven. Ona však nevyšla, tušíc asi nebezpečí. První ranou se pouze málo zranil na hlavě. Teprve druhou, dobře mířenou do spánku, se usmrtil. Oba výstřely přivábily na místo neštěstí mnoho zvědavců. Přivolán i lékař z Josefova, který zjistil smrt.

Mrtvola sebevraha byla dopravena do márnice na místním hřbitově. Pohřební průvod, ovšem že bez rakve s mrtvým mladíkem, ale zato zpestřený četnými družicemi, řadil se a odešel s místa, na němž se p. Uždil zastřelil. Na hřbitově očekával průvod jesenický kaplan. P. Jos. Málek, který sebevrahovi v tichosti, beze všeho modlení, pouze vykropil hrob, který je prvním od kaple na místě určeném pro sebevrahy.

Dodatky:

Události důležité i podřadné od roku 1860 do počátku světové války 1914

L.P. 1860 počato se stavbou přízemní jednotřídní školy. Náklad rozvržen takto: Šestajovice uhradí 3 díly, Roztoky 1 díl. Na stavbu dohlížel p. Jan Schejbal z čp. 58.

L.P. 1861 dne 2 října byla nová škola svěcena panem farářem P. Janem Havelkou z Velké Jesenice. Týž farář pronesl slavnostní řeč, po něm řečnil též kaplan jesenický P. Ignác Budina. Místní učitel Matěj Rundštuk zpíval při svěcení školy píseň „Svatý kříži, tebe ctíme“.

L.P. 1866, tohoto roku koncem června a počátkem července vedlo Rakousko válku s Pruskem o Šlesvicko a Holštýnsko. Obě tyto země, náležející do r. 1864 ke království Dánskému, domáhaly se samostatnosti. Král dánský Kristián IX. nechtěl jim vyhověti, ale naopak chtěl je sloučiti s Dánskem. Stavové obou zemí žádali německý spolek za pomoc. Pruské a rakouské vojsko vtrhlo r. 1864 do Dánska a obě země od něho odtrhlo. Rakousko z nich chtělo učiniti samostatný stát ve spolku německém, Prusko si je však chtělo přivlastnit. Tento spor obou mocností způsobil r. 1866 válku rakousko-pruskou.

Prusové vtrhli třemi proudy do Čech. Jeden proud táhl Náchodským průmyskem. Proti nim zdejší obcí procházelo rakouské vojsko, jež táhlo od Hradce Králové, ze Šestajovic pak dále k Jesenici a Václavicům, kde byla svedena bitva. Pan J. Duška, stařeček 80letý, z čp. 50, tehdy 14letý chlapec, dobře se na válku pamatuje, a vypravoval obecnímu kronikáři, že byla až zde v Šestajovicích střelba od Václavic dobře slyšet, ba bylo možno spatřiti i zablesknutí a kouř při střelbě. Přes Šestajovice bylo převeženo příprežemi mnoho raněných do Josefova.

Hlavní srážka obou nepřátelských vojsk byla u Chlumu a Sadové dne 3. července. Rakousko bylo poraženo.

Ze Šestajovic byli ve válce. Jan Beneš z čp. 32, Jan a Jiří Pavlovi z obecní pastoušky a Ignác Mojžíš, rodem v České Skalici, který měl v Šestajovicích najatou kovárnu. Na vojně byl desátníkem u 5. setniny 18. pěšího pluku.

Bojoval nejprve u Jičina, pak u Sadové, kde byl Prusy raněn do zápěstí levé ruky a zajat. Přes noc s jiným zajatci v Rosnici u Chlumu, odkud v noci utekl do Šestajovic. Cestou musil u Senonic přeplavati Labe. Sem došel ráno přestrojen do civilních šatů a v obličeji byl tak změněn, že nikdo, ani jeho žena jej nemohla poznati.

Odtud po malém oddechu odešel do vojenské nemocnice v Josefově. Bylo třeba urychleně ošetřiti ránu po kulce, jež prolétla rukou od zápěstí podél kostí až k lokti, kde vylétla. V nemocnici při čištění rány zkusil Mojžíš takových bolestí, že omdlával. Rána se úplně zahojila, ale ruka zůstala poněkud slabší, i síly nebylo v ní, jako bývalo kdysi. Každoročně tou dobou musil zajeti do lázní, kdež mu na ruku „sázeli baňky“, které odnímalý zkaženou krev.

Bezprostředně po válce byl zde v Šestajovicích v čp. 34. ubytován oddíl hulánského pluku rakouského, a to od poutu do svátku sv. Václava. Rakouský důstojník právě přehlížel koně pluku na návsi před čp. 28 a 29, když od Jasenné přišel pruský vojín, který rakouskému důstojníku salutoval. Huláni prý zase salutovali jemu. Více pruských vojáků zdejší obcí neprošlo.

Nikdo z výše jmenovaných čtyř šestajovických vojáků ve válce napadl.

Jiným způsobem se válka v „šestašedesátém“ naší obce nedotkla.

L.P. 1873 při výborové schůzi dne 15. dubna bylo usneseno, že v obci zdejší se postaví jedna kaple totiž na obecní vydání, a dále, kdo by později na vnitřní opravu chtěl býti nápomocen, má každý na libosti (Výpis z obec. protokolu) – Brzy po rozhodnutí obecního výboru počalo asi se svážením stavebního materiálu, zejména kamene, jehož bylo později použito jinak, což vysvítá z rozhodnutí obecního výboru dne 1. ledna 1874. Toho dne usneseno většinou hlasů, že se kaple stavět nebude, že si přejí kámen na silnici, kam ho bude třeba.

L.P. 1875 dne 31. března podal rolník Josef Rundštuk z čp. 19 žádost obecnímu výboru o povolení stavebního místa dole při silnici, na němž míní vystavěti hostinec. Obecní výbor povolil žádané místo.

Jméno hostince čp. 7 „Na zeleném proutku“ pochází od místa, na němž stojí. Bývalo tam plno keřů, místy i měkčí půda, na níž za větších dešťů a při tání sněhu se rozlévala voda z řeky. Než se počalo se stavbou, bylo nutno navrážeti na staveniště mnoho jedlových pilotů.

L.P. 1879 dne 23. dubna byla zdobena škola zelenými věnci uvnitř i vně, neboť nazítří dne 24. dubna se oslavovalo 25. výročí sňatku „stříbrná svatba“ Jeho Veličenstva císaře Pána.

V 6. hodin ráno se sešla veškerá mládež ve škole, kde dojemnými slovy jim význam slavnosti vysvětlil učitel Matěj Rundštuk, načež se v průvodu odebrali všichni na slavnou mši svatou do Velké Jesenice. Po skončení církevní slavnosti ubíral se průvod zpět do školy, kde se s dětmi učitel Rundštuk modlil za Jeho Veličenstvo císaře Pána a šťastné a dlouhé panování litanie k Pánu Ježíši se všemi náležitými k ní modlitbami.

Po ukončení modliteb vyšel učitel s dětmi před školu, kde čekalo představenstvo a mnoho jiných sousedů a sousedek. Naskytké této společnosti jal se učitel vysvětliti důležitou slavnost toho dne. Nápotom dívky četly články o císaři Pánu a císařovně Alžbětě. Po ukončení tohoto zasadili žáci 4 kaštany u sv. kříže, při čemž zpívána byla císařská hymna. Po ukončení této hymny na počest Jeho Veličenstva vyvoláno bylo od veškeré školní mládeže třikrát „Sláva Jeho Veličenstvu!“ Toto vše působení dělo se při hlučné střelbě z hmoždírů. Nápotom se rozešla celá společnost v tichosti, každý do svého domu.

Dodatek kronikáře: Výše uvedené vyličení slavnosti opsáno doslovně ze školní kroniky. Sem zapsáno proto, aby občané svobodné Československé republiky poznali, jak učitelstvo, žactvo i občané v době panství Habsburků nad námi projevovali svou úctu a lásku k panujícímu rodu. Mnozí, odchování „starou školou“, činili tak opravdově a upřímně, vždyť láska ke krvavým Habsburkům byla lidu vštěpována i v kostelích! Mnozí, kteří se uměli na vše dívat a kteří přemýšleli, včas poznali pravou tvář Habsburků i těch, kdož k úctě, lásce a věrnosti k nim lid nejvíce naváděli, používajíce za to plné ochrany panovníkovy.

Laskavý čtenář sezná více podobných oslav na počest císaře nebo jiných členů panujícího rodu.

Ony 4 kaštany, o nichž učiněna zmínka, byly později, když se z návse před školou tvořila školní zahrada, vykopány a prodány. Dva z nich koupil pan Rejchrt, majitel čp. 11 a zasadil je před svým stavením podle cesty do mlýna. Kam se poděly druhé dva kaštany, nelze již s jistotou zaznamenati.

L.P. 1880 dne 10. května konán byl sňatek Jeho Výsosti korunního prince Rudolfa s Její královskou Výsosti princeznou Štěpánkou. Dívky školní byly v chrámu Páně na slavné mši svaté. Příjdouce domů shromáždily se ve škole. Tu přišli hudebníci ke škole a zahráli císařskou hymnu, při čemž školní dívky vyšly a postavily se přes školu. Pak hudebníci několik kusů vyhráli. Před školou se shromáždil dav lidu. Nyní vystoupil jeden chlapec a jedna dívka a vzdávali jeden po druhém pozdrav a přání snoubencům. Pak dívky zapěly cis. hymnu. Nápotom hudebníci vyhráli ještě několik kusů a rozešli se. Večer toho dne školní dívky s povolením místní a okresní školní rady provedly divadlo(?) v hostinci pana Josefa Rundštuka, ku kterému se sešel velký dav, lidu s vybralo se 15 zlatých 30 krejcarů. Z čistého výtěžku zakoupeny obrazy J. V. do třídy. Čistého zůstala 12zl 16kr.

Téhož roku pořídil si p. Pozdílek, rolník z čp. 26 žentourovou mlátičkou bez vytrásadel, která byla první ve vsi. Žentour byl stojatý dřevěný sloup, mající dole železné ozubené kolo s ojí (voje) pro připřáhnutí koně. Nahoře bylo rovněž ležaté kolo, s něhož vedl řemen do stodoly k

mlátičce. První, nejstarší žentourové zařízení bývalo celé dřevěné.

L.P. 1882 při prohřívání dvora za účelem jeho urovnání v čp. 64 našli při kopání půdy nehluboko pod povrchem země 2 popelnice, z nichž 1 byla při kopání nevědomky rozbita a střepy zaházeny, druhá dána do musea rolníka pana Rydly v Nahořanech – Po něm byl majitelem musea sedlák Vojnar.

L.P. 1884 dne 28. června večer zemřel se svým domku čp. 24 pan učitel Matěj Rundštuk, stříbrovlasý kmet, 72 let star, 52 roky působil na zdejší škole. Pochován za veliké účasti lidu i okolních učitelů do Velké Jesenice. - Jeho hrob nalézal na přední části hřbitova proti vchodu na kruchtu.

L.P. 1885 dostala se do naší obce první „kola“ - velocipedy – jež způsobila jistě pěknou podívanou všem, kdož této novoty a vymoženosti dosud nespatri. Přední kolo bylo vysoké, zadní nízké. Jezdec seděl vysoko od země. První tyto velocipedy ve zdejší obci měli: pan Josef Cejnar, tehdy syn rolníka z čp. 3 a pan Jaroslav Špaček, syn mlynáře z čp. 12.

Téhož roku dne 19. července, již o hlavních prázdninách, podnikly dívky za vedení svého učitele Karla Skultéty výlet na blízkou louku p. Václava Dušky čp. 13. Místní školní rada přispěla na výlet tento 10 zl. v hotovosti a 50 l piva, obec Roztoky 3 zlatými. Výlet se dobře vydařil ke spokojenosti všech.

L.P. 1886 a snad i dříve používalo se již ve statku p. Josefa Cejnara čp. 3 žentourové mlátičky se třemi vytřásadly, jež byla zvlášť předělána za mlátičku a to velmi nízko nad mlatem.

Ve zmíněném statku používalo se již tehdy secího stroje od Exnera z České Skalice. Nová kolečka jež zrní nabírala a rozsívala, měla na obvodu důlky. Truhlík pro násev byl pohyblivý a musel býti při jízdě do kopce a také s kopce přiměřeně nachýlen, aby mohlo zrní na kolečka padat.

L.P. 1890 dne 1. ledna povolila zemská školní rada v Praze rozšíření zdejší jednotřídní školy ve dvoutřídní, neboť počet školních dětí vzrostl na 105. Protože ve školní budově nebylo místnosti pro II. třídu, najala větší místnost v sousedství školy v budově čp. 57. Po vhodné úpravě a po přenesení potřebného školního nábytku počal tam vyučovati nový učitel pan Vojtěch Koláč dnem 1. února t.r.

Téhož roku rozbouřeno ve statku pana Jos. Hrnčíře čp. 16 staré výměnkářské stavení, aby na jeho místě mohly býti postaveny nynější chlévy. Při rozkopávání nalezen objemný smetaník přikrytý hliněnou pokličkou. V něm bylo skryto množství měděných peněz – asi 40 kg, i několik stříbrných z doby císařovny Marie Terezie 1740 – 1780, Josefa II. 1780 – 1790 a Leopolda II. 1790 – 1792. Měděných mincí užívaly děti při svých hrách a tak byly rozneseny až na několik, které za světové války (1914 – 1918) při sbírkách kovů na účely válečné byly sběratelům odevdány.

L.P. 1891 dne 22. března konána v hostinci pana Josefa Rundštuka čp. 7 ustavující schůze právě se zakládajícího sboru dobrovolných hasičů. Pan starosta obce Josef Franc z čp. 13 vřele uvítal přítomné, načež přečteny stanovy. Pak přikročeno k prvním volbám.

Zvoleni:

velitelem pan Václav Franc z čp. 9,
jeho náměstkem p. Josef Schejbal z čp. 58
jednatel pan Karel Skultéty, řídící učitel
prvním povelníkem pan Jan Stuchlík z čp. 29
druhým povelníkem pan Norbert Falta z čp. 20
pokladníkem pan Josef Uhlíř z čp. 34

Volbám přítomno 27 členů sboru.

Hned v roce založení sboru dobrovolných hasičů vystavěno hasičské skladiště s bytem pro obecního strážníka a obecní váhou, označené popisným číslem 70

Od založení sboru vešlo ve zvyk pořádati každoročně dne 31. prosince „na Sylvestra“ výročním valnou hromadu, při níž činovníci podávají své zprávy o činnosti sboru v uplynulém roce. Po skončení valné hromady setrvávají vždy v družné zábavě, aby uvítali příchod Nového roku. Následují pak vzájemná blahopřání a přípitky.

Tyto valné hromady konají se střídavě jednou v dolním, po druhé v horním hostinci.

L.P. 1892 dne 1. června započato s přestavbou školní budovy, přistavěno patro, bývalá třída

v přízemí změněna přepažením a byt řídícího učitele, místo hlavního vchodu na straně severovýchní ponecháno pouze větší okno, schody odstraněny, prostor bývalé kuchyně přidán k nové chodbě, vchod do bývalé třídy zazděn, na někdejší chodbě zbudováno schodiště do I. patra. Přestavba konána za starosty obce pana Václava France z čp. 9, který byl zároveň předsedou místní školní rady.

Dne 8. září téhož roku, ve svátek Narození Pany Marie, za překrásného slunného dne byla škola posvěcena farářem P. Václavem Uhlířem z Velké Jesenice za asistence tamějšího kaplana P. Františka Pospíšíla, který byl slavnostním řečníkem. Svěcení školy zúčastnilo se mnoho významných hostů v čele s c. k. okresním hejtmánem Buchnerem, okresním lékařem Dr. Vilémem Barthou, dále přítomni řídící učitelé i třídní učitelé okolních škol, členové místní školní rady, velitelé přítomných sboru hasičů a nesčetné množství občanů místních i z okolních obcí. Podpisy mnohých hostů jsou na věčnou památku na první stránce školní kroniky z roku 1892.

Dne 26. září přijela do Šestajovic kollaudační komise s c. k. okresním hejtmánem, která školní budovu zevrubně prohlédla a stavbu, až na nepostačující záchody, schválila.

L.P. 1893 ve schůzi obecního výboru konané dne 4. března jmenován byl Jeho biskupská milost Edudard Brynych z Hradce Králové jednomyslně čestným občanem zdejší obce „za zásluhy, jichž si získal jako slovný kazatel i jako zpovědník jednak o celý katolický lid český svými převýbornými spisy“.

Poznámka kronikáře: Stalo se tak jistě na přání říd. učitele Karla Skultéty, který byl ve zdejší obci vlivným činitelem. Týž byl členem Jednoty katolického učitelstva, a jsa redaktorem časopisu „Vychovatele“, přicházel při schůzích Jednoty, které byly svolávány do Hradce Králové, s biskupem Brynychem do častých styků.

L.P. 1894 dne 19. března konal sbor dobrovolných hasičů schůzi, v níž po uplynulých 3 letech činnosti od založení sboru, skládají činovníci svoje úřady a konána volba na další tříletí. Přítomno 26 členů. Za velitele, jeho náměstka, jednatele a pokladníka sboru zvoleni opět bývalý činovníci.

Prvním povelníkem pan Josef Cejnar, rol. z čp. 3, povelníkem II. čtyř opět zvolen p. Norbert Falta č. 20, povelníkem III. čtyř pan Václav Dohal z čp. 47.

V den sv. Václava t. r. po úplném obnovení byl znova vysvěcen farní chrám ve Velké Jesenici. Svěcení vykonal J. B. M. Eduard Jan Brynych, který 29. září udílel svátost biřmování. Při té příležitosti zavítal i do Šestovic (tehdejší název obce), kde byl slavnostně uvítán, při uvítání žákyně Anna Hrnčířová z čp. 16 podala panu biskupovi skvostnou kytici a žákyně Františka Rundštuková z čp. 19 přednesla přivítání.

L.P. 1897 dne 11. měsíce března konalo se v horním hostinci křesťanské cvičení. Zúčastnily se ho i školní dívky za dozoru učitelů a v průvodu svých rodičů. Bylo konáno ve čtvrtek odpoledne. - Takováto křesťanská cvičení konal v těch časech každoročně buď farář nebo kaplan ve všech obcích koláturny. Obec měla povinnost duchovního přivést a dovézt. Cvičení se konala obyčejně v době „svatopostní“.

Téhož roku 20. března konal sbor dobrovolných hasičů valnou hromadu, při níž konána volba funkcionářů na další tříletí. Volbě přítomno 20 členů, o 6 tedy méně než v r. 1894.

Zvolení následující činovníci:

velitelem opět, a to již po třetí p. Václ. Franc z čp. 9

jeho náměstek také po třetí p. Jos. Schejbal z čp. 58

jednatel místo K. Skultéty p. Jos. Cejnar čp. 6

pokladníkem piž po třetí p. Jos. Uhlíř z čp. 34

četařem pan Josef Šubrt z čp. 48

L.P. 1898 dne 14. června konána snad ve všech českých obcích oslava stoletých narozenin dějepisce, Otce národa Frant. Palackého: Mohutný průvod občanstva a hasičů vyšel s hudbou na Kelník, kde byla zapálena veliká hranice. Tam o Palackém mluvil řídící učitel Karel Skultéty. Po jeho řeči zahrála hudba národní hymnu „Kde domov můj?“ Když hranice dohořela, ubíral se celý průvod do vsi za zvuků pochodů.

Téhož roku dne 10. září zavražděna v Ženevě ve Švýcarsku rakouská císařovna Alžběta O události je zápis ve školní kronice, který zní:

Dne 10. září rozletěla se Evropou a dále celým světem hrozná zpráva o činu ukrutném: ideál krásy pravé, paní srdce zlatého a myslí zbožné, trpitelka nad jiné povznešená, naše vznešená císařovna klesla rukou zločinnou, která jí dýkou protkla to srdce šlechetné, jež znalo snad veškeré bídy lidské. Náš vznešený mocnár byl jako bleskem zasáhnut na místě nejcitlivějším, v čase právě plném historických vzpomínek, v roce jubilejním. Běda té nešťastné ruce zločincově, třikrát však běda tomu učení, jež mu zbraň do rukou vtisklo! Jedinou útěchou našemu Nejjasnějšímu panovníku bylo v té době hrozného utrpení svaté náboženství, a pak ta dětinná láska všech národů, jichž nejvyšší zármutek se zmocnil. Dne 19. září t.r. konáno v chrámě jesenickém slavné rekviem.

Dodatek kronikáře: Každého roku potom, naposled 1917 konáno v den jmenin císařovny dne 19. listopadu slavné rekviem, jehož se muselo zúčastniti všechno žactvo všech škol v bývalém Rakousko-Uhersku za doprovodu všech učitelů. Toho dne bývalo pak na školách prázdno.

Dne 2. prosince t. r. dovršil císař Fr. Josef I. 50. rok svého panování. Hlučné slavnosti byly vyloučeny, protože dosud panoval v říši smutek nad zavražděním císař. Alžběty. V jesenickém chrámě konány slavné služby boží. Týž den shromáždilo se občanstvo a školní dítky ve vyzdobeném sále hostince (?) kde řídící učitel Karel Škultéty v delší, všem srozumitelné přednášce vylíčil celý život císařův. Po přednášce byli 4 žáci šestovičtí poděleni úplným oděvem opatřeným obcí Šestovicemi.

Poznámka kronikáře: Každoročně v den narození císařova dne 18. srpna, v den jeho jmenin 4. října a v den výročí jeho nastolení dne 2. prosince byla školní budova ozdobena dvěma prapory, a to říšským černožlutým a českým či zemským červenobílým. Říšský tam musil být, zemský, či jak se tehdy říkalo „český“ tam mohl být. Ve jmenované dny vedlo učitelstvo školní mládež do kostela na slavné služby boží, po nichž zpívána v kostele císařská hymna „Zachovej nám, Hospodine, císaře a naši zem“.

L.P. 1899 byla po usnesení obecního výboru dne 19. března přistavěna kůlna pro stříkačku ke kůlni bývalé, jež upravena jakožto komora k bytu strážníka v čp. 70

L.P. 1900 dne 9. dubna konala se valná hromada sboru dobrovolných hasičů v hostinci pana Josefa Rundštuka „Na zeleném proutku“ Po tříletém období činnosti konány opět volby funkcionářů za přítomnosti 18 členů.

Zvoleni:

velitelem pan Josef Schejbal z čís. 58
jeho náměstkem pan Josef Cejnar z čp. 3
výborem jednatelem pan Václav Schejbal z čp. 2
pokladníkem p. Josef Uhlíř z čp. 34 již po čtvrté
četaři: pp. Karel Kroupa a Josef Šubrt

Dodatek kronikáře: Dosavadní jednatel p. řídící učitel Karel Škultéty onemocněl již před touto schůzí dne 27. března mozkovou chorobou, tak že mu byla c. k. okresní školní radou udělena dovolená.

Téhož roku vyskytlo se v létě velké množství hrabošů rolních. Obecní výbor /konané/ 28. srpna se usnesl, by nařízeno bylo přísně hubení myši. Kdo hubiti myši bude a odvede je obecnímu pokladníkovi, bude odměněn za 4 kusy dvěma haléři. - Pozn. kron. Za 2 haléře se tehdy koupil arch velmi pěkného bílého papíru.

Téhož roku dne 31. prosince provedeno v celém státě Rakousko-Uherském sčítání lidu. Seznáno, že v Šestovicích zdržuje se pouze 411 obyvatelů, tedy o 37 méně než bylo v roce 1890. Zjev tento je všude na venkově pozorován. Venkov se odlidňuje, ztrácíme vždy více a více zdravého lidu, jehož proud se uchyluje do měst, kde hledá lehčí výživu – a kde hyne na duchu i na těle. - Tato slova, až podnes pravdivá, napsal již tehdy po skončeném sčítání lidu učitel Voj. Koláč.

L.P. 1901 dne 6. února vyprovodili zdejší občané i dítky školní jesenického faráře P. Václava Uhlíře do nového jeho působiště Přepych. Působil zde v kolátuře 31 let a získal si velikých zásluh. Byl všeobecně ctěn a milován. Kaplan P. Pospíšil jmenován administrátorem, novým kaplanem, učitelem náboženství na šk. zdejší ustanoven P. Jan Adamec. Byl to člověk společenský a milovník zpěvu, proto byl u většiny zdejších občanů velmi oblíben. Z téže asi příčiny bylo ve schůzi

obecního výboru dne 20. března usneseno, že výlohy hostinské za velebného pána při náboženském cvičení budou zaplacený z obecní pokladny.

Dne 7. července t. r. konal sbor dobrovolných hasičů slavnost veřejného cvičení na oslavu desíletého trvání sboru. Do Šestajovic zavítalo 13 sborů se svými veliteli a 228 členy, a to: Jasenná 35, z Dolan 25, z Rasošek 22, z Čerčic 22, z Černožic 21, ze Šonova 18, z Rychnovka 17, ze Semonic 13, ze Zvole 13, z Hustířan 12, ze Starého Plesu 12, z Libřic 11, z Bílé Třemešné 7 členů. Vesnice zněla hudbou, červenobílé prapory vlály na uvítanou účastníkům. Po veřejném cvičení na návsi konán koncert v zahradě pana pokladníka zdejšího sboru, Jos. Uhlíře z čp. 34.

Dne 28. července t. r. zúčastnilo se mnoho zdejších občanů, školní mládeže, i sbor hasičský slavnosti svěcení kříže na rozcestí za Veselicí.

O školních hlavních prázdninách cestoval řídící učitel Karel Skultéty po Německu, Dánsku a Švédsku.

L.P. 1902 dne 6. prosince, po více než dvouletém zdání zdraví, projevila se opět mozková choroba řídícího učitele neobyčejnou měrou. Ještě 4. prosince se zúčastnil honu ve Slavětíně, a již 6. prosince byl stížen křečovým záchvatem, při němž ztratil vládu v pravé ruce a porušila se mu řeč. Od té doby se silný jeho organismus chýlil ke konci. Choroba jeho se projevovala nemluvením, strachem, i zuřením.

L.P. 1903 dne 22. března byla svolána valná hromada sboru dobrovolných hasičů, aby po tříletém období vykonala volby nových činovníků. Volbě přítomno 21 členů.

Zvoleni:

velitelem již po druhé pan Jos. Schejbal, čís. 58

jeho náměstkem pan Karel Kroupa, čís. 64

jednatelům po druhé pan Václav Schejbal čís. 2

pokladníkem již po páté pan Jos. Uhlíř čís. 34

četaři pp. Josef Šubrt – po třetí, a Mirosl. Cejnar č. 14

Ke dni 31. prosince t. r. čítal sbor 27 členů

Téhož roku dne 27. června o 11 hodině dopolední zemřel ve škole řídící učitel pan Karel Skultéty. Smrt přinesla úlevu jemu i jeho paní. Slavný pohřeb do Velké Jesenice konán ve svátek Patra a Pavla odpoledne. Účastnilo se ho učitelstvo celého okresu, páni obecní starostové z okolních obcí, domácí sbor hasičů, školní mládež a veliký počet občanstva. Ve zdejší obci působil 18 let. Narodil se v Brašově v bývalém Sedmíhradsku. Měl universitní vzdělání a působil zprvu jako suplující profesor na nižším gymnasiu v Pelhřimově. Vynikal bystrostí ducha a výmluvností. Byl členem obecního zastupitelstva zdejšího, hájil vždy dobrou věc, a také všeho svou výmluvností docílil. Docházel do „Nového dvora“ u Jesenice, aby tam vyučoval dítky majitele velkostatku. Stál v čele Jednoty katolických učitelů, zakládajícím členem družstva „Vlast“, členem Fondu katolických spisovatelů, psával do „Katolických listů“, redigoval „Vychovatele“.

Bohužel, nedovedl sebe ovládnouti, a tak ukájení jistých vášní přivedilo mu těžkou chorobu a předčasnou smrt, neboť byl stár teprve 46 let, 1 měsíc a 13 dní. Uložen byl do rodinného hrobu ke své dcerušce Helence zemřelé před 11ti léty. Pokoj jeho popelu!

Aby zvýšen byl výnos půdy, počalo se v těch létech hnojit pole umělými hnojivy. Ve zdejší obci činil tak nejprve sedlák pan Jos. Hrnčič č. 16

L.P. 1904 přede žněmi koupil rolník pan Josef Cejnar z čp. 3 žací stroj, který byl prvním ve vsi.

L.P. 1905 ve čtvrtek dne 9. března konáno v hostinci pana Miroslava Cejnara čp. 14, křesťanské cvičení, jehož se zúčastnili dospělí i děti. Vedoucím byl P. Dokonal, kaplan z Velké Jesenice. Za téma své řeči obral si nezřízený život svaté Kateřiny a její pokání. Pro děti téma dosti nevhodné.

Téhož roku při výborové schůzi konané v hostinci p. Miroslava Cejnara dne 12. května uděleno zemskému maršálkovi Josefu Jiřímu Lobkovicovi k jeho sedmdesátým narozeninám čestné občanství, což jemu dne 13. května telegraficky bylo sděleno.

L.P. 1906 v obecní výborové schůzi konané dne 15. února věnovala obec místo pro

vystavění kaple. Pan Václav Dohnal z čp. 47 měl vybírat milodary na postavení kaple a každému dárci vydati stvrzenku.

Dodatek kronikáře: Pro kapli bylo vyhlédnuto místo za školou, kde nyní stojí transformátor. Stavba se opět neuskutečnila, a sice proto, že brzy nato byl stavěn hřbitov a při tom menší kaplička na hřbitově. Že se ke stavbě větší kaple ve vsi konaly přípravy, je vidno z toho, že byl již opatřen pěkně vypracovaný pískovcový portál zvláštního tvaru, který byl později postaven ve hlavním vchodu do školní budovy.

L.P. 1907 dne 27. ledna konána ustavující první valná hromada

Spořitelního a záložního spolku v Šestajovicích

za přítomnosti 18 členů. Valné hromadě předsedal starosta obce pan Josef Schejbal z čp. 58.

Zvoleni byli:

starostou p. Jaroslav Špaček, mlynář čp. 12

náměstkem p. Josef Schejbal, starosta obce č. 58

přisedicím p. Jos. Hrnčír, rolník čp. 16 († r.1923)

přisedicím p. Jos. Uhlíř, rolník čp. 34 († r. 19)

přisedicím p. Frant. Martinek rol. čp. 61

pokladníkem pan Václ. Schejbal, rolník čp. 2

dozorčí rada. p. Jan Stuchlík, rolník čp 29 († 1934)

p. Jan Žid, rolník čp. 20

p. Alois Franc, rolník čp. 28 († 1932)

p. Václav Franc, rolník čp. 27

p. Jan Špaček, chalup. čp. 36 († 1932)

Když brzy potom zakoupeny potřebné tiskopisy a knihy, učiněno zadost různým úředním ohlášením a opatřena ohnivzdorná a na tehdejší dobu nedobytná pokladna za Kč, která byla umístěna ve zvláštním pokoji stavení pana pokladníka, počalo se úřadovati dne 1. června téhož roku.

Ke dni 31. prosince 1907 bylo vkladů Kč
vypůjček Kč

L.P. 1908 v měsíci únoru mělo býti se zástupci obcí celé koláturny velkojesenické jednáno o rozšíření tamního hřbitova. Ve schůzi zdejšího obecního výboru dne 28. ledna jmenován zástupcem zdejší obce její starosta p. Josef Schejbal, rolník z čp. 58, a zplnomocněn, by s rozšířením hřbitova ve Vel. Jesenici souhlasil. Kdyby se však měl v Jesenici stavěti hřbitov nový, ať nezávazně stojí na stanovisku tom, že obec Šestajovice postaví si sama pro zdejší obec hřbitov na svém pozemku.

Téhož roku po jarních polních pracích přikročeno zde ke stavbě hřbitova na Kelníku na pozemcích patřících zčásti obci, zčásti p. Miroslavu Cejnarovi, rolníku z čp. 14. Za přenechaný pozemek dán mu výměnou stejně velký díl obecního pozemku sousedící s jeho polem podle cesty k Rohenicům.

Náklad na jeho stavbu i s kaplí uhrazen byl obecní přirážkou k dani z celého katastru. Dovož stavebního materiálu byl rozvržen na poplatníky taktéž podle daně pozemkové. U zdejšího Spořitelního a záložního spolku vypůjčeno celkem 4.500 Kč a to na běžný účet. Tento dluh převzala obec. Na stavbu dohlížel starosta obce a pan Václav Schejbal, rolník z čp. 2.

Po dostavění a úplné úpravě hřbitova žádán jesenický farář P. Josef Kovář, aby tento obecní hřbitov posvětil. On však tak chtěl učiniti teprve tehdy, bude-li hřbitov zapsán jako majetek katolické církve. Ježto obec z určitých příčin nemohla hřbitov církvi věnovati, nedošlo k dohodě o svěcení, a tak hřbitov zůstal neposvěcen.

První pohřeb na nový hřbitov měla Marie Rundštuková, svobodná, z čp. 24, vnučka bývalého zdejšího učitele, zemřelého 1884.

Téhož roku za starostování p. Josefa Schejbalu čp. 58 roznajaty byly veřejnou dražbou obecní pozemky, které od nepaměti byly rozděleny mezi občany, a ti je již počítali skoro za svůj majetek. Jak se samo sebou rozumí, událost tato vyvolala po obci mnoho zlé vůle, která asi bude míti do budoucna delší trvání, ale bude pro obec jistě ku prospěchu.

V pondělí svatodušní dne 20. května zasazeny byly za školou na prostranství kolem

tělocvičny 4 lipky na paměť 60. výročí panování císaře Frant. Josefa I. Žactvo opatřeno okrášlenými rýči a motykami neslo v průvodu ze školy na určené místo 4 lipky ozdobené stuhami v národních barvách.

Tam zdejší učitel Frant. Vetter pronesl slavnostní řeč, v níž objasnil přítomným význam této stromkové slavnosti. Žactvo předneslo pak několik případných básní a zapělo některé národní písně. Po zasazení stromků zapěli žáci ještě národní hymnu „Kde domov můj?“ a státní hymnu rakouskou. Tím slavnost se skončila.

V neděli dne 19. července uspořádán dětem místní školní radou výlet do sadu p. Frant. Sadila čp. 1. Na slavnost se těšilo veškeré zdejší i cizí občanstvo. Bohužel, prudký lijavec s bouří překazil radost dětem i dospělým. Mnozí návštěvníci byli na cestě překvapeni deštěm a musili se vrátit. Z této příčiny byl výlet konán hned v pondělí 20. července, ale návštěva byla omezena jen na místní, protože začínaly již žňové práce. Přes to se slavnost velmi zdařila. Dík náleží celé zdejší místní školní radě, zvláště jejímu předsedovi panu Josefu Schejbalovi, starostovi obce, čp. 58.

Téhož roku se dostal první benzinový motor do zdejší vsi. Zakoupil jej p. Fr. Sadil, rolník z čp. 1 pro pohon mlátičky a řezačky.

L.P. 1909 postaven byl nákladem obce na cestě v Volovce přes regulační náhon nový železobetonový most za 10.000 Kč. Vystavěl jej inženýr Dr. Jirásek z Hradce Králové.

V červenci téhož roku postaven byl nákladem p. Jaroslava Špačka, mlynáře zdejšího první sloup k rozvádění elektrického osvětlení z mlýna po obci. Proud veden po něm na školu a odtud do hostince p. Miroslava Cejnara čp. 14. Již několik dní před tím svítilo se též elektřinou v domě čp. 11 ve statku p. Jos. Cejnara čp. 3 a p. Václ. Schejbalu čp. 2. Tu dobu zavedeno bylo též nákladem p. mlynáře a na přání jeho manželky do lampy před křížem ve školní zahradě. Dá se očekávat, že nová tato vymoženost vbrzku po obci bude rozšířena. Vedení provedli p. Jar. Špaček, p. Josef Cenar čp. 3 a p. Frant. Hánl, stárek.

V neděli dne 21. listopadu t. r. bylo obyvatelstvo obce rozrušeno nevídaným zjevením. Nad obec vznesl se veliký balon, z něhož vlálo k zemi silné lano, které po staveních se třelo. Letci v koši pod balonem dávali znamení, že si přejí přistáti. Podařilo se lano uchopiti, a obtočeno byvši kolem stromu, balon připoutalo. Ten se pomalu snesl k zemi na lukách za hostincem pana Rundštuka čp. 7, načež účastníci výletu z koše vystoupili. Na baloně byl nápis „Zepelin.“ Vyplul o 12. hodině poslední z Drážďan s 5ti saskými důstojníky, a již ve 3 hod. odpoledne zde sestoupil. Po chvíli odjeli 3 účastníci zase do Drážďan dráhou, kdežto druzí 2 se opět vznesli do výše. Ježto mnoho zdejších obyvatelů balonu posud nevidělo, způsobila tato neobyčejná událost veliký dojem a poplach.

L.P. 1910 v posledních dnech měsíce ledna ukázala se na jihozápadním nebi mimo očekávání a předpovědi nová kometa, kterou hvězdáři nazvali „Kometa 1910“. Bylo ji možno pozorovati každodenně asi k 8. hodině večerní. Lidé o ní tvrdili, že jest předzvěstí zlých dob.

Na květen téhož roku předpověděli hvězdáři objevení se komety „Haleyovy“. Kolovaly i zprávy o možnosti srážky zeměkoule s kometou. Učenci vypočetli, že Země proletí v noci na 18.května ohonem komety. Lidé ve své fantasmii si leccos zkombinovali: že vše na zemi shoří, že se vše živé jedovatými plyny otráví, že bude konec světa, apod. Zatím se nestalo úplně nic, proletěli jsme jejím ohonem, aniž bychom byli něčeho pozorovali. Bylo ji viděti po 2. hod. v noci na severovýchodním nebi.

L.P. 1911 dne 30. května konala se schůze obecního výboru, na níž bylo rozhodnuto, aby bylo přikročeno k odvodnění hřbitova na náklad obce, protože v hrobkách objevila se voda, což působilo velmi nemilým dojmem na jejich majitele. Odvodnění bylo provedeno tím způsobem, že pod pěšinkami ve větší hloubce než je hloubka hrobek byly položeny hlavní roury, do nichž ústí vývody trubek ze všech hrobek. Hlavní vývod ústí ve stráni pod hřbitovem.

V neděli 24. července téhož roku mělo obyvatelstvo města Josefova a dalekého okolí příležitost po prvé v životě spatřiti létati na aeroplánu. Nejvíce diváků stálo při silnicích podle cvičiště k Novému a Starému Plesu. Inženýr Fr. Kašpar z Pardubic obletěl jednou celé cvičiště a zaletěl i poněkud dále nad pole. Pro nějakou poruchu se už po druhé nevznesl.

L.P. 1912 během hlavních prázdnin vykonána přestavba záchodů při zdejší škole.

Komisionelní řízení konáno již 5. července minulého roku. Členy komise byli pánové: c. k. okresní hejtman Jarosl. Nápravník, c. k. okresní lékař Mudr. Jindř. Schulhof, c. k. vrchní okresní inženýr Fišer, c. k. okresní školní inspektor Ant. Vancl, správce školy Frant. Tomášek, zástupci obecního zastupitelstva Jos. Příbyl jako náměstek starosty, Frant. Sadil a Jan Maček, a zástupce Roztok p. Václav Kavalír. Předložené plány byly až na malé výjimky schváleny. Přestavba měla být provedena již v roce 1911, ale úřady zdržely žádost o povolení, čímž se přenesla až na prázdniny 1912.

L.P. 1913 v pondělí dne 17. března zúčastnilo se mnoho zdejších občanů i školní mládež s učitelstvem pohřbu zasloužilého člena místní školní rady zdejší, upřímného přítele školy pana Václava Kavalíra, starosty obce Roztok. Zesnulý byl téměř po 40 let členem zdejší místní školní rady. Byl též členem okresní školní rady ve Dvoře Králové n. L. Za 25leté působení ve veřejném životě byl odměněn stříbrným záslužným křížem. Šestajovická škola ztratila v zesnulém příznivce a přítele velice upřímného. Čest budiž jeho památce!

L.P. 1914 za překrásné letní pohody v neděli dne 19. července konáno slavnostně svěcení místního hřbitova. Když již 6 let bylo na hřbitově, pohřbíváno, aniž byl svěcen, a protože jednání s jesenickým farářem ohledně svěcení nevedlo k žádným výsledkům, zajela konečně deputace obce, v níž byl starosta obce pan Václav Schejbal čp. 2 a člen obec. výboru p. Frant. Sadil čp. 1 do Hradce Králové na biskupství. Biskup Dr. Josef Doubrava deputaci velmi vlídně přijal a pozorně vyslechl její žádost o posvěcení hřbitova, který i pak má zůstatí majetkem obecním, neboť v obci jsou i nekatolíci, kteří by na katolickém hřbitově nemohli být pochováni. Nakonec jednání řekl biskup deputaci: „Jedte s Pánembohem domů a konejte přípravy ke svěcení.“

Zanedlouho nato oznámil jesenický farář. P. Jos. Kovář p. starostovi, že se bude světit hřbitov. K tomu určena neděle 19. července.

Odpoledne v den svěcení řadil se ve vsi slavný průvod, v němž šlo 8 hasičských sborů, celé zdejší zastupitelstvo, světitel P. Domašínský, děkan z Dobrušky a oba kněží jeseničtí, školní mládež a zástup místního i přespolního obyvatelstva. Když mohutný průvod za zvuků hudby došel na hřbitov, děkan Domašínský, stoje na schůdku před kapličkou, proslovil k účastníkům slavnostní řeč. V ní, mluvě o hřbitově, místě posvěceném, řekl, že snad není daleko doba, kdy mnozí v přítomných naleznou poslední odpočinek daleko od domova, v zemi neposvěcené. Těmi asi slovy předpověděl brzký počátek války. Potom vykonal předepsané modlitby před třemi rozžatými svícemi u hřbitovního kříže, načož za asistence jesenických kněží prošel hřbitov a posvětil jej. Pak vykonal v kapli modlitby za zesulé. Po skončených obřadech poděkoval starosta obce prostými, ale srdečnými slovy světiteli zvláště, pak oběma kněžím i všem přítomným za účast na slavnosti.

Pak ubíral se průvod s hudbou do vsi do zahrady p. Uhlíře, kdež úplná jasenská kapela koncertovala. Byli tam přítomni i všichni tři kněží, srdečně se s přítomnými osadníky bavíce.

Dodatky:

Nakažlivé nemoci dětské 1884 – 1914

1884 v měsíci dubnu vypukly mezi dětmi osýpky, které si vyžádaly za oběť 1 dítě, které ještě do školy nechodilo.

1885 koncem měsíce března onemocnělo několik školních i mladších dětí planými neštovicemi

1886 v březnu a v dubnu vypukly tu pravé neštovice, na něž zemřela dne 9. dubna žákyně Hofmanová

1890 v lednu řádila chřipka, na niž onemocnělo 25 školních dítek, a mnoho mladších

1891 v lednu vypukly osýpky u dětí, a to zvláště na stáří od 6ti do 9ti let. Trvaly plné 4 týdny

1892 v měsíci říjnu vypukla mezi dětmi spála, jíž obětí se stala jediná dceruška řídícího učitele Karla Skultétyho, 10tiletá Helenka.

1893 po celý měsíc září a ještě až do polovice října trápil děti, zvláště mladší, černý kašel

1898 v březnu počaly se šířit u dětí zvláště mladších, do 9 roku věku plané neštovice. Onemocněly všechny děti tehdejší I. třídy. Zanikly počátkem dubna.

1898 celý měsíc září až do 10. října zuřila tu epidemie spalniček, jež zachvátily všechny děti. I dívky větší, škoře již odrostlé, byly také spalničkami zachváceny.

1899 v měsíci září zachvátily všechny děti I. třídy – 6. až 9. rok věku – černý kašel záduchový. Děti silně ve škoře kašlaly a zvracely, ale škola nebyla uzavřena. Po kašli onemocněly některé děti spálou, jiné zánětem průšnic.

1901 v dubnu a v květnu vypukly nejprve spalničky, po nich záškrť. Chlapec Jos. Stuchlík z čp. 29 ztratil po záškrť hlas, ale po delší době jej opět nabyt. Počátkem prosince vypukl opět záškrť, jemuž podlehl 6letá žákyně zdejší školy Fr. Valášková z Roztok.

1904 v měsíci září vyskytl se černý kašel a zachvátily ve 3 týdnech 24 dětí školních, a několik mladších. Trval ještě celý říjen.

Koncem listopadu téhož roku vypukla zase epidemie spalniček. Ve dvou dnech bylo náhle zachváčeno 17 dětí. V I. třídě se 6 týdnů neučilo.

1906 opět koncem listopadu postiženy byly děti do věku 9 let spalničkami. Nemoc se rychle šířila, trvala celý prosinec.

1908 koncem září vypukl v obci jeden případ záškrť, onemocněla dceruška říd. Učitele Jarmila Tomášková

1909 v lednu vyskytlo se několik případů spály. V dubnu onemocněl chlapec I. třídy Václav Franc, ztrhnutím šije. Ve dvou dnech se však nemoc zase zlepšila, chlapec se pak úplně uzdravil

1910 ve druhé polovici měsíce února až do poloviny března řádily tu spalničky. Onemocněly skoro všechny děti školní a velmi mnoho mladších

1913 onemocnělo v říjnu 54 školních dětí zánětem průšnic, některé děti postihla spála

Divadlo v Šestajovicích do r. 1914

Počátky divadla spadají do let 1893 až 1900. Šestajovičtí ochotníci neměli tenkrát ještě své jeviště, jež bylo nutno vypůjčovati buď v Jasenné nebo z Nahořan, jednou docela i ze vzdálených Černčic. Nájemce mlýna p. Špačka čp. 12 p. Pour, vzal na sebe slasti spojené s nacvičováním a výpravou divadelní hry. A tak v pondělí o svatodušních svátcích r. 1893 sehrála se v sále dolního hostince na vypůjčeném jevišti činohra „Tvrdohlavci“ od E. Erchmana, kterou pro česká divadla upravil J. Kühnel. Hned následujícího roku 1894 v pondělí velikonoční sehrána na jevišti z Nahořan v horním hostinci „U Stillerů“ Jiráskova „Vojnarka“. Nacvičili a řídili říd. uč. Karel Skultěty s učitelem Vojtěchem Koláčem. Téhož roku ještě, svátek Petra a Pavla sehrána Štolbova veselohra „Vodní družstvo“. Hru opět nacvičili místní učitelé. V následujících létech ochabla divadelní činnost asi proto, že bylo mnoho nesnází s vypůjčováním, přivážením a odvážením jeviště. Zatím již pomýšleno na pořízení vlastního jeviště. Milovníci divadla darovali potřebný dřevěný materiál, zakoupena plátna, a malíř Hejzlar z České Skalice namaloval nejnutnější dekorace. Mezitím založen spolek divadelních ochotníků „Tyl“, který již před vánoci r. 1899 se dal do práce a v neděli po Třech Králích r. 1900 sehrána E. Peškové „Diblíkova dceruška“. Úspěchy první hry na vlastním jevišti dodaly ochotníkům chuti k činnosti, a tak v letech 1900 až 1914 sehrány celkem 22 divadelní hry, z nichž některé byly opakovány „na prknech“ v Jasenné a ve Starém Plese. Zprvu do roku 1902 byl režisérem říd. uč. Karel Skultěty, jemuž ochotně pomáhal učitel Vojtěch Koláč. Od r. 1904 nacvičoval hry říd. uč. František Tomášek. Hrál se v sále herního hostince, napovídalo se z mezikulis.

Sehrány následujících 22 her:

7. ledna 1900	– Elišky Peškové: Diblíkova dceruška
18. března 1900	– Fr. Šamberka: Karel Havlíček Borovský
28. listop. 1900	– Elišky Peškové: Kříž u potoka
26. prosince 1900	– Václ. Šlechta: Třetí zvonění
16. února 1901	– Josefa Štolby: Krejčí a švec
24. března 1901	– Fr. Šamberka: Josef Kajetán Tyl
24. listop. 1901	– Karla Šimůnka: Byt pro svobodného pána

26. prosince 1901	– Elišky Peškové: Furiant
18. ledna 1902	– Koldy Malínského: Tatínkovy juchty
27. února 1902	– Fr. Vratislava: Divadelním vlakem do Prahy
24. ledna 1904	– Fr. Xavera Svobody: Lapený Samsoněk Poupě
7. března 1904	– od neznám. autora: Pasačka z Lurd
4. dubna 1904	– Otakara Křištofa: Dvě Růženy
16. května 1904	– Hermana Ludera: Skryté štěstí
26. pros. 1904	– Rud. Kneisla: Chudý písničkář
26. listop. 1905	– Josefa Štolby: Závěť
11. února 1606	– Otty Fastra: Pražské švadlenky
26. prosince 1909	– Karla Pleskače: Poklad
29. ledna 1910	– Antonína Lokaye flašku: Bohatá holka
3. dubna 1910	– Karla Lokaye: Růžová pouta
26. prosince 1913	– Ferdinanda Olivy: Před svatbou Jaroslava Havlíčka: A to je dobré
8. února 1914	– Fr. Putka: Písmáková dcera

Tuto hru již řídil bývalý ochotník a veliký milovník divadla Václav Dušek z čp. 33. Pan řídící uč. Tomášek nacvičil i s dětmi divadelní hru „Od jesliček láska září“, již hrály děti 17. a 26. prosince 1905. Další dětskou divadelní hru „Honza v zakletém zámku“ od Plumlovské selhrály děti 12. dubna 1909.

Světová válka vzala divadlu ochotníky i chuť ku práci, čímž na dlouhá 4 léta zastavena veškerá divadelní činnost.

Vstupné tehdy bývalo: na I. místo na II. místo k stání

Největší příjem byl při hře

kteřá byla hrána dne a vybráno

Nápořádou obyčejně býval

Nejčastěji hrávali ochotníci:

Taneční zábavy v době před světovou válkou

Člověku je potřebí slušné zábavy, aby pookřál, aby zapomněl na různé trampoty a starosti, a nabyt chuti k nové práci. Je to zvláště hudba, jež „vyléčí devaterou nemoc“, jež dovede člověka rozkřvat, rozjásat, roztočit, ale i rozplakat. Kde zazní hudba, tam se vždy sejde hodně posluchačů.

Před válkou byly to slavnosti se zahradními koncerty, které byly pořádány velmi zřídka, obyčejně jen na oslavu jistého výročí hasičských sborů. I pohřeb s hudbou bývá slavnější, neboť sejde se více těch, kteří chtějí nebožtíka doprovodit. Byl-li „svobodný“ pohřeb, bývala hudba vždycky, aby se mládencům a družičkám pěkně kráčelo při smutečních pochodech do Velké Jesenice. Bývalo také zvykem, že již cestou ze hřbitova hráli hudebníci veselé pochody, někdy se šlo přímo do hostince, kde si mládenci s družičkami zatančili. Mnohé svatby se také neskončily bez „muziky“. A tu vždycky bývalo v sálu plno. Přišli sousedi, aby nevěstu roztočili, přišli svobodní a svobodné, aby se mládencům a družičkám pěkně kráčelo při smutečních pochodech do Velké Jesenice. Bývalo také zvykem, že již cestou ze hřbitova hráli hudebníci veselé pochody, někdy se šlo přímo do hostince, kde si mládenci s družičkami zatančili. Mnohé svatby se také neskončily bez „muziky“. A tu vždycky bývalo v sále plno. Přišli sousedi, aby nevěstu roztočili, přišli svobodní a svobodné, aby se o nevěstu a ženicha „otřeli“, aby se pak brzy oženili a vdaly. A co tu bývalo netančících diváků! „Soudná lavice“ bývala vždycky náležitě obsazena.

Jinak bývala tu „muzika“ pouze o pouti – tu neděli po svátku Nanebevzetí Panny Marie, nebo o „velkém posvícení“ - tu neděli po svatém Václavu, nebo o „malém posvícení“ - tu neděli před svátkem Všech svatých. Velké posvícení trvalo 2 dny, malé jen v neděli. V pondělí o velkém posvícení doprovázela vždy hudba hasiče do jesenického chrámu Páně, kde byla vše svatá za

zemřelé osadníky ze Šestovic. Z kostela vedla hudba hasiče a ostatní účastníky přímo do hospody, a hned se tančilo. „Zlatá hodinka“ bývala dříve slavná a hlučná.

Pak byly to hlavně plesy či „bály“, které přilákaly i občany, kteří se za jiných okolností do hostince ani nepodívali. Od založení hasičského sboru býval každoročně požádán hasičský ples, jindy také vínek dívek neb mládenců, nebo společný. I „mlynářský ples“ byl tu kdysi (1891 nebo 1892) pořádán. Po skončených žních pořádána někdy „obžinková zábava“, po divadlech se také tančovalo, na „ostatky“ bývala „ostatková zábava“.

Vstupné se u dveří vybíralo pouze při plesu, jinak se neplatilo, protože nebylo tehdy žádné obecní a zemské dávky ze zábav. Do „bálu“ platívala dáme 40h až 60h, pán nejvýše 1K.

Dívky bývaly do plesu ustrojeny lépe než do obyčejné zábavy, kdy přišly ve světlých pracích šatech, které musily vydržeti několik roků. Ve všem panovala jednoduchost, prostota, protože nikde nebylo zbytečných peněz na takové věci, za něž se po válce vyhazovaly sta a sta korun československých.

O pouti a o posvícení držívala i při tanci skoro každá dívka kytičku voňavých květin ze své zahrádky, a dávala svému tanečníkovi přivonět.

Při obyčejných tanečních zábavách se naplatilo u vchodu do sálu vstupné. Platívali jen tančící páni. Muzikanti spustili taneční kousek časový, právě nejoblíbenější. Brzy se celé kolo zaplnilo tančícími. Hudebníci přehráli polovici písničky, načež přestali a kapelník zvolal: „Kolem!“ Po této výzvě všichni tančící v párech utvořili veliké kolo a procházeli sálem. Muzikant vzal talíř, na němž měl připraveny „mašličky“ nebo „pentličky“. Byly to úzké kousky stužek v polovičce přehnuté, na špendlíčku napíchnuté. Při každé zábavě bývaly jiné barvy. Muzikant, nebo častěji dva, vešli dovnitř kola a vybírali. Kdo dal korunu nebo více, tomu pánovi připíchli na levý klop kabátu „mašličku“. Takový měl zaplacenou na celé trvání zábavy a mohl tančit každou písničku, a muzikanti si ho již při dalším vybírání nevšimli. Když viděli, že má „mašličku“, šli dále. Kdo nebyl „při penězích“, nebo kdo nemínil stále tančit, je se u zábavy „na mrk“ zastavil, zaplatil si každý kousek zvlášť. Takový pán mašličky nedostal. Za takový jeden kousek platívalo se „čtyrák“ - větší měděný peníz, později čtyři krejčary, v korunové měně to bylo osm haléřů (1 krejcar = 2 haléře). Takové písničky, při níž vybírali, říkalo se „čtyráková“, hrají „čtyrákovou“. Později se platívalo za ní pětník, pěťák, to jest 10 haléřů, či 5 krejcarů, tu mnohý tanečník nechtěl na pětník ani zpět, a ten jeden krejcar muzikantům přidal. Někteří hoši „mívali v kapsa tmou“, a ti se rádi při zvolání „Kolem!“ z kola nepozorovaně vytratili, aby placení ušli. Když muzikanti celé kolo probrali, odešli k ostatním, a hráli druhou polovinu toho kousku. Takhle se vybíralo po celou dobu zábavy, zprvu často, pak již řidčeji. Kdo šel poslechnouti hudbu, ale netančil, nemusil platit vůbec, a mohl peníze propít. Takhle alespoň hostinský ze zábavy něco měl. Muzikanti se o vybrané peníze nakonec poctivě rozdělili.

Nejoblíbenější a jediné taneční kousky bývaly, česká polka, valčík, sousedská, to jest takový volný valčík, třasák, kvapík, mazurka. Zprvu se tančovalo snad jen „na pravo“, později vešlo ve zvyk tančení „na levo“. Takový tanečník však i při opatrnosti do ostatních „na pravo“ vrážel. O přestávkách mezi tancem si rádi mládenci zazpívali, dívky jim pomáhaly, byla-li písnička pěkná, slušná. Veselá zábava při dobrém pivečku trvala až do časných hodin ranních.

Světová válka dala ránu všem tanečním zábavám, rozptýlila tanečníky po různých bojištích světa, kde jim hrála jiná hudba, při níž vlasy šedivěly. Na taneční zábavy doma v útulném sále se už jen v zákopech vzpomínalo.